೭೭೦

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ

ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

೧೯೫೪

980
920

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ,

ಬೆಲೆ:— ೨ ರೂ.

೭೭೦

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

ರಾ॥ ಬ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಬಿ. ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.
ಸಂಪಾದಕ

೧೯೫೪

ವಿಜಾಪುರ

ಬೆಲೆ:- ೨-೦-೦

ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಂಡಾರ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಮುದ್ರಕರು
ರಾ॥ ಬಾ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಮಾಲಕರು
ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್,
ವಾರ್ಡ ನಂ. ೨. ವಿಜಾಪುರ

98
920

ರಾ॥ ಬಾ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು

ಪ್ರಕಾಶಕರು
೭೭೦ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿಯ
ಚೇರಮನ್ನರಾದ
ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಅಕ್ಕಿ ಮು-ವಿಜಾಪುರ ಇವರಿಂದ
ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಂದು ಸಾವಿರವಿರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟದೆ. ಈ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನು ತನ್ನ ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ ಪ್ರಸಾರಕರೂ ಇರುವರಲ್ಲದೆ ಬಹುಜನರು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಹರಂತೆ ಆಚರಿಸಿದವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಸುಮಾರು ೨೦೦-೩೦೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಂದು ಸಾವಿರವಾಗದ್ದರಿಂದ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನು ಅವರಲ್ಲಿ ರುದ್ರರನ್ನೂ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನೂ ಪ್ರಮಥರನ್ನೂ ಸಹ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ೧೦೦-೧೫೦ ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಈ ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷರಿದ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳುವಂತೆ ಇದೆ. ವಾಚಕರು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ವಿನಂತಿಯು ಇದೆ.

ನಾವು ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆ ಅವರ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಪ್ರಸಾರ ಪಡಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನೇಕ ತರದ ಹೋರಾಟಗಳಾದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ಶಿವಶರಣರ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣೆಯರ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಈ

ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವಶರಣರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲ ಹೊಂದಿ ಅವರ ತತ್ವಗಳು ಅನೇಕ ಮಹಾನುಭಾವರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರವಾದಿಗಳ ಕೂಡ ಹೋರಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಬಂದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗವಹಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಇಂಥ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಪಾರಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಹತ್ತಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರೂ ಶಿವಶರಣೆಯರೂ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವರನ್ನು ಅಮರ **ಗಣಾಧೀಶ್ವರ**ರೆಂದು ಕರೆಯುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹಿಂದಿನಕಾಲದ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ಅನೇಕ ರಗಳೆಗಳು, ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು, ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ವಚನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ವಿವರಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಪುರಾಣ, ಭೈರವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳೂ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶರಣಶರಣೆಯರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಸಾದ್ಯಂತ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವು ನಮಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ನಮಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆ ಗ್ರಂಥಾಧಾರಗಳು ದೊರೆದಹಾಗೆ ಇಂಥವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವೆವು.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ೭೭೦ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದವರು ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿ ಅವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಂಟಪ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನು ತನ್ನ ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಸಹ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಪ್ರಮಥರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವತಾರ ತಾಳಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮೆಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಕೆಲವು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಉಳಿದವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಯಾರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲವೋ ಅವರ ನಾಮನಿರ್ದೇಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯು ೭೭೦ ಆಗ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಥರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವು ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದ ವರೆಗೂ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಅವರು ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಕೇವಲ ಕೆಲವೊಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಿರುವದಿಲ್ಲ. ವಿರಕ್ತ ಜಂಗಮ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರವರೆಗೂ ಇರುವ ಎಲ್ಲತರದ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ, ಕೈಗಾರಿಕೆಯವರು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಶಿವಶರಣರು ಹೇಗೆ ಮಹತ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಶರಣೆಯರೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಕರೂ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೂ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರಿ ಪುರುಷ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಯಾವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಇವೆ. ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಮಾಜವು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನಕಾಲದ ಪ್ರಮಥರು ಶಿವಶರಣೆಯರನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಪಂಙ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಮಾಡಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮಂಟಪ ಪೂಜಾ ಪ್ರಸಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತವರ್ಗದವರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಾಡಿಕೆಯು ಈಗ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ೩೫ ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇರುವದರಿಂದ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದು ಅನುಬಂಧ-೨. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಕಾಲವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಅಷ್ಟು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ನಮ್ಮ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೋಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹವಿದೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಾವು ಮುಂದೆ ೨ ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆವು.

ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮಂಟಪ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಹಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಅವರ ಆಭಾರವನ್ನು ಬಹಳ ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಿಜಾಪೂರ — ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ,

ತಾ॥ ೨೦-೧೧-೩೪ — ಸಂಪಾದಕ— ಶಿವಾನುಭವ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

		ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ	೧—೪
೨	ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ	೫—೦
೩	ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆ	೧—೬೬
೪	ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು	೬೯—೧೯೧
೫	ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಹೆಸರುಗಳು	
	(೧) ಅನುಬಂಧ— ೧	೧೯೨—೨೧೧
	(೨) ಅನುಬಂಧ— ೨	೨೧೨—೨೧೩

೭೭೦ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು.

ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸತ್ಪುರುಷರೂ ಸಾಧುಗಳೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಉಗಮ ಹೊಂದಿ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸಿದರು. ಈ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾದ ಪೊಟ್ಟಳಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮತ್ತು ಗಜಪತಿರಾಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಓರುಗಲ್ಲು ಇವುಗಳು ನೆಲಸಿದ್ದವು. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ನಗರಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೀರಶೈವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮೊದಲು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಮೊದಲು ಓರುಗಲ್ಲಿನಿಂದ ರಾಜಮಹೇಂದ್ರಿಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಿತು. ಆಗ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತ ಮೊದಲಾದ ವಿಭೂತಿಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯವೆಂಬ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಈ ಉಭಯತರೂ ಬೇರೆ ಶಿವಶರಣರೂ ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾದ ವೀರಶೈವ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು.

ಹೀಗಿರಲು ಈ ಭಾಗದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಪೊಟ್ಟಲಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನು ಹನ್ನೊಂದನೆ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಗ್ರಾಮವಾದ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದನೂರಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಹು ಕಡೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಜಯಸಿಂಹ ರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸುಗ್ಗಲದೇವಿಯು ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮತ್ತು ಸುಗ್ಗಲೆಯ ಅನೇಕ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಕಡೆಗೆ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ದುಗ್ಗಳೆಯನ್ನೂ ಬಹು ಆದರದಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಈಗಿನ ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಂದಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉಗಮಿಸಿ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಶಿವಶರಣರು ಈ ಶತಮಾನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಮತದ ಉದಾರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಳ್ಳಿ ಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ಸುಂದರ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ವಚನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಶಿವಶರಣರು ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಸಮಾಜದ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರ ನಿರೂಪಣೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬಹು ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ತಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಶಿವಶರಣರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರೂ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರೂ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಸುದೈವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದು. ಅವರ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈಗಿನ ೭೭೦ ಅಮರಗಣಗಳ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಯಾವ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಬರೆಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಅವರ ಮುಂದೆ ಇದೆ.

ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ಜನರು ವಚನಕಾರರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ನಮ್ಮ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾರದ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು " ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು " ಈ ಗ್ರಂಥದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳ ಒಟ್ಟು ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ ೧೧೨೦ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳಾವವು ಮತ್ತು ಅವರು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಎಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು.

"೭೭೦ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೧೫೦ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮೊದಲು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಾವು ೭೭೦ ಅಮರಗಣಂಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮಹಾನುಭಾವರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿ ಈ ಮತವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವದು ನಿಜವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ೭೭೦ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲದೆ ೧೨೦೦೦ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಶಿವಶರಣರು ಉಳವಿಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ಅವರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಾದವು. ಆಗ ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳು ಶಿವಶರಣರಿಗೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ರಕ್ತವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅನೇಕ ಸಮಾಧಿಗಳು ಉಳವಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಮನೆಯ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಉಳವಿಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಲ್ಲದೆ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನು ತನ್ನ ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶರಣರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವರಾದರೂ

ಧರ್ಮಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಾಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಕೂಡ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಯಾವತ್ತು ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಎಷ್ಟು ಉನ್ನತವಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಿರದು. ಈಗ ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ೭೭೦ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಸಮಾರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ ನಿರಂಜನ ಬಂಥನಾಳ ಶಿವಯೋಗಿ ವರ್ಯರು ಈ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಹು ಘನತರವಾದದ್ದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ನಾನು ಅಸಮರ್ಥನು. ಆದರೂ ಮಹಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ನಡಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ

ಈ ಶಿವಶರಣರ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದವರು ಈಗಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳು.

ಶಿವಶರಣರು ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಧರ್ಮವು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಮಾಜ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊದಲಿನ ಭೇದಭಾವವು ದೂರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತ ಮತ್ತು ದೇವರೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಚೋಳರಾಜರು ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಕರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಹತರೂ ಬೌದ್ಧರೂ

ಶೈವ ವೈಷ್ಣವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ವಿಶ್ವಭರಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೆಲವೊಂದು ದೇವತೆಯು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಡುವದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ಶಿವಶರಣರು ಏಕೇಶ್ವರೀ ಪಂಥದವರಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನೆಂಬುದನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನೇ ಶಿವಶರಣರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲವೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವತೆಗೋಸ್ಕರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಈ ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯವು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅಂದರೆ ಆತ್ಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ಧರ್ಮವು ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ದೇವಾಲಯಗಳು ಆಯಾ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆಯು ಉಂಟಾಗಲು ಬಹಳ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ಈ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸರಣ ಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಮೋಕ್ಷದ ವಿಚಾರಗಳೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮಗಳೂ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಬಹು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಿವಶರಣರು ಸ್ವರ್ಗ ನರಕ ಇವುಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇವು ಈಗ ನಮಗೆ ಕಾಣುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸದಾಚಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಸ್ವರ್ಗವು, ಅನಾಚಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದೇ ನರಕವೆಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗವೆಂದರೆ ಅನೇಕ ತರದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಒಂದು ಸ್ಥಳವು ಎಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು

ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೀನ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಅವನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದರೆ ಅವನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಈ ಜಗತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಂದು 'ಕಮ್ಮಟ' ಎಂದರೆ ಒಂದು ಟಂಕಸಾಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವರು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರೆಂತಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದವರು ಮುಂದೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಉಚ್ಚ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲತರದ ವಿಕಾಸಗಳು ಉಂಟಾಗಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಇದ್ದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗುವನೆಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾಗಿ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುವದುಂಟು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಶಿವಶರಣರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವನ ಆಚರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಅವನು ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು, ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಶರಣರು ಬೋಧಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆರು ಸ್ಥಳಗಳುಳ್ಳ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಈ ಶಬ್ದದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆರು ಪಾವಟಗೆಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಈ ಆರು ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರ

ವಾಗಿ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮತಗ್ರಂಥಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡ, ಆಂಧ್ರ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಭಕ್ತಿ.

ವೀರಶೈವರ ಧ್ಯೇಯವು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದಿರುವದರಿಂದ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಅವರನ್ನು ಒಯುತ್ತದೋ ಅದೇ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು, ಅವರು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯು ಮಾಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪಾರಮಾರ್ಥಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ದೂರಿರುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಅದರ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಪಾರಮಾರ್ಥದ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವದೂ ಉಂಟು. ಈ ಒಲವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವದೇ ಭಕ್ತಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಹೆಸರುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಯು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಾನು ದುರ್ಬಲನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಕ್ತಿವಂತನು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುವದು ಒಂದು ವಿಧದ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿಸುವದುಂಟು. ಇಂಥವರ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಸತಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆರದ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಭಕ್ತನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ತೋರಿಸುವದುಂಟು. ತಾನು ಸ್ತ್ರೀಯು, ಲಿಂಗವು ಪತಿಯು ಎಂದು ತಿಳಿದು ವ್ಯವಹರಿಸುವದುಂಟು. ಈ ತೆರದ ಭಕ್ತಿಯು ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅವಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಲುವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆಗ ಅವಳು ಹಾಡಿದ ವಚನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅಮ್ಮವ್ವೆಯು ಒಬ್ಬ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಳು. ಅವಳು ಶಿವನಿಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಲ್ಲ, ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ತಾನು ತಾಯಾಗಿ ಪೋಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅತುರತೆಯು ಅವಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು

ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಳು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಗುವಾಗಿ ತೋರಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅಮ್ಮವ್ವೆಯು ಅವನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಇದು ಒಂದು ತೆರದ ಭಕ್ತಿಯು.

ಇದರಂತೆಯೇ ಮೈದುನರಾಮಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಭಾವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಮಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಲಿಂಗಧ್ಯಾನ.

ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಿಂಗಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ತಗಲುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಅಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಶರಣರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಾಗಲು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶವು ದೊರೆತರೆ ಸಾಕು. ಅವರು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನು ಚೋಳರಾಜನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವನ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ದೊರೆದಕೂಡಲೆ ತಾನಿದ್ದ ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗುವನು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಯಾರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ದಿನದ ಕೆಲವೊಂದು ವೇಳೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದಿರಲು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನವು ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನೆನಹಿನ ಕೂಡ ಕ್ರಿಯೆಯೂ

ಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ವ್ರತಗಳೆಂತಲೂ ಅವರು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಪರಮಾತ್ಮನಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವೆವೆದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ, ಈ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ತಾವು ನಡೆಯುವದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಲೋಪವನ್ನು ಅವರು ತರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಲೋಪ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಹ ಅರ್ಪಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಿರುತ್ತವೆ.

ಸಮನ್ವಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು.

ಶಿವಶರಣರು ಜಾತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲಹಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಇದು ಕೂಡಲೇ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಇದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಹಳಿದಿರುವದು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದಿರುವರು.

ಅವರು ವೇದವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲ ವಚನಕಾರರು ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾರರು ತಾವು 'ವೇದಾಗಮೋಪನಿಷತ್ತು'ಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯು ಇರುತ್ತಿದೆ. ದೆ ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ, ಆಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕರು ವೀರಶೈವರು ವೇದಬಾಹ್ಯರು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವದುಂಟು. ಜೈನ ಬೌದ್ಧರು ವೇದಮಾರ್ಗ ವಿರೋಧಕರೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಅಥವಾ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ರೀತಿ ಆಚರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ವೇದ, ಆಗಮ, ಉಪನಿಷತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವಿದೆಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆಗಮುಗಳು ವೇದಗಳನ್ನೂ, ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆಂದು ಅನೇಕ ತಜ್ಞರ

ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವರು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪದೆ ಪದೇ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಶರಣರ ಅಥವಾ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ.

ತ್ರಿಮತಸ್ಥರು

ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ವೇದಾಂತವನ್ನು ಎಂದೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವದು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗವು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗವು ಆಯಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳಂತೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ತೆರನಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವು ಹೀಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವೆಂಬ ಮಾರ್ಗಗಳು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಆದರೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಥವಾ ಶಿವಶರಣರು ಈ ಮೂರೂ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಈ ಉಭಯತರು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಥವಾ ಶಿವಶರಣರು ಈ ಮೂರೂ ಮಾರ್ಗಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಜಾಣತನದಿಂದ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರು ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತಿಗಳಂತೆ ಮಾಯಾವಾದವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೀಗೆ ಈ ವಾದವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದಿದ್ದರೂ ಕಡೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೊಂದುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಅವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತಿಗಳ ಸಮೀಪವಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಥವಾ ಶಿವಶರಣರು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳೆಂತಲೂ ಭೇದಾಭೇದ ಮಾರ್ಗದ ಪುರಸ್ಕರ್ತರೆಂತಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಉಭಯ ಮತ

ಗಳು ಅಂದರೆ ದ್ವೈತಿಗಳೂ ಅದ್ವೈತಿಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ವಚನಕಾರರು ಅಥವಾ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಈ ಎರಡೂ ಮತಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಬಹು ವ್ಯಾಪಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾನುಜ ಪಂಥದವರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಮತದವರಂತೆ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಆಚರಣೆಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಅವರು ಸ್ಮೃತಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲರ ಬಾಹ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಭಿನ್ನವಿದ್ದರೂ ಆ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಾವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆಯೇ ಆಚರಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಆಚರಣೆಗಳು ಭಿನ್ನ ತೆರನಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ.

ಷಟ್ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದು ಆರು ಮುಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವು ಪೂರ್ವ ಮೀಮಾಂಸ, ಉತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಯೋಗ, ವೈಶೇಷಿಕ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಗಗಳೇ ಬಹು ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಶಿವಶರಣರು ಅಥವಾ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವೀರಶೈವರ 'ಕರಣ ಹಸುಗೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ೨೫ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಶಿವಾಗಮಗಳಂತೆ ೧೧ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವು 'ಭಾರತೀಯರ ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರ'ವೆಂದು ತಜ್ಞರು ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರ

ಅದರಂತೆಯೇ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಪಾತಂಜಲಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಂದೆಯೂ ಹೋಗಿ ಅಗೋಚರವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿಯ ಚಕ್ರ. ಅಣುಚಕ್ರ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರ ಎಂದಿವೆ. ಶಿವಶರಣರು ಮಾಡಿದ ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯುನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಅರವಿಂದಘೋಷರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಅತೀಂದ್ರಿಯಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣಗಳ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಲಿಂಗಮ್ಮನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಬಹು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಪಂಥ, ಮತ, ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದಗಳು ಉಳಿಯದಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶೈವರು

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದ ಶೈವರೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಶರಣರು ಅಥವಾ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ನಾವು ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ೨೫ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶೈವರ ೧೧ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇ

ಖಿಸಿದ್ದೇವಷ್ಟೇ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೧ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರ ಅನುಕರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ೧೧ ತತ್ವಗಳು, ಐದು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು, ಐದು ಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ೧ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವ ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರು ತಮ್ಮ ತತ್ವಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಡೆಯ ತತ್ವವಾದ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವ ಅಥವಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕುದೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ೩೬ ತತ್ವಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ದ್ರಾವಿಡ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರೂ ಸಹ ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರ ೩೬ ತತ್ವಗಳ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿನ್ನಭಾವನೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಇವೆ.

ಪಾಶುಪತ ಕಾಳಾಮುಖರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಶುಪತ ಮತಸ್ಥರೂ ಕಾಳಾಮುಖರೂ ಬಹು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಶೈವಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸಮಾಜದವರೂ ಕೂಡ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಮಾವೇಶವಾದರು.

ಜೈನರು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನರು ಬಹು ಪ್ರಬಲ ಸಮಾಜದವರಾಗಿದ್ದರು. ಜೈನರ ವಿಹಾರಗಳೂ ಮಠಗಳೂ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಿದ್ದವು. ಇವರು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅರಣ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಹೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಏಕಾಂತವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಜೈನರು ಅಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳು. ಅವರಂತೆಯೇ ಶಿವಶರಣರು ಅಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಜೈನರು ಒಲಿದವರಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ವೀರಶೈವ

ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಗಳು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಥವಾ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಇತರ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆವು. ಈಗ ನಾವು ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವರಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಇವರು ಯಾರೆಂಬುದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹಿಂದಿನಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಿಹೋದ ಅಲೌಕಿಕರು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಹೀಗೀದೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರು ಅರಿಯುವದು ಅವಶ್ಯನಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ.

ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿರುವದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ತರುವಾಯ ಕೆಲವು ವಚನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಹ ಅಮರ ಗಣಂಗಳೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳು.

ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರೆಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಯಾವ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರನೂ ಲಿಂಗಧಾರಣವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಯಾವನ್ನೂ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಇರುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ನಿಷ್ಕಳ ರೂಪ ಶಿವನಿಗೆ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಂಬುದು ಶ್ರೀಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ವಚನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಭುಗಳು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ತನುಗಳಿದ್ದು ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಈ ತನುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಗಳು ಉದ್ಭೂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಚನ:— ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯಂಗಳ ಕಳೆದು ಲಿಂಗತ್ರಯಂಗಳ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನದೆಂತೆಂದೊಡೆ ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಹಸ್ತ ಶಿಷ್ಯಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುವು ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯೆ ಆ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವನೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವನೆ ಮಾಡಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನು. ಇದು ಕಾರಣ ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಾರಣತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತು. ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಳಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತು. ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಳಿದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತು. ಅಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ ಧರಿಸಿದೆನಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗಗುರುಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಚನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮೂರು ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದು ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಅಸಂಖ್ಯ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸ

ಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗವೆಂದರೇನು.

ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಕ್ತಿಯುತ ಪರಶಿವನ ನಿಜದೇಹ, ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಿವನ ನಿರತಿಶಯಾನಂದ ಸುಖವು, ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಪರಶಿವನ ಪರಮಜ್ಞಾನ, ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅಖಂಡಿತವೇದ, ಪಂಚಸಂಜ್ಞೆ, ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ತಾಹರಿಬ್ರಹ್ಮರ ನಡುಮನೆಗಳ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ, ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನಾದ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮೋಕ್ಷ.

ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡೇಶ್ವರನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ,

ವಚನಃ--- ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಇಂದ್ರಚಾಪವಡುಗುವದಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವೇ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ಆಶ್ರಯವುಂಟೆ ಅಯ್ಯಾ? ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೋರಿದ ಸುಳಿಗಾಳಿಯಡಗುವದಕ್ಕೆ ಗಾಳಿಯೇ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ಆಶ್ರಯವುಂಟೆ ಅಯ್ಯಾ? ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಕಿಡಿಗಳು ಅಡಗುವದಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ಆಶ್ರಯವುಂಟೆ ಅಯ್ಯಾ? ಆದಿಅನಾದಿಯಿಂದತ್ತತ್ತ್ವವಾದ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ ತೋರಿದನು ನಿಜೈಕ್ಯವಡಗುವದಕ್ಕೆ ಆ ಪರವಸ್ತುವೇ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ಆಶ್ರಯವುಂಟೆ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ?

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದುವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮೋಕ್ಷದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಸ್ವರ್ಗ ನರಕ.

ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದರಿಂದ ಅವರು ಕೈಲಾಸ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ಇವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಲಿಂಗದ ವಿಚಾರದಂತೆ ನಡೆದು ಕಡೆಗೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ

ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆಃ—

ತಪವ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗವ ಪಡೆದಿಹೆವೆಂಬವನ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು. ಮಾದಿಗ ಡೋಹರು ಶ್ವಪಚರು ಹೋಹುದೆಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗವೇನಯ್ಯ? ಲಿಂಗದ ಕುರುಹ ತಿಳಿದು ಅಂಗಗುಣಗಳನತಿಗಳೆದು ಲಿಂಗವಾದುದೇ ಸ್ವರ್ಗ ನೋಡಯ್ಯ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯಾ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮರಸ್ಯವು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರು ಅದರಂತೆಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ಆರು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಂತೆ ಅವರು ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅವು ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆರು ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಗಲ್ಭವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಇಹಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವರೆಗೆ ಅವನ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಚಿತ್ತ, ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆಂಬುದರ ವಿವರಣೆಯು ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಕಾಸತೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಶರೀರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವು ಮನುಷ್ಯನ ಬಹಿರಂಗದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಿದ್ದು ಇದರ ವಿಕಾಸವು ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದ ತರುವಾಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವಿದ್ದು ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಆಂತರಂಗಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಿದ್ದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಇದರ ವ್ಯವಹರಣೆಯು ನಡೆಯು

ತ್ತದೆ. ಈ ಶರೀರದ ವಿಕಾಸವು ಪ್ರಸಾದಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳಾಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ತರುವಾಯ ಕಾರಣಶರೀರವಿದ್ದು ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಬಹಿರಂಗ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ ಎರಡು ಶರೀರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಾವ ಶರೀರವೆಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದು ಈ ಶರೀರದ ವಿಕಾಸವು ಶರಣ ಮತ್ತು ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸ್ಥಲಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಇದ್ದು ಇವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವೇಚನೆಯು ವಚನವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬೋಧೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು, ಅಥವಾ ಅವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂಬುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾವ ನಿಶ್ಚಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಮಾಯಾವಾದಿಗಳು.

ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತಿಗಳು ಈ ಜಗತ್ತು ಮಾಯಾಮಯವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಅದು ನಿಜವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅವರು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಂದುವರಿದಿಲ್ಲ.

ದ್ವೈತಿಗಳು

ದ್ವೈತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಜರುಗಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ.

ಭಕ್ತಿಪಂಥದವರು.

ಭಕ್ತಿಪಂಥದವರು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಮತದವರು ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಜನೆ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಅವನ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಮನುಷ್ಯನ ನಡೆಯ ಸುಧಾರಣೆ.

ಇದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಕೈಕೊಂಡ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರದೆ, ಅವರು ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆ, ನುಡಿ, ಆಚಾರ, ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದು ಈ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಇದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಅವುಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ನಾವು ಕೆಳಗಿನ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಭಾಗವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಭಕ್ತಸ್ಥಲ.

ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವದರಿಂದಲೇ ಅವನ ಭಾವೀ ಪ್ರಗತಿಯು ಸ್ಥಿರಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವು. ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೇ ಆಸ್ತಿಕ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಗಮಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸವು ಇದ್ದುದಾದರೆ ವಸ್ತುವಿನ ಮಹತ್ವವು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಗಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಅನುಭವಿಕರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆಯ

ಬೇಕು. ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಶೇಖರಿಸುವದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಹೊಸೆದು ಹಗ್ಗ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯನ್ನು ಸಹ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ವಿಶ್ವಾಸವು ದೃಢವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅಭ್ಯಾಸವು ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಭಕ್ತನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದು. ಭಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಸದಾಚಾರವು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದು. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಮಾಜದವರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ನಡಿಯಬೇಕು, ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಒಲವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸುವದೇ ಸದಾಚಾರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸದಾಚಾರವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನೈತಿಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸದಾಚಾರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ 'ಭಕ್ತಿಯ ವಚನ' ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಶಿವಶರಣರ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಂಥವು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ತಿಸುವವನು ಭಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ

ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವು. ಅವನು ಕಟ್ಟಾಚರಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೋಡಬಾರದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಂದಿಗೂ ಅವನು ನೋಡಲಾರನು. ಆಡಬಾರದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಆಡುವದಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಠೆಯು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಋಷಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಪಸ್ಸು ನಿರಂತರವಾಗಿರದೆ ತಮ್ಮ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಅಭಿಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೈಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಹೇಶ್ವರನಾದವನು ಹೀಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣ ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಾನಿರುವ ವರೆಗೂ ಪೂರೈಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಹೇಶ್ವರನು ಕ್ರಮೇಣ

ನಿತ್ಯ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಿಸುತ್ತ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೂ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹೇಶ್ವರನು ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು, ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯವಂತನು. ಎಂಥ ಸಂಕಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಎದುರಿಸಿ ಅವುಗಳೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವಂಥವನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮಹೇಶ್ವರನು ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನಾದಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಕೇವಲ ಸಮಾಜ ಹಿತದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮಹೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅನ್ಯ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ನಮಸ್ಕರಿಸನು. ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡಕಂಡ ದೈವಗಳಿಗೆ ಕೈಮುಗಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಡಾಂಭಿಕ ತನದ ವೃತ್ತಿಯವನಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಂತರಂಗವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಸೂತಕ, ಶಕುನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡನು. ಅವನು ತನ್ನ ವ್ರತನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಭಂಗವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತನಿಗೆ ನೇಮ ವ್ರತಗಳ ಪ್ರತಿಬಂಧವು ಅಷ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹೇಶನು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಮಹೇಶನಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದರೂ ಅವನು ತಾನು ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಎಂದಿಗೂ ಇಡಲಾರನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರರ ಆಚರಣೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಉಭಯತರು, ಕ್ರಿಯಾಬದ್ಧರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾದವನು ದೃಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸಾದಿ

ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎರಡನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು ಇದ್ದು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವು ಮೂರನೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹೇಶ್ವರನು ನೇಮ ವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯು ಸಾವಧಾನ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಸನ್ನತೆಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೃದು ಮಧುರ ವಚನಗಳನ್ನಾಡುವನು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹೇಶನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಪ್ರಸಾದಿಯು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸುತ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾವಧಾನವೆಂದು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯ ಚಿನ್ಹವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯು ತಾನು ಮಾಡುವಂಥ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಹಂ ಭಾವವು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಲಿಂಗ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಮಗಾಗಿ ಮಾಡುವವರು ಬಹುಶ: ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ವ್ಯಥೆಪಡುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದವರು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅವರು ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯು ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಉಣ್ಣುವದು, ಉಡುವದು, ತೊಡುವದು, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಲಿಂಗತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನಗಾಗಿ ಮಾಡುವವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವವನು ಸುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬೋಧೆಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಬಹಳ ಮನ್ನಣೆಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಾದರೂ ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಸಮರ್ಥಿಸುವದರಿಂದ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯು ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಳ

ಸ್ವಾನುಭಾವ ವುಳ್ಳಾತನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಮೋಹಿಸುವದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ತನ್ನ ಜೀವದ ಮೇಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅನ್ಯ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಮೇಲಿನ ಮೋಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪರವಸ್ತು ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ

ಪರೋಪಕಾರ ಭೂತದಯೆ ಇವೆರಡು ಮಹತ್ವದ ಗುಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧುವರ್ಯ ಕ್ರೈಸ್ತನಂತಹ ಸೇವಾ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನಂತಹ ಭೂತದಯೆಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ತನ್ನ ದಯಾರ್ದ್ರ ಹೃದಯದಿಂದ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸಹ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ದಯೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ "ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದಾವುದಯ್ಯಾ? " ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗವು, ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯು ತನ್ನ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ತನ್ನ ಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದೆ. ಅನ್ಯರು ಕೇಡು ಬಗೆದರೆ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಸಮಾಧಾನ ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಅವರನ್ನು ಹಾಡಿಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಆಚರಣೆಯು ಇರುವದರಿಂದ ಅವನ ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯಗಳ ಚಲನೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾಗಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಗಳ ಗತಿಯು ಬಹಳ ಉನ್ನತವಾಗಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಸಹ ತಾವಾಗಿಯೇ ಜರಗಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಲ್ಲಿದರು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಒಬ್ಬ ಉಚ್ಚ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶರಣ ಸ್ಥಲ

ಅರಿವುಳ್ಳಾತನೇ ಶರಣನು. ಅರಿವೆಂದರೆ ನಾನು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ, ಯಾಕೆ ಬಂದೆ, ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಧ್ಯೇಯವೇನು, ಇದನ್ನು ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರಿಸುವ ವಿವೇಕವು. ಈ ವಿವೇಕದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಐಹಿಕ ಸುಖದ ಅಸಾರತೆಯೂ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಸುಖದ ಸತ್ಯತೆಯೂ ದೃಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಶಿವಶರಣರು 'ಜ್ಞಾನಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶರಣನು ಸದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಶರಣನು ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ

ಹಿತವಾಗುವಂಥ ಅನುಭವದ ವಚನಾಮೃತವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹರಡುವನು. ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭವದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶರಣನಿಗೆ ಸುಖದುಃಖ ಸ್ತುತಿನಿಂದೆ ಇವುಗಳ ಬಾಧೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಮಣ್ಣಿಗಿಂತ ಕಡೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನಿರಾಶೆ ನಿರ್ಭಯವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶರಣನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಮಗ್ನನಾಗಿ ತಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಿಂಗವೇ ಆಗುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಸಂಸರ್ಗವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಶರಣನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಬೆಳೆದು ಸತಿಪತಿಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಚರಣೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಇಂಥ ಶರಣಸ್ಥಲದವರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೇ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಬಹು ಜನ ಸಮಾಜವು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರೆಂದು ಕರೆದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಳ

ಅರಿವು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿರ್ಭಾವ ಹೊಂದಲು ಅದು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವು. ಅರುವಿನಿಂದ ಅಂಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಇವು ಜೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಅಳಿದು ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂಬುದು ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಅಂಗವು ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಲಿಂಗವೇ ಆದಬಳಿಕ ಆತನಲ್ಲಿ ಅಂಗದ ಯಾವ ವಾಸನೆಯೂ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಗದ ವಾಸನೆ ಇದ್ದವರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾಗಲಾರರು. ಅವರು ಪುನಃ ಪುನ: ಭವದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ. ಇಂಥವನು ವಾಸನೆಯನ್ನು ಅಳಿದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನ ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದು.

ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದಕೂಡಲೆ ಜೀವವು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಈ ಶಬ್ದವು ಸತ್ತಾಗಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅಂಗವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದಾಗ ಉಂಟಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.'ನಾವು ಅರಿತೆವು' ಎಂದು ಅನ್ನುವವರು ಶರಣರು.

ಆದರೆ ಐಕ್ಯರಲ್ಲ. ಸತ್ತಂಥ ಮನುಷ್ಯನು 'ನಾನು ಸತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವದು ಎಷ್ಟು ಅಸಂಗತವಾದದ್ದೋ ಅಷ್ಟೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದವನು 'ನಾನು ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಬೆರೆದೆ' ನೆಂದು ಹೇಳುವದು ಅಸಂಗತವಾದದ್ದು.

ಶಿವಶರಣರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಉಪಮೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುವದುಂಟು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಲವಣ ಬೆರೆದಂತೆಯೂ ಕ್ಷೀರದಲ್ಲಿ ಸವಿಯು ಕೂಡಿದಂತೆಯೂ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯು ಅಡಗಿರುವಂತೆಯೂ ಅಂಗನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವನೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುವದುಂಟು.

ಐಕ್ಯನಾದರೆ ಬಯಲು ಬಯಲಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳುವದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಕ್ಷೀರದೊಳಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯು ಅಡಗಿದಂತೆ, ತಿಲದೊಳಗಣ ತೈಲವು ಅಡಗಿದಂತೆ, ಮನವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವು. ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆಂಬುದು ಇರಲಾರದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ವಿಚಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ.

೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು

ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮೂವತ್ತಾರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂರುಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲಗಳೆಂದು ಬೇರೆ ಇದ್ದು ಅವುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ತನ್ನಲ್ಲುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವೇಚನೆಯು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವದುಂಟು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಭಾವದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರಣ ಶರೀರದ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಶಿವಾನುಭವಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವವು. ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ, ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಆರಾರಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳು ಆಗುವವು. ಈ ಸ್ಥಲಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವು ಇರುತ್ತವೆ.

ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆರಾರು ಸ್ಥಲಗಳಂತೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಕಡೆಯ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲಗಳು ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳು ಆರುಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ, ಆರುಸ್ಥಲಗಳು ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ, ಅಡಗುವವು. ಈ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳು ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಲಗಳು ಒಂದೇ ಒಂದು ಲಿಂಗ ಎಂದರೆ ಪರಶಿವ ಅಥವಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವವು. ಹೀಗಾದ ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆತ್ಮ ವಿಕಾಸ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಷ್ಟು ಆಳವಾದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಇತರ ಮತಸ್ಥರು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಯು ಬಹು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರೂ ಇತರ ಮತಸ್ಥರೂ ಉಚ್ಚತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಂತೆ ಅವರು ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತರುವಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದುದು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಯಾ ಧರ್ಮದವರು ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಂತೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ನಾವು ಈ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ

ಪ್ರಕಾರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಥವಾ ಆಚಾರಗಳು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ವಿವರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇತರ ಸಮಾಜದವರು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಜಪತಪಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಇವುಗಳ ಬದಲಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನೂ ಪಂಚಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಗಂಭೀರ ಮತ್ತು ನಿಗೂಢ ವಿಚಾರಗಳು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರವೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಇತರ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳ ಅನುಕರಣವಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ, ಕ್ರಿಯಾಷ್ಟಾವರಣ, ಬಹಿರಂಗಾಷ್ಟಾವರಣ, ಅಂತರಂಗಾಷ್ಟಾವರಣ, ಸುಜ್ಞಾನಾಷ್ಟಾವರಣ, ಐಕ್ಯಾಷ್ಟಾವರಣ ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಆವರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯುಂಟಾಗಿ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲತರದ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವದು ಈ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವಿರುವದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ನಾಮಮಾತ್ರ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ವಾಚಕರು ಅವುಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಇವು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಆವರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉಳಿದ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಆವರಣಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಎಂಟು ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳು ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳು ಚೈತನ್ಯಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳು ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮಂತ್ರವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಉಚ್ಚತಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯು ಮಂತ್ರಜಪಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದುದು ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯ ಬೆಳಗನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಪಂಚಾಚಾರ.

ಲಿಂಗಾಚಾರ, ಸದಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಇವುಗಳೇ ಪಂಚಾಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ತಮಗೆ ಪ್ರಾಣವು ಎಂದು ವೀರಶೈವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಆದೇಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಏನೆಂದರೆ— ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದಿರುವದೇ ಲಿಂಗಾಚಾರವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜನರು ಹೌದೆನ್ನುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಸದಾಚಾರವು. ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸದಿರುವದೇ ಶಿವಾಚಾರವು. ಶಿವಶರಣರೇ ಹಿರಿಯರಾಗಿ ತಾನೇ ಕಿರಿಯನಾಗಿ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವದೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವು. ಶಿವನಿಂದಕರನ್ನೂ ಶಿವಧರ್ಮ ದೂಷಕರನ್ನೂ ಶಾಸನ ಮಾಡುವದೇ ಗಣಾಚಾರವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪಂಚಾಚಾರಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಲಿಂಗಾಚಾರ.

ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ದೇವರು, ಅನ್ಯದೇವರನ್ನು ಅವರು ಸರ್ವಥಾ ಪೂಜಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲೆಂದು ಆದೇಶಗಳಿವೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಹತ್ತಿದರೆ, ನನ್ನ ದೇವರು ಹೆಚ್ಚು, ನಿನ್ನ ದೇವರು ಹೆಚ್ಚೆಂಬಬಗ್ಗೆ ಕಲಹಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೊಂದಲವೇ ಏಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದೇ ದೇವರನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸುವದರಿಂದ ಇಂಥ ಭಿನ್ನಭಾವನೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಐಕ್ಯಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಳಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಗಂಡನಿರುವಂತೆ ನಿಷ್ಠಾಪರನಾದ ವೀರಶೈವನಿಗೆ ಲಿಂಗ ಒಂದೇ ದೈವವಾಗಿದೆ.

ಸದಾಚಾರ.

ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೌದೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸುಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿರುವದೇ ಸದಾಚಾರವು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಪಾನಪೇಯ, ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣ, ಕೊಲೆಪಾತಕ, ಚೋರತನ, ಪರನಿಂದೆ, ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ನಿಂದ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು ಎಲ್ಲ ಮತದವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನಾಹುತಗಳು ದಿನಾಲು ನಡೆಯಹತ್ತಿದರೆ ಶಾಂತತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಗಳು ಉಳಿಯವು. ಪಾಶವಿಕ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸೀ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವುಂಟಾಗುವದು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಅಧೋಗತಿಗೆ ವಿಲಂಬವಾಗಲಾರದು. ಕಾನೂನುಗಳ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರವು ಇಂಥ ದುಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವದುಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜನಾದರೂ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಂತೆ ನಡಿಯುವದೇ ಸದಾಚಾರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾಚಾರ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಶಿವಾಚಾರವು. ಅವರಿಗೆ ಶಿವನೇ ತಂದೆಯು, ಪಾರ್ವತಿಯೇ ತಾಯಿಯು, ಶಿವಭಕ್ತರೇ ಬಂಧುಗಳು, ಶಿವಕುಲವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಲವು, ಎಂದು ಆಗಮುಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮನೆಗೊಂದು ಜಾತಿ, ಮಠಕ್ಕೊಂದು ಜಾತಿ, ತಲೆಗೊಂದು ಜಾತಿಯಾದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯಬೇಕು ? ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮವು ಹೇಗೆ ಬೆಳಿಯಬೇಕು ? ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಹೋದಂತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಾಚಾರವು ಸಮಾಜದ ಗೌರವಕ್ಕೂ ದೃಢತೆಗೂ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಶಿವಾಚಾರದ ತಿರುಳನ್ನು ಶಿವಶರಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ, ಸಮಾಜದ ಗೌರವವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಗಡಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನೈಕ್ಯತೆಯು ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಐಕ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವಾಚಾರವನ್ನು ಬೆಳಸುವದು ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭೃತ್ಯಾಚಾರ.

" ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಾರಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಾರಿಲ್ಲ " ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದ ರಹಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ತಾನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಷ್ಟು ಕೀಳ ಪ್ರಾಣಿಯು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಮಹನೀಯರಾದವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಾವು ಕಡಿಮೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಇವತ್ತಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಿ ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲಿರುಳು ಸಮಾಜಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ವಿಭೂತಿಗಳೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವುಳ್ಳವರು. ಇವರು ಸಮಾಜ ಸೇವಕರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಪೂರ್ವಜರಿಂದಾಗಲಿ ದುಡ್ಡು ಸುರಿಸುವದರಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಕೂಡ್ರಿಸುವದರಿಂದಾಗಲಿ ಬರಲಾರದು. ಯಾವನು ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ವಹಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಇವು ಭೃತ್ಯಾಚಾರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಗಣಾಚಾರ

ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜವು ಏಳಿಗೆಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಮೆತ್ತಗಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ವಿನಮ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಇದರ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ದುಷ್ಟರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ದುರ್ಬಲರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದರಕಿಂತಲೂ ಅವರನ್ನು ಘಾತಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸೌಮ್ಯ ಸಮಾಜವು ಇದ್ದದ್ದಾದರೆ ದುಷ್ಟರು ಅದರ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು ಮತ್ತು ಇಂಥ ಸಮಾಜದ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಂದೆಗಳನ್ನಾಡುವರು. ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟ ಪರಿಪಾಲನೆ ಈ ಗುಣಗಳು ಗಣಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ದೇಶಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಐದು ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಮಾಜವು ಬಲಪಡು

ತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ದೇಶವು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರಗಳೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳು

ಜೀವನು ಲಿಂಗವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ನೂರೊಂದು ಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ದಾಟಿಹೋದರೆ ಇದು ಸುಲಭವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮೊದಲು ಅಂಗಸ್ಥಳ, ಲಿಂಗಸ್ಥಳಗಳೆಂಬೆರಡು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಮಹೇಶ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯವೆಂಬ ಆರು ಅಂತರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ನೂರು ಒಂದು ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆಃ—

ಅಂಗಸ್ಥಲ	೪೪	ಲಿಂಗಸ್ಥಲ	೫೭
ಭಕ್ತ	೧೫	ಭಕ್ತ	೯
ಮಹೇಶ	೯	ಮಹೇಶ	೯
ಪ್ರಸಾದಿ	೭	ಪ್ರಸಾದಿ	೯
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ	೫	ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ	೯
ಶರಣ	೪	ಶರಣ	೧೨
ಐಕ್ಯ	೪	ಐಕ್ಯ	೯

ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವವು ಯಾವ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ವಿವರಿಸಿದ ಸ್ಥಲಗಳು ತಾತ್ವಿಕವಾದವುಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಲಗಳು ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಆಚಾರಗಳು ಯಾವ ಯಾವಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ೧೦೧ ಸ್ಥಲಗಳು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯವಾದದ್ದು. ವಾಚಕರು ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ

ಆತ್ಮ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನದ ತುರೀಯಾವಸ್ಥೆಗೇರಿ ಲಿಂಗಾನಂದ ಪರವಶನಾಗಿ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸದೆ ಷಟ್‍ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದ ಭಾಗವು ಇದಾಗಿದೆಂದು ಹೇಳಿ ಇದು ವಾಚಕರಿಂದ ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ವಿಷಯವೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ನಾನಾತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವು:— ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾತ್ವವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಆದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜದವರು ಒಂದೇ ಧ್ಯೇಯ ಉಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಜರುಗಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನ್ನುವದೇನಂದರೆ—

ಮಣಿಗಳ ಸೂತ್ರದಂತೆ ತ್ರಿನಯನ ನೀನಿಪ್ಪೆಯಯ್ಯಾ. ಎಣಿಸುವಡೆ ತನು ಭಿನ್ನ. ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ. ಅನುರೇಣು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಣಭರಿತ ನೀನೆಂದು ಮಣಿವುತಿಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ ರಾಮನಾಥಾ (ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ)

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ತತ್ವದ ಸಿಜತ್ವವನ್ನು ಬಹು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಸಂಖ್ಯವಚನಗಳನ್ನು ಅವರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಗಡಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು ಇಂಥಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ, ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಾರಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪಂಥಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಳು ಬೆಳೆದು ಕರ್ನಾಟಕವು ಬಹು ಬಲಾಢ್ಯ ದೇಶವಾಯಿತು.

ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯ ತತ್ವಗಳ ಅವಲಂಬನ:— ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮುಂಬರಿಯ ಹತ್ತಲು ಅದು ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮನುಷ್ಯನ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:— "ಭಕ್ತನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ. ಯುಕ್ತನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ. ಪಾರಿ ಶರಣನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ. ಎಡಹುವ ಗುಳಿಗಳ ದಾಂಟಿ ಬರಬರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅಧಿಕನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ."

ಯಾವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯ ತತ್ವಗಳು ಇವೆಯೋ, ಅದು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ: ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೃಶ್ಯ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತುವೆಂಬುದಿದೆ, ಎಂದು ಹೇಳಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಪರತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಾನೆಂತಲೂ ಅವರು ಹೇಳಲಾರರು. ಆದರೆ ಹಿಂದೂಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷದ ವಿಚಾರಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗುವದು ಅಥವಾ ಅವನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೋಗುವದು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ತತ್ವವು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಈ ತತ್ವವನ್ನೇ ಸಾರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರ್ಮಿತ ಧರ್ಮವಿರಕೂಡದು:— ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಕಾರಣರೆಂದು ಆದರ ಇತಿಹಾಸವು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಶೈವರು ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅನೇಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೆಲ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದರೆ ಸಾಕು; ಆ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವವೇ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವಧರ್ಮವು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ

ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪವಾಗಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ವರೆಗೂ ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇಂಥ ಧರ್ಮವು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಾಗಲು ಶಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕತೆ:— ಎಲ್ಲ ತರಗತಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು. ಇಂಥದು ವಿಶ್ವ ಧರ್ಮವಾಗಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳದಾಗುತ್ತದೆ

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಮಹತ್ವ:— ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಲಿದವರುಂಟು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ, ಇನ್ನುಳಿದವರು ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಇವುಗಳ ತತ್ವಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ರಚನೆಯು ಯಾವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇದೆಯೋ ಅದು ವಿಶ್ವ ಧರ್ಮವಾಗಲು ಅರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳುಳ್ಳ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು. ಆಗ ಮಹತ್ವವಾದ ಅನೇಕ ಮತಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ವಿಚಾರಗಳಿರುವದರಿಂದಲೇ ಇದು ಪ್ರಸಾರಹೊಂದುವದು ಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ವಚನಗಳನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಮರಗಣಂಗಳ ಧರ್ಮವು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವೂ ಇರಲಾರದು.

ಜಾತಿಭೇದ.

ವಿಶ್ವ ಬಂಧುತ್ವ ವಿಚಾರಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವು ಉಳಿಯಲಾರದು. ಜಾತಿಭೇದವು ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲೋಪಗೊಳಿಸುವದರಿಂಥ ಈ ಎರಡೂ ವಿಚಾರಗಳು ಕೂಡಿ ನಿಲ್ಲಲಾರವು.

ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ 'ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ನಿರಸನ ಸ್ಥಲ' ವೆಂಬ ಒಂದು ಸ್ಥಲವಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಗುರುವಿನ ಕರಜಾತನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನು ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವ ಜಾತಿಯವನೇ ಇರಲಿ, ಅವನು ಲಿಂಗಧಾರಣದಿಂದ ಅವನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವು ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈತನು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಶರೀರಿಯಾಗುವದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ಶಿವನೆಂತಲೇ ಭಾಷಿಸಬೇಕೆಂದು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿರುತ್ತದೆ.

ಅಮರಗಣಂಗಳ ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡೇ ಕುಲಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವು (೧) ಶಿವಕುಲ (೨) ಭವಿಕುಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೊಲೆ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ ಕುಲಗಳೇಬುವಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯಂತೂ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಕುಲಗಳೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಹೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕುಲವನಾರಿಸುವರೇ ? ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರುಂಟೇ ? ಎಂದು ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲೆಯರಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಬಿಗರಚೌಡಯ್ಯನು ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. "ಹೊಲೆಯ ಹೊಲೆಯ ಎಂದೊಡೆ ಹೊಲೆಯರವರೆಂತಪ್ಪರಯ್ಯ ? ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೆ ಬೈದವನೇ ಹೊಲೆಯ" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಕುಲದವರೆಲ್ಲ ಅನ್ನೋದಕ ಶರೀರಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧವೂ ಇರಲಾರದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಎಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಮರಗಣಂಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ತತ್ವಗಳು ಅಮರಗಣಂಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾರುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಲಕ್ಷಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜಾತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಎಷ್ಟೋ ಋಷಿಗಳು ಕೀಳು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸದ್ಗುಣ ಸದಾಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಲಜರೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ "ವ್ಯಾಸ ಬೋಯಿತಿಯ ಮಗ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಲಿಗ, ದುರ್ವಾಸ ಮಚ್ಚಿಗ, ಕೌಂಡಿಲ್ಯಋಷಿ ನಾಯಿದ ಕಾಣಿರೋ. ಅಂತ್ಯಜನಾದರೇನು ? ಸದಾಚಾರಿಯೇ ಕುಲಜನಯ್ಯ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸದಾಚಾರಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಲದವನೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. "ನಡೆನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಹೊಲೆ ಇಲ್ಲ. ನುಡಿ ಲೇಸು, ನಡೆಯಧಮವಾದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಬಿಡುಗಡೆ" ಎಂದು ಮಾದರ ಚನ್ನಯ್ಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ಚಾಂಡಾಲನಾದರೆಯೂ ಶಿವಭಕ್ತನೇ ಕುಲಜನು. ಆತನೊಡನೆ ನುಡಿಗಡಣವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುದು ವೇದ. ಕುಲವ ನೋಡಲು ಬೇಡ. ಆತನೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯನು" ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನ ಉಕ್ತಿ ಇದೆ. "ಕರ್ಮಜಾತನ ಕಳೆದು ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗವು ಪುಣ್ಯಜಾತನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಶಿವಕುಲವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಥಾ ಕುಲವುಂಟೇ ? ಶರಣರಿಗೆ ಆವ ಕುಲವಾದರೇನು ? ಲಿಂಗವಿದ್ದಾತನೇ ಕುಲಜನು" ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಶರಣರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಸೂತಕವನ್ನು ಅರಸಬಾರದೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. "ದಾಸೀಪುತ್ರನಾಗಲಿ, ವೇಶ್ಯಾಪುತ್ರನಾಗಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನೆಂದು ವಂದಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಡುವದೇ ಯೋಗ್ಯ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ಉದಾಸೀನವ ಮಾಡಿಬಿಡುವವರಿಗೆ ಪಂಚ ಮಹಾ ಪಾತಕ ನರಕ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಪರಸ್ಪರ ಊಟೋಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಲಗ್ನಾದಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೂ ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾತಿಭೇದದ ನಿರಾಕರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು ಅವಶ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉತ್ತಮ ನಡೆನುಡಿಯುಳ್ಳ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಅನ್ನೋದಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಮಾನಭಾವದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬರಗೂಡೊಬ್ಬರು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಎಂದೂ ಅವು

980
920.

ಗಳನ್ನು ಗೂಢವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಲಗ್ನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಹ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಚ್ಚವರ್ಣದ ಪುರಾಣಮತವಾದಿಗಳು ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಖತಿಗೊಂಡರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದದ್ದರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ದೊರಕುವವು.

ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗುರುವನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಲಕ್ಷವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ತಾನು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಈ ಮಠದ ಗುರುವೆಂದು ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು ! ಅವನು ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯ ವಚನಕಾರನಾದನು.

ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಕಾಳವ್ವೆ. ಅವಳು ವಿದ್ವಾಂಸಳಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಂತೆ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮುಂದಾದಳು.

ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣನು ಈಗ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಭಾವಿ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಅವನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಅನ್ನಪಾನಾದಿ ಭೋಜನಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಾಗಿ ಅವನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು. ಆದರೆ ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದೈವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ಜನರು ಭೀತಿಗೊಂಡು ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇರತೊಡಗಿದನು.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರಂಬೆ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ವರ್ತಿಸಹತ್ತಲು ಅರಸನು ಅವಳನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅದು ಅವಳ ಮಹಿಮೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು. ಈಕೆಯು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈತನು ಉಚ್ಚ ತರಗತಿಯ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಾವದಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡಮ್ಮೆಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳಾಗಿದ್ದಳು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವಳಿಗೆ ಪೀಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವನ್ನು ಗುಜರಾಥದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತರುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗವು ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಮಾದರ ಚನ್ನಯ್ಯನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೂಡ ದಿನಾಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಮಹಾ ಕವಿ ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನೆಂಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ಬರದಿರಲು ತಿಳಿಸಲಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲೆಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ವಾದಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಇದೆಯೇ? ಅವರು ಎಂದೂ ಉಚ್ಚಕುಲದವರಾಗಲಾರರು ಎಂದು ನುಡಿಯಲಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನ ಬೆರಳುಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಲು ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದವನು. ಮತ್ತು ಬಹು ವಿದ್ವಾಂಸನು. ಅವನು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೀಳ ಜಾತಿಯವರೊಡನೆ ಊಟ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಜದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವು ಮಹತ್ವ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಉಚ್ಚ ವರ್ಣದವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಲಗ್ನಾದಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಹ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಹರಳಯ್ಯನು ಮಚ್ಚಿಗಾರನು. ಮಧುವರಸನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಲಗ್ನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆದವು. ಅದಕ್ಕೆ

ಬಿಜ್ಜಳನು ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲಾಗಿ ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರು ಒಂದಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಢೋರರ ಕುಲದವನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೂಡ ಬಿಜ್ಜಳನ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಚನ್ನಬಸವನಗೂಡ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತ ಉಳಿವಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಶ್ವಪಚಯ್ಯನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು. ಆದರೆ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಲಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಮಾಜಕ್ರಾಂತಿಯು ಆದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರೇ ಕಾರಣರು. ಅವರು ಉಚ್ಚ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿಯ ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಮಹತ್ವದವೆಂದು ಎನಿಸಿತೇ ಹೊರ್ತು ಜಾತಿ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಮಹತ್ವದವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಲಿಂಗಧಾರಕರಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಈ ತರದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಉಂಟಾದದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದವರು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಜಾತ್ಯತೀತ ಸಮಾಜ.

ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಒಂದು ಜಾತ್ಯತೀತ ಅಥವಾ '*Secular*' ಸಮಾಜವಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೆ ಬರದೆ ಇರದು. ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕಿನ ರಾಜ

ಕೀಯ ಪಟುಗಳು ಭಾರತವು ಜಾತ್ಯತೀತ ದೇಶವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಧ್ಯೇಯವುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೮೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿ, ಅವರು ಜಾತ್ಯತೀತ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಚಾರವೆಂಬ ಆಚಾರವು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾವು ವಿವರಿಸಿದ ಈ ಸಂಗತಿಯು ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ಶಿವಾಚಾರದ ಅರ್ಥವು ಜಾತ್ಯತೀತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಡುವದರಿಂದ ಈ ಮೂರೂ ಆವರಣಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾನೇ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವಾಗಿರುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಎಂಟುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವವು ಜಾತ್ಯತೀತ ಅಂದರೆ '*Secular*' ಸಮಾಜವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರು ಯಾವ ಒಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಜಾತಿವಾಚಕ ವರ್ಗವೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಕಾಯಕಗಳು.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ವದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವ ಕೆಲವೊಂದು ಜೀವನದ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ನಿಯಮವಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಕಟ್ಟಳೆಯಿದೆ. ಈ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಅವರು ಈ ವರೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟನೆಂಬ ಹೆಸ

ರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಿಂದುಗಡೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ಅವನ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುವು ಅವನಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ನೇಗಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನೂ ಒಕ್ಕಲು ಮುದ್ದಯ್ಯನು ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವವು ಗುರುವರ್ಗದವರಿಗೂ ಕೂಡ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ಗದವರೂ ಕೂಡ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜವು ಕಡಿಮೆತರದ್ದು ಮತ್ತು ಬೇರೊಂದು ಸಮಾಜವು ಹೆಚ್ಚಿನದು, ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಇದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ತತ್ವವು ಅವರದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡುವದು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗವೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿರುವದು ಒಂದು ಅವಮಾನಕರವಾದ ಉದ್ಯೋಗವೆಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಾಕಿದ ಈ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಉದ್ಯೋಗ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದ ಸಮಾಜವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶವು ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ದೇಶವಾಯಿತು. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಜರಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸ್ವರೂಪವು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ ಭಾವವಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ತಾವು ಮಾಡುವ ಜೀವನದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ತನ್ನ ಗರಜುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಅವನು ಗಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಣ

ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಉಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ತತ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಒಂದು ಸ್ವಾವಲಂಬೀ ಸಮಾಜವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಭೇದಭಾವಗಳು ನಷ್ಟವಾದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಭಾವವು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ವೀರಶೈವನು ತನ್ನ ಗರಜುಗಳ ಪೂರ್ತೆ ಸಂಪಾದಿಸುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಬಡವ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವವು ಹೊರಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಲವಲವಿಕೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನಸ್ಕಂದರೆಂಬ ಭಾವವು ಬಲಿಯಿತು. ವೀರಶೈವರು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನೀಚ ಜಾತಿ ಉಚ್ಚ ಜಾತಿ ಎಂದು ಭೇದ ಮಾಡುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದವು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಾಧುಗಳೂ ಉದಯವಾದರು. ವಚನಕಾರರು ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾಗದೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ವರೆಗೂ ಎಲ್ಲ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಎರಡೆಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ವಚನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ಒಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಈಗ ದೊರಕಿದುದು ನೂರಿನ್ನೂರು ವಚನಕಾರರು ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದ ವಚನಕಾರರು ಇನ್ನೂ ಬಹುಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾರ್ಯಾರು ಮತ್ತು ಯಲ್ಲಿಯುವರು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಹೋದರು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧೀ ಧರ್ಮವಲ್ಲ.

ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಡೆಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಜಾತಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಸದ್ಗುಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಉಚ್ಚಕುಲದವರೆಂದು ಇವರು ಭಾವಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧೀ ಸಮಾಜವೆಂದು ಬಹುಜನರು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯು. ಜನ್ಮಮಾತ್ರದಿಂದ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯಾರನ್ನೂ ಹಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ವಿರೋಧವನ್ನೂ ಬಳಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ಶರಣ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೊತ್ತುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ಆಗಿರುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರಲಾರದು. ಅದು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದನು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಆದರೆ ಅವನು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮನಾಥ, ವೇಮನಾರಾಧ್ಯ ಇವರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಆದರೂ ಅವರು ವೀರಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾದರು. ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ, ಮಧುವರಸ, ಗುಪ್ತ ಮಂಚಣ್ಣ, ಇವರೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಅವರು ಆಡಳಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕರು ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಆದರೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ವೀರಶೈವರಾದರು. ಇಂಥ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೊತ್ತುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚವರ್ಣದವರು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಉಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದವರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಹ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧೀ ಧರ್ಮವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಕೂಡದೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದವರಂತೆ ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕವು. ಹೇಗೆ ಪುರುಷನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯಳೂ ಕೂಡ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಂಪನ್ನಳಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ತತ್ವವು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ವಚನಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಲಿಂಗಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರ ವಚನಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಹ ಉಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವಾಗುವದು ಅಥವಾ ಬಿಡುವದು ಅವರ ಇಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿರಲಿ ಅಥವಾ ಪುರಷರಿರಲಿ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛೆಯವರಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಚ್ಯುತಿಯು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಬಹುಜನ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವಾದವರು ಅನೇಕರಿದ್ದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವರು ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಹೇಗೆ ಜೈನರು ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆಯೇ ವೀರಶೈವರು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರು ಜೈನರಂತೆಯೇ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರು ಚರ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಅಚರ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂದು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಶುಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳು ಚರಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂತಲೂ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು ಅಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂತಲೂ ಅವರು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಗೆ ಚರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವು ಇದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆ ನೋವುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಉದ್ಭಿಜ್ಜಾದಿಗಳಿಗೂ ಚೈತನ್ಯವಿದ್ದು ಅವಕ್ಕೂ ನೋವು ಉಂಟಾಗುವದೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ದಸರಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹರಿದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೋವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ನೆಲದಮೇಲೆ ಉದುರಿ ಬಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಗಿಡಗಳ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹರಿದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೋವು ಆಗಿ ಅವು ಬಳಲುತ್ತವೆ, ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಹಾಗೆ ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ವನಸ್ಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದು ವಚನಕಾರರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ದಸರಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ದಸರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಒಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಧೆಯಾಗುವಂತೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುವದೂ ಕೂಡ ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಅನೇಕ ಉಕ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಟುವಾಗಿ

ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಕುರಿ ಕೋತುಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಮೊದಲು ಇದ್ದಿತು. ವಚನಕಾರರು ಇಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸತ್ತಬಳಿಕ ಅವು ನಿಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಎಂದಾದರು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬಲ್ಲವೋ ಇಂಥ ಶಕ್ತಿಯು ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬರಬಹುದು, ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು "ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವು ಆದಾವುದಯ್ಯ ? ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ" ಎಂದು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಕೂಡದು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬಾರದೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿರುತ್ತದೆ. ಜೋತಿಷ್ಯವು ಗ್ರಹಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮುಂದಾಗುವ ದನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ನವ ಗ್ರಹಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವು ಗಳ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ಜನರು ನೋಡುವದುಂಟು. ವೀರಶೈವರು ಲಿಂಗಧಾರಿ ಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆಯ ತಕ್ಕದ್ದು. ಅವರು ಗ್ರಹಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆದರೆ ಅವರು ಲಿಂಗಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಗ್ರಹ ಭಕ್ತರೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರು ಇವರನ್ನು ಟೀಕಿ ಸುವದುಂಟು. ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆ ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಗ್ರಹಗಳು ಏನೂ ಮಾಡಲಾರವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಭಾವಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಹಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡು ವಂಥ ಜನರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶುಭ ದಿವಸಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಶುಭವಾಗುವದನ್ನು ಸಹ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಹಬಲವನ್ನು ನೋಡುವದು ಪ್ರಯೋಜನವಲ್ಲವೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಹೇಳುತ್ತಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಸಹ ನೋಡಬಾರ ದೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ವೀರಶೈವರು ಲಿಂಗಭಕ್ತರಾಗಿ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಬರುವದು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತರು ತಮಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಒದಗಿದರೂ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸುಖ

ವನ್ನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಭಾವದಿಂದ ಉಪಭೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವಚನಕಾರರು ಯಾವಾಗಲೂ ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದುಂಟು. ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಇದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಯೋಗ ಸಾಧನೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಮೊದಲಾದ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಇವರು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಂದು ವರಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯೋಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬು ದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವ ವಿಚಾರಗಳನು ತಮ್ಮ ಉಕ್ತಿ ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ದೇಹಬಲ ಮತ್ತು ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಗಳು ವರ್ಧಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವವಾದ ಜೀವನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆ ಗಳಿಂದ ದೊರಕಿಸಿ ಜೀವಿತವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಜನತೆಯ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಶಿವಾನು ಭವಿಗಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡತ ಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ವೀರಶೈವರ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶರೀರವು ಒಂದು ಯಂತ್ರ ವಾಗಿದ್ದರೂ ಶರೀರಿಯು ಯಂತ್ರವಲ್ಲ. ಆತನಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯಿದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿದೆ, ಆತ್ಮವಿದೆ, ಯಂತ್ರದಂತೆ ತನ್ನ ಶರೀರದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಉಪ ಯೋಗಿಸುವದಷ್ಟೇ ಅವನ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯವಲ್ಲ. ಯಂತ್ರದ ದುಡಿತದಿಂದ

ಉಂಟಾದ ಯಾಂತ್ರಿಕಾನಂದದಲ್ಲಿ ಸೊಬಗು ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬವುಗಳು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಆನಂದವು ರಸಭರಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಗೇರಿ ಆನಂದ ಪಡೆದರೆ ಅದು ಬರೇ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಆನಂದವೇ ಹೊರ್ತು ಸುಖಕರವಾದ ಆನಂದವಲ್ಲ. ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಯವಗಳು ಪುಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಆನಂದಪಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಆನಂದವು ತಾಮಸೀ ಆನಂದವಲ್ಲದೆ, ಸಾತ್ವಿಕ ಆನಂದವಾಗಲಾರದು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಹಠಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟತರವಾದ ಸುಖವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಲಭಿಸಿದರೂ ಅದು ಕಷ್ಟವೇ ಹೊರತು ನಿಜಸುಖವಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ, ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ರೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಮತ್ತು ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ಗುರಿಯು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಚಿದಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ಅವನ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮಾರ್ಗವು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಇದಿರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯೋಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಮಾರ್ಗವು ಅಧಿಕವಾದುದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ "ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮನ "ಗುರುಕರುಣ" ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯೋಗಮಾರ್ಗವು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕ ಜನರಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹದು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವು ಬಹುಜನರಿಗೆ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹದು ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ತಳಹದಿಯಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಶಿವಯೋಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದೇ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಇವುಗಳ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಯೋಗ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಇವುಗಳ ದ್ಯೋತಕವು. ಭಾವಲಿಂಗವು ಜ್ಞಾನದ ತಿರುಳಾಗಿದೆ.

ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಯೋಗವು ಯಂತ್ರದ ದುಡಿತದಂತೆ ನಿರಸವಾದುದು. ಅದರಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವು ಮಾತಿನ ಬ್ರಹ್ಮವು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ

ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಷೇಧಿಸುವರು. ಅವರು ಜನನ ಸೂತಕ, ಜಾತಿ ಸೂತಕ, ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ ಸೂತಕ ಎಂಬ ಸೂತಕಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗಿಗಳಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು. ಅವರು ಅಪ್ರಾಕೃತರು. ಅವರು ಲಿಂಗವೇ ಜ್ಞಾನದ ಕುರುಹೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅದಾವ ದೋಷ ಮೈಲಿಗೆಗಳು ತಟ್ಟಲಾರವು. ಅವರು, ಇವನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು, ಬೇರೊಬ್ಬನು ಸ್ಪೃಶ್ಯನು, ಎಂಬ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಿಗಳು ಅಸ್ವಚ್ಛ ಹೊಲಸುತನವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯು ಇದೆಯೋ ಹೇಗೆ, ಇದ್ದರೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ವೀರಶೈವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದರಿಂದ ಅವರು ಮೂರ್ತಿಪೂಜಕರೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಜರಿದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವಿಚಾರ ಮಾಡಿನೋಡಿದರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇನೋ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಅಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದು, ಅವರು ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದು ಏಕೆ? ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯು ಜನರಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತೆ, ಪರಿಶುದ್ಧತೆ ಇವುಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲುಂಟು. ಜನರಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ದಿಶೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ದೈವಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಚಿತ್ತವು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಬಲವಾಗುವದು. ಈ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹೊರತು ಅನ್ಯದೈವಗಳಿಗೆ ಎರಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಒಂದು ಬಲವಾದ ನಿಯಮವನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಾವರಾದಿ ಅನೇಕ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಅದು ಶಿಥಿಲವಾದೀ

ತೆಂದು ಅವರು ಅನ್ಯಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಶರಣರು ಸ್ಥಾವರಾದಿ ನಾನಾ ದೈವತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳುಂಟು. ಸ್ಥಾವರಾದಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನರು ಮೂಢನಂಬಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆಮ ಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುವರು. ಅವರು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅನೇಕ ಅನಾಚಾರ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತುವರು. ದೇವರಿಗೆ ದೇವದಾಸಿಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನರ್ತನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಹಚ್ಚುವರು. ದೇವರಿಗೆ ಕುರಿಕೋಣ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವರು. ದೇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಾತ್ರೆ ಮಹೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಅಜ್ಞ ಜನರಿಂದ ದುಡ್ಡು ಸುಲಿಯಹತ್ತುವರು. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಟ, ತಮಾಶೆ, ವಿನೋದಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಜನರಲ್ಲಿ ಅಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವವು. ಜನರು ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇರಳ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನೂ ಸ್ಥಾವರ ದೈವಗಳನ್ನೂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವದನ್ನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯು ಒಂದು ತರಹದ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಅದು ಇಂಥ ಅನರ್ಥಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಈ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾವರಾದಿ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೈವಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿದವು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ದೇಹ ಶುದ್ಧಿ ಪವಿತ್ರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ಒಂದುಕಡೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ "ಕಲ್ಲ ದೇವರ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಲ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಲ್ಲ ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಕೆಡೆದರೆ ದೇವರೆತ್ತಹೋದರೋ?" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಅವರು "ದೇಹವೇ ದೇಗುಲವಾಗಿರಲು ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ದೇಗುಲವೇಕಯ್ಯಾ" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವಂಥ ಅರಣ್ಯ ಪಂಡಿತರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಅನಾಚಾರ, ಆಚಾರದ ಅತಿರೇಕವು. ಇದು ಆತ್ಮಹತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆಂದು ವಚನಕಾರರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಶಿವಶರಣರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಉಪಾಸನೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಅವರು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಮಲತೆಯ ನೆವದಿಂದ ಹೇರಳ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂಥ ಡಾಂಭಿಕರನ್ನು ಅವರು ಹಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅಂತರಂಗ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವರು ಹಳೆ ಮಾದರಿಯ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವಾದಿಗಳಾಗಿರದೆ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಸಾದ

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನಿತ್ತಿರುವರು. ಭಗದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನಗರ್ಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಹ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥರಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅರ್ಪಣಭಾವದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಯಾರು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಈ ಭೋಗ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ತಾಗಿದ ಭೋಗ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗಾದಿ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳು ನೆಲಸಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಲಿಂಗಭೋಗಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಹೃದಯ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ನಾ ಭೋಗಿಸುವೆನೆಂಬ ಭಾವವಳಿದು ಲಿಂಗತಾಭೋಗಿಸುವದೆಂಬ ಭಾವ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯ ಮನಭಾವಗಳು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾಗಿ ಅವು ಪ್ರಸಾದಮಯವಾಗುವವು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಎಂಬ ಗಣಾಧೀಶ್ವರನು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ—"ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಿಂದ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಭಾವಹೇ ಎನಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಎನಗೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿ ಮುಟ್ಟಲು ತೃಣವಗ್ನಿಯಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಅಂಗವ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಗುರುವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದ ಮನ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಮನ ಲಿಂಗವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ ಅರಿವ ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಖಂಡಿತ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಯ್ಯ. ಶಿವಶಿವಾ, ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನೇನೆಂದುಪಮಿಸುವೆ ? ಪ್ರಸಾದವೇ ಗುರು. ಪ್ರಸಾದವೇ ಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದವೇ ಜಂಗಮ, ಪ್ರಸಾದವೇ ಪರಾತ್ಪರ, ಪ್ರಸಾದವೇ ಪರಮಾನಂದ. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಸಾದವು ಸದ್ಭಕ್ತನ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿ ಪ್ರಸಾದಕಾಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಚಿತ್‌ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. ಆಗ್ಗೆ ಇದರ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವವು ಹೋಗಿ ಕೇವಲ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ಗಣಾಧೀಶ್ವರನು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ—"ಪ್ರಸಾದವೆಂದರೆ ಪರಾತ್ಪರ ಚಿದ್ಘನ ವಸ್ತು, ಶಿಷ್ಯನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿ, ಪ್ರಸಾದವೆಂಬುದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ, ಅದೇ ಶಿವನ ಚಿತ್ಕಳೆ. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದವು ಕಾಯ, ಮನ, ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವ ಅಳಿದು ಪ್ರಸಾದಮಯವಾಗಿ ಬಯಲು ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬೆರಸುವವನೇ ಶರಣನು." ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುಜನರು ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಹಳಿಯುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದದ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಏಕಭುಕ್ತೋಪವಾಸಾದಿಗಳು

ಪ್ರಸಾದಿಯಾದವನು ಏಕಭುಕ್ತೋಪವಾಸಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದೆಂದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಎಂಬ ಗಣಾಧೀಶ್ವರನು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ "ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ

ವೀರಶೈವರ ಯೋಗವು ನಿಜವಾದ ಶಿವಯೋಗವು. ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಮರಸ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಈ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಈ ಉಭಯ ಲಿಂಗಗಳಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಹೊಂದಬೇಕು. ಇದು ವಚನಕಾರರ ಶಿವಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಶಿವಯೋಗವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗವನ್ನು ತೆಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಹಠಯೋಗಿಗಳಲ್ಲ, ಅವರು ಶಿವಯೋಗಿಗಳು. ಹಠಯೋಗವು ಈಗಿನ ಡ್ರಿಲ್ಲಿನ ಮಾದರಿಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆನ್ನುಹುರಿಯು ಮಣಿಯೋಣ, ಎದೆಯು ಮುದುಡೋಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಬಾರದೆಂದು ಡ್ರಿಲ್ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೆಟೆಸಿ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೂ ಕುಳ್ಳಿರುವದಕ್ಕೂ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ವ್ಯಾಯಾಮ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹಠಯೋಗದ ಆಸನಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಅವರು ಉಸುರಾಡಿಸುವ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ಹಠಯೋಗವು ಡ್ರಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸಾಧನವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಧನವೇನೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ಗೌಣವು. ಗೌಣವಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಡೆಯಲಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದು ?

ವೀರಶೈವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವಾಗ, ಆಸನಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಶ್ವಾಸ ಬಿಗಿಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅದು ಯೋಗವಲ್ಲವೇ, ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಬೇರೆ ಇದೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಅರಳುವದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಹೃದಯ ಅರಳಬೇಕು. ಅಂತಃಕರಣ ಕರಗಬೇಕು, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನತೆ ಪರವಶತೆ ಅಥವಾ ಸಮರಸಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಖಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಶಿವಯೋಗವು. ಇದೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಆಸನ ಏಕಾಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವು ನಮಗೆ ಬೇಕು.

ಆದರೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಏರಿಸುವದಷ್ಟೇ ಆಚರಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಲ್ಲ. ಆ ಪತ್ರಿಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಭಾವವು ಅರಳಿ ನಲಿದಾಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅದೇ ಮುಖ್ಯ ಆಚರಣೆಯು.

ಹಠಯೋಗವು ಬಾಹ್ಯ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಯೋಗವು ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವು ಈ ತರದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹಠಯೋಗವು ಮನುಷ್ಯನ ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗೆ ಮೂಲಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದೆಬ್ಬಿಸಿ ಅದನ್ನು ಷಟ್ ಚಕ್ರಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಯಿಸಿ ಸಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ, ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವು ಇಂಥ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಹಠವನ್ನೇನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮೂಲಕ ಮಾಟ, ನೋಟ, ಕೂಟ, ಭಕ್ತಿ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮನವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನ ಮಾಡುವದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವು.

ಪ್ರಾಸ ಭರಿತವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನೋದುವಾಗ ಸಹೃದಯನೊಬ್ಬನು ಆ ರಸವು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹೇಗೆ ಮರೆತು ಜ್ಞಾನಾಸಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೋ, ಹಾಗೆ ಸಾಕಾರವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಳವಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಅನಂತ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಅವನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವು. ಇದು ಅನುಭಾವಿಗಳ ಸೊಗಸಿನ ಸವಿಯೂಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂಬ ಅನುಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯು ರೇಚಕ, ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾ

ಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಠಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವದು ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ದೇವರು ತನಗೆ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಅರಿವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟದ್ದೇನಂದರೆಃ— ‘ಶೂನ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆವಾರ ನಿಕ್ಕದಿರೋ, ವಸ್ತು ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲುಂಟೆಂದು ಭ್ರಮಿಸದಿರೋ. ವಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲುಂಟೆಂದು ಹೊಲಬುಗೆಡದಿರೋ. ವಸ್ತುವಿನ ನಿಜವ ಕಾಂಬಡೆ ಎನ್ನ ಸದ್ಗುರು ಅನುಮಿಷದೇವರಂತೆ ನಿನ್ನ ಕರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗೋ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ. ಅಂತರ್ಲಕ್ಷಾನುಸಂಧಾನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಸ್ತುವ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ನೋಡಾ.”

ಅದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವನಿಗೆ ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲದೆ ಹಠಯೋಗಸಾಧನಗಳೇನೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ.

ಅಮರಗಣಂಗಳ ಶಿವಯೋಗದ ಉದ್ದೇಶವು ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸದ್ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುವದು ಇದೆ. ಅದು ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿನಿರೋಧವಲ್ಲ. ಅದು ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವೂ ಅಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅಟಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಅದು ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹರಿದಾಡುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಜನರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದುಂಟು. ಅವರು ತಪಸ್ಸು, ಆತ್ಮಸಂಯಮನ, ಮುಂತಾದ ನಾನಾತರದ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ ಓಘವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದುದಿನ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವಭಾವದಂತೆ ವಿಷಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದುಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ನಿಜಸುಖವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟರೂ ಪರಸುಖವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಹೀಗಾಗದಂತೆ ಮಾಡಲು ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಸದ್ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯಗೊಡುವದೇ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ದುರ್ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸದ್ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆ ಹೊರಳಿಸುವದೇ ಶಿವಯೋಗವು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವವರು ಶಿವಯೋಗಿಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಸತ್ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಗಳಿಸಿ ಸುಖಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದಂತೆ. ಶಿವಶರಣರು ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ದುಡಿದು ದುಡ್ಡುಗಳಿಸಿ ಉಂಡುಟ್ಟು ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಇದೇ ಶಿವಯೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗಧಾರಿಯು ಸದಾ ಶುಚಿಯು. ಅವನು ಸೂತಕ ರಹಿತನು.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅರ್ಥಾತ್ ವೀರಶೈವರು ಸರ್ವದಾ ಶುಚಿರ್ಭೂತರೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆಯು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಬಹುಜನರು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕರ್ಮಠ ಜನರ ಅನುಕರಣವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಹೊಲಸು ಬಟ್ಟೆ, ಅಸ್ವಚ್ಛ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ದೂರೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು.ಆದರೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಹೆಸರಿನಮೇಲೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೈಲಿಗೆ ಅಥವಾ ಸೂತಕಗಳನ್ನು ಜನರು ಕಲ್ಪಿಸುವದುಂಟು. ಇದನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಥವಾ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಶರೀರ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆದರೆ ಅವು ಹಸನಾಗುವವು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ವೀರಶೈವರು ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಚ್ಛತೆಯು ಅವಶ್ಯ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದರೊಡನೆ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಲಿಂಗಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿ ಒಳಗಿನ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಶುಚಿತ್ವಗಳೆರಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವು. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರಲು ಇದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ತಾವು ಪಕ್ಕಾ ಮಡಿಯುವರು, ತಾವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಡಿಯುವರು ಎಂದು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತರದ

ಯಾದ ಲಿಂಗವಂತನು ಏಕಭುಕ್ತೋಪವಾಸಂಗಳಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದರೆ— "ದೇವರಾರೋಗಣೆಯು ತಪ್ಪುವದಾಗಿ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ತಪ್ಪುವದಾಗಿ ಆಗಮ ಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪುವದಾಗಿ" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಹ ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ—"ಸೋಮವಾರ ಮಂಗಳವಾರವೆಂದು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಲಿಂಗಭಕ್ತಂಗೆಂತು ಸರಿ ಎಂಬೆನಯ್ಯ ? ದಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ? ಲಿಂಗ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ? ದಿನವೆಂದು ಮಾಡುವ ದುರಾಚಾರಿಯ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು. ಆತ ದಿನವೇ ಘನವೆಂದು, ದಿನವೇ ದೈವವೆಂದು ಮಾಡುವನಾಗಿ ಆತ ದಿನಭಕ್ತನು. ಲಿಂಗಭಕ್ತನು ಲಿಂಗವೇ ಘನವೆಂದು, ಲಿಂಗವೇ ದೈವವೆಂದು ಮಾಡುವನಾಗಿ ಆತ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತನು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಡ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರೆಂಬ ಪುರಾತನರು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ:—"ದ್ವಾದಶ ಮಾಸದೊಳಗೆ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಫಲ ಪುಣ್ಯ ಮಹಾ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಂಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ಅಂತಪ್ಪ ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ತಿಂಗಳ ದಿವಸ ಪರಿಯಂತರವಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ರತವನಾಚರಿಸುವವರ ಆಚರಣೆಯ ಪೇಳ್ವೆ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ ಪಾಡ್ಯ ದಿವಸ ಮೊದಲುಮಾಡಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮದ ಪಾದವ ಪಿಡಿದು ಪತ್ರೆ, ಪುಷ್ಪ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದು ಪಾದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ, ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಆ ಜಂಗಮ ಸಹಿತ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನವ ಹಾ, ಹಾ ಎಂದು ಒಟ್ಟೈಸಿಕೊಂಡು ಒಡಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಲಾಹಾರವೆಂದು ಮಾಡಿಸಿ ತಿಂದು ನಾವು ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಒಂದೊತ್ತು ಉಪವಾಸ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮದ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ತಪ್ಪದೆ ಕೊಂಬ ವ್ರತವುಳ್ಳವರೆಂದು ತಮ್ಮ ಬಿಂಕದ ಮಾತು ಮೂಢಾತ್ಮರ ಮುಂದೆ ಬೀರುವರಯ್ಯ. ಇಂತಪ್ಪ ತಾಮಸ ಗುಣವುಳ್ಳ ಅಹಂಕಾರಿಗೆ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರರೆಂದಡೆ ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರ ಪ್ರಿಯ ಚನ್ನ ಕದಂಬ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವು ಮೆಚ್ಚುವನೇ ? ಮೆಚ್ಚನಯ್ಯ, ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕೆಂದ ನೋಡಾ.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ನಂಬುವದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರು ಅದನ್ನು ನಂಬಬಾರದೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ವೀರಶೈವನು ಲಿಂಗವ

ನೊಂದೇ ನಂಬತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಅವನು ಲಿಂಗವನ್ನು ನಂಬದೆ ನವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಅವುಗಳ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ನೋಡುವದು ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಗೆ ಹಾನಿಯು. ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಲಿ, ಹಾನಿಯಾಗಲಿ, ಶಿವಾರ್ಪಣವೆಂದು ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅನ್ನುವದೇನೆಂದರೆ—"ಎಮ್ಮವರು ಬೆಸಗೊಂಡರೆ ಶುಭಲಗ್ನವೆನ್ನಿರಯ್ಯ. ರಾಶಿಕೂಟ ಋಣಾನುಸಂಬಂಧ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿರಯ್ಯ. ನಾಳಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಂದಿನ ದಿನವೇ ಲೇಸೆಂದು ಹೇಳಿರಯ್ಯ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರ ಪೂಜಿಸಿದ ಫಲ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ."

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅನ್ನುವದೇನೆಂದರೆ—" ತಿಥಿ ವಾರವೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ. ಲಗ್ನ ವಿಲಗ್ನವೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ. ಇದನರಿತು ಹದಿನಾರು ವಾರ, ಹದಿನೆಂಟು ಕುಲವೆಂದೆಂಬರು. ನಾವಿದನರಿಯೆನಯ್ಯ. ಇರುಳೊಂದು ವಾರ, ಹಗಲೊಂದು ವಾರ, ಭವಿಯೊಂದು ಕುಲ, ಭಕ್ತನೊಂದು ಕುಲ. ನಾವು ಬಲ್ಲುದು ಇದು ತಾನೆ ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತ ನುಡಿದುದೇನೆಂದರೆ—"ಶ್ರೀಮತು ಸಜ್ಜನ ಶುದ್ಧ ಶಿವಾಚಾರವಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವರಣವೇ ಅಂಗವಾಗಿ, ಪಂಚಾಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕರೆಂದು ನುಡಿದು ನಡೆಯಬಲ್ಲರೆ ಭಕ್ತರೆಂಬೆ, ಪುರಾತನರೆಂಬೆ. ಈ ಶಿವಾಚಾರದ ಪಥವನರಿಯದೆ ಇರುಳು ಹಗಲು ಅನಂತ ಸೂತಕ ಪಾತಕಂಗಳೊಳಗೆ ಮುಳುಗಾಡಿ ಮತಿಗೆಟ್ಟು, ಪಂಚಾಂಗವ ಬೊಗಳುವ ಭ್ರಷ್ಟಮಾದಿಗರ ಮಾತು ಅಂತಿರಲಿ. ಪಂಚಾಂಗವ ಕೇಳಿದ ಪಂಚಪಾಂಡವರು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾದರೇಕೆ ? ಪಂಚಾಂಗವ ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಹೆಂಡತಿ ರಾವಣಗೆ ಸೆರೆಯಾದಳೇಕೆ ? ಕುರುಡ, ಕುಂಟ, ಹಲ್ಲು ಮುರುಕ ಗುರುತಲ್ಪಕನ ಬಲವನೇ ಕೇಳಲಾಗದು. ಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆಯ ಮೀರಿ ಸತ್ತರೆ, ಹೊಲೆ, ಹಡೆದರೆ ಹೊಲೆ, ಮುಟ್ಟಾದರೆ ಹೊಲೆ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಬಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಹೊಲೆಯಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗುರುವು ಕೊಟ್ಟ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇನಾಯಿತೋ ? ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಏನಾಯಿತೋ ? ಮಂತ್ರವೇನಾಯಿತೋ ? ನೀವು ಭೂತ ಪ್ರಾಣಿ

ಗಳು. ಇದ ಕಂಡು ನಾಚದೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಶುಭಲಗ್ನವ ಕೇಳಿ ಮದುವೆಯಾದ ಅನಂತ ಜನರ ಹೆಂಡಿರು ಮುಂಡೆಯರಾಗಿ ಹೋದ ದೃಷ್ಟಾಂತವ ಕಂಡು ಪಂಚಾಂಗವ ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ನಾಯಿ ಮೊಲವ ಹಂದಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಿಂದಂತಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿರಾಳ ಪ್ರಭುವೇ.

ಸಕೀಲಗಳು

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಷ್ಟಾವರಣ ಷಟ್‍ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹು ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಮಾವೇಶವಾಗಹತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮಸಕು ಮಸಕಾದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲಮಾನದಿಂದ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಕೀಲಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಸಾಕಷ್ಟು ಉಂಟಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಷಟ್‍ಸ್ಥಲವೆಂಬ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಂದಿರವೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ಈ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧವಿಧದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತುಂಬಿರುವವೆಂದು ಭಾವಿಸರಿ. ಈ ಜ್ಞಾನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನವು ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಸಕೀಲಗಳೆನ್ನುವರು. ಸಕೀಲ ರೂಪ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಸ್ತಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕೀಲಗಳ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತರತಕ್ಕದ್ದು.

ಸಕೀಲಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ತೀರ ಸ್ಥೂಲಮಾನದ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳ ದ್ವಾರವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವೆನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆಃ—

ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು

(೧) ಚಕ್ರಃ— ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞೇಯ. (೨) ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅಂಗಗಳು ಯಾವ

ವೆಂದರೆ— ಈಶ್ವರ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ. (೩) ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ— ಆಚಾರ, ಗುರು, ಶಿವ, ಚರ, ಪ್ರಸಾದ, ಮಹಾ. (೪) ಶಕ್ತಿಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ— ಕ್ರಿಯಾ, ಜ್ಞಾನ, ಇಚ್ಛಾ, ಆದಿ, ಪರಾ, ಚಿತ್. (೫) ಭಕ್ತಿಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆಃ— ಶ್ರದ್ಧಾ, ನಿಷ್ಠಾ, ಅವಧಾನ, ಅನುಭಾವ, ಆನಂದ, ಸಮರಸ. (೬) ಹಸ್ತಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆಃ— ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಮನ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸದ್ಭಾವ. (೭) ಮುಖಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆಃ— ಘ್ರಾಣ, ಜಿಹ್ವೆ, ನೇತ್ರ, ತ್ವಚೆ, ಶ್ರೋತ್ರ. ಹೃದಯ. (೮) ಪದಾರ್ಥಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆಃ— ಸುಗಂಧ, ಸುರಸ, ಸುರೂಪ, ಸುಶಬ್ದ, ಸುತೃಪ್ತಿ.

ಕಲೆಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆಃ— ನಿವೃತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ವಿದ್ಯಾ, ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತ್ಯತೀತ. ಶಾಂತ್ಯತೀತೋತ್ತರ. ಈ ಕಲೆಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಅವು ಶಕ್ತಿಗಳ ಪರ್ಯಾಯಗಳು.

ಹೀಗೆ ಅವು ಅಷ್ಟ ವಿಧ ಸಕೀಲಗಳೆಂದೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವೀರಶೈವನು ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದು.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ೧೦೮ ವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು, ೨೧೬ ವಿಧ ಸಕೀಲುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಆರು ಅಂಗರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೇ ಅಂಗನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಲಿಂಗ ಪ್ರಗತಿಯ ಅಂತಸ್ತುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದು ಲಿಂಗವೇ ಆರು ಲಿಂಗವಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಗನು ತಾನಾವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಲಿಂಗಾರಾಧನೆಗೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದು ಕೊನೆಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪ

ಬಸವನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವನ ಯಶೋದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನಾ ದೇಶಗಳಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತತ್ವಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಸವೇಶ್ವರನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಸ್ಥಾನವೇ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರ, ನೇಪಾಳ, ಬಂಗಾಳಗಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗುರ್ಜರ ದೇಶದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಓಡಿಸಾ, ಆಂಧ್ರ ದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತುಳು, ಮಲೆಯಾಳ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೋಳ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಶಿವಶರಣರೂ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರೂ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದರೆಂದು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಆಗ ಕಲ್ಯಾಣವು ಮಹಾಮಹಿಮರ ಆಗರವಾಯಿತು. ಭೂ ಕೈಲಾಸವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಮ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಮೋಳಗಿ ಮಾರಯ್ಯ ಇಂಥ ಬಹುಜನ ಶರಣರು ಬಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಇಂಥ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರಲಾಗಿ "ಬಸವನು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಮಂಟಪ ಅಥವಾ ಮಂದಿರವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಅನುಭವಮಂಟಪ'ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪರಮಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಭುವು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೊಡನೆ ಚನ್ನಬಸವ, ಬಸವ, ಮೋಳಿಗಿಮಾರಯ್ಯ. ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮೊದಲಾದವರು ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿರುವರು.

ಈ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅನುಭವಮಂಟಪವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗ್ರೀಸ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಟೋ ಎಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ತತ್ವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಪ್ಲೇಟೋನ ತತ್ವಮಂಟಪಕ್ಕಾದರೂ ದೂರದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ಲೇಟೋನನ್ನು ಬಸವನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನನ್ನು ಚನ್ನಬಸವನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಸವ, ಅಲ್ಲಮನಂಥವರು ತಮ್ಮ ಅದ್ವಿತೀಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನುಭವ, ಯೋಗ, ಕ್ರಿಯೆ, ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಲಿಖಿಸುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಯೋಗ್ಯ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯವು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಭವಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದಿಗ್ದೇಶಗಳಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭಾಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿವೆ. ಉಳಿದವುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವದು ಈಗಿನ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಕೈಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮಹೋತ್ಸವವು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಗಲೆಂದು ನಾವು ಹಾರೈಸಿದ್ದೇವೆ.

ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ವರ್ಗಗಳು

ವೀರಶೈವರಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಮಠಗಳು ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಒಂದು ಸುಸಂಘಟಿತ ಸಮಾಜವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೂ ಈ ಮಠಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಡೆದುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತವರ್ಗ, ಮಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗ, ನಿರಂಜನ ವರ್ಗ ಎಂದು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು.

ಭಕ್ತವರ್ಗದವರು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಕಸಬು ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತ ಅಷ್ಟಾವರಣ ನಿರತರಾಗಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗದವರು ಸಮಾಜದ ಆಚಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರ, ವಿಧಿ ವಿಧಾನ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು, ಪಟ್ಟದ ದೇವರು, ಚರಂತಿಗಳು, ಹಿರೇಮಠದವರು ಮುಂತಾದವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಜನತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಶರು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದಂದಿ

ನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ಮಠಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಯಿತು.

ನಿರಂಜನ ವರ್ಗದವರು ಸ್ವಯಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವರು. ಇವರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ತತ್ವಗಳನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವ ಜ್ಞಾನಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಹರಡುವಂಥವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತತ್ವ ಸಂಶೋಧನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುವರು. ಇವರು ಆಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೂರು ವರ್ಗದವರು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅದರ ಘನತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಈ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಾಙ್ಮಯ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜೈನರು, ವೀರಶೈವರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಅಂದಚಂದ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಪ್ರೌಢ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಬರೆದು ಕೇವಲ ಭಾಷಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಅನ್ಯರಂತೆ ಕಂಡು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ತತ್ವ, ಮತ, ಪಂಥಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುಂದರ ಸುಗಮ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾದ ನವಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನುಭವ ಪೂರಿತ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಭಾಷೆಯು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಜೈನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆ, ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯ, ವಚನಗ್ರಂಥಗಳು, ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತೆ ಇದೆ.

ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹು ಮಿಗಿಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕವಿಚರಿತೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಉಳಿದ ಸಮಾಜದವರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವರು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾಥ, ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮ ಕವಿ, ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವ ಕವಿ, ಧೂರ್ಜಟಿ, ಅನ್ನಮಾಮಾತ್ಯ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮ ಮೊದಲಾದವರು ಹೆಸರಾದ ಗ್ರಂಥಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಸಾರ, ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ, ಬಸವರಾಜೀಯ ಇವು ಹೆಸರಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ವಿಷಯವು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಲೇಖ ವಿಸ್ತಾರ ಭಯಕ್ಕೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಈ ಪುಟ್ಟ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯಲಾರೆವು. ಆದರೆ ವಾಙ್ಮಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುವದೇ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವ ರಾಜಕೀಯ ಪುರುಷರು

ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಪ್ರಬಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ೧೧ ನೇ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಘನತರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ೧೨, ೧೩, ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ರಾಜವಂಶಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ವೀರಶೈವ ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ, ರಾಜರೂ, ಮಾಂಡಲಿಕರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. ಸಾಂತರ ರಾಜರೂ ನೋಳಂಬ ಪಲ್ಲವರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ವೀರಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರ ಕಾಲ

ವನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಚೌಡದಾನಪುರ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ದೇವರಸ ದಂಡಾಧಿಪನೂ ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಾತಾಖ್ಯಪುರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಾಯಿದೇವ ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಳದಿ, ಸ್ವಾದಿ, ಬೀಳಗಿ, ಕೊಡಗು, ಹಾಗಲವಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ರಾಜರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆಲ್ಯಾಳ, ಪುಂಗನೂರು, ಸುಗಟೂರು, ಯಲಹಂಕ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪಾಳ್ಯಗಾರರು ವೀರಶೈವರಾಗಿದ್ದರು. ಸುರಪುರ ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲೆಪ್ಪ, ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರಿಗೆ ಅಂಕಿತರಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರ, ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೫೦-೬೦ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ದೇಸಗತಿ ಮನೆತನಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಇವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳು ರಾಜರಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿವೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಸ್ಥಾನಗಳು

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಧಾರವಾಡ, ಉತ್ತರ ಕಾನಡಾ, ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಾಪುರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ರಾಯಚೂರ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಸಂಗಮ, ಹಿಪ್ಪರಗಿ, ಮುದನೂರು, ನವಿಲೆ, ರಾಚವಟ್ಟಿ, ಸಿದ್ಧಗಿರಿ, ಗೊಬ್ಬೂರು, ಗೋಲಗಿರಿ, ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ, ಆಲಂದೆ, ರಂಭಾಪುರಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಉಳಿವಿ, ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ, ಉಜ್ಜಿನಿ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ಚೌಡದಾನಪುರ, ಅಮರೇಶ್ವರ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಐಹೊಳೆ ಮುಂತಾದವು ಇರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಕುರುಹುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಇವು ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಎಂಟುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಉದಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಙ್ಮಯ, ಕಲೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಸಮತಾಭಾವವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ಜಾತಿಭೇದಗಳು ನಷ್ಟವಾದವು. ಇದು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಗಣರಾಜ್ಯವು ಇದ್ದು ಅದು ಸುರಾಜ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸವದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಆಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬುದ್ಧನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಸಮತಾವಾದ, ಬಂಧು ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಸುಳಿ ಹೋದವು. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳು ಪುನಃ ತಲೆ ಎತ್ತಹತ್ತಿವೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಗಹತ್ತಿದೆ. ಅವರ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಸಾರದಿಂದ ಜಾತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಅಡಗಹತ್ತಿದೆ. ಜನತೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಐಕ್ಯತಾ ಭಾವವು ಉಂಟಾಗಹತ್ತಿದೆ. ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಹತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಪ್ರಮಥರ ತತ್ವಗಳು ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಆಗಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉತ್ಸವ ಕಮೀಟಿಯವರು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮಂಟಪೋತ್ಸವವನ್ನು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಕಲ ಜನರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆ ನೆಮ್ಮದಿಗಳುಂಟಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಉದಾರ ಹೃದಯಿಗಳಾಗಿ ಸಹಿಷ್ಣುತಾ ಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಾಡಿನ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವವರಾಗುವರೆಂದು ಕಮೀಟಿಯವರು ಭರವಸೆ ತಾಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

★

ರೇವಣಸಿದ್ಧ

ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಉಜ್ಜನಿ, ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಕೇದಾರ ಎಂಬ ಐದು ಸ್ಥಳಗಳು ಐದು ಸಿಂಹಾಸನ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಪೀಠವೆಂದು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಜಗದ್ಗುರುವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ಧರ್ಮ ಜಾಗ್ರತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಳೆಹಳ್ಳಿಯು ಈಗ ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ ಕಡೂರು ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಈಗ ಆಂಧ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಈ ಸೋಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಉದ್ಭವಿಸಿದನೆಂದು ಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ತರ್ದೇವಾಡಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಐಹೊಳೆ ಮುದನೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಪಡಿಸುವವರಾದರು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವನು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂಬ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೊದಲು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು.

ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಬಳಿಕ ಅವನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಉದಾರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವವನಾದನು. ಅವನು ಮುಂದೆ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಸಾತಾರಾ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೇಣಾವಿ, ಸೊಲ್ಲಾಪೂರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧನಕೇರಿ, ಮಾಸನೂರು ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲದೆ ವಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊರ್ತಿ, ಇಂಗಳೇಶ್ವರ, ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಅಮರೇಶ್ವರ, ರಟಗಲ್ಲು, ಮುಂದೆ ಬೆಳಗಾಂವ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಜಿಲ್ಲದಬಾಗೇವಾಡಿ ಮುಂದೆ ಕೊಲ್ಹಾಪೂರ ಪಟ್ಟಣ, ಮುಂದೆ ಬನವಾಸಿ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕಾಂಚೀಪಟ್ಟಣ, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಲೋಸಪೇಟೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನ ಮಹತ್ವದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಈಗಲೂ ಇವೆ. ಮುಂದೆ ಅವನು ವಿಜಾಪೂರ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಂದು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ರುದ್ರಮುನಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು.

ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಮಾಸನೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಮಿಥುನವು ಶಾಪಹತವಾಗಿ ತಿಗುಣೆಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವೃಕ್ಷವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಇದ್ದವು. ಅವು ಬಹುಜನರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ್ದವು. ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಅವನ ನೊಸಲಗಣ್ಣಿನ ಉರಿ ತಾಕಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದವು. ಆಗ ಅವು ಉಕ್ಕಿನ ಗುಂಡುಗಳಾಗಲು ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಖಡ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮಾಸನೂರು ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಬನವಾಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಆ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇದರಿಂದ ನೀನು ಅಜೇಯನಾಗುವಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮುಂದೆ ಅವನು ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕಂಡಾಗ್ಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಗರ್ವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕುದಿಯುವ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಲು ಅರಮನೆಯು ಭುಗಿಲೆಂದು ಉರಿಯಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅವನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಉರಿಯು ಅಡಗಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಸೊಲ್ಲಾಪೂರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ನಿಂತು ತಾನು ಮೊದಲು ಉದಯವಾದ ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನು ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಅರಸರೂ ಮಾಂಡ

ಲಿಕರೂ ಸಹ ತನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ವೀರಶೈವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಡೆಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ

ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ಥಾಪಕನೆಂತಲೂ ಪಂಚಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆಂತಲೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಕಿನಾಡ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಪಂಡಿತನೆಂಬವನು ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪುರೋಹಿತನು. ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಅವನಿಗೆ ಜನಿಸಿದನು. ಅವನೇ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು. ಮುಂದೆ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶರ್ಯಾತಿರಾಯನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಮರಗುಂಡ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನಾದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಧನದಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೆಲನಾಡ ಚೋಳನೆಂಬ ರಾಜನು ಇದ್ದು ಅವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬೌದ್ಧಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ನಡುಗುಡೆಂ, ಪಾನುಗಲ್ಲು ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವವನಾದನು. ಮುಂದೆ ಆಂಧ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಡೆಗೆ ಅವನು ಪ್ರವಾಸಮಾಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಅವನು ವನಿಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಹೊಂದಿದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಇದನ್ನು

ಕೇಳಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೋಸ್ಕರ ಬಹಳ ಪ್ರಳಾಪಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ವೆಲ್ಲಟೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಅವನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮಗ ಕೇದಾರ ಗುರುವು ಸಿಂಹಾಸನ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಅನೇಕ ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧ

ಶಿಲಾದ ಮುನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದು ಅವಳು ಶಾಪಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರದಲ್ಲಿ ಕೂಚಿಮಾರನೆಂಬ ಮಾದಿಗನ ಹೆಂಡತಿಯಾದಳು. ಈತನು ಗ್ರಾಮದ ಒಡೆಯನಾದ ಬಾಚಿಗೌಡನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಕೂಚಿಮಾರನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಇವನು ದನ ಕಾಯುವ ಬಾಲಕರ ಕೂಡ ದನ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಇವನು ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳು ಅವನಿಂದ ಆಗಹತ್ತಿದವು. ಇವನು ಪವಾಡ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳು ದಾವಣಗೆರೆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವು ಬಾಚಿಗುಡ್ಡ, ಬೇತೂರು, ಆನೆಗೋಡು, ಬನ್ನಿಗೋಡು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇವೆ. ಹಳೆಬೀಡು, ಓರಂಗಲ್ಲು, ಕಲ್ಯಾಣ ಇವೆಲ್ಲವೂ ರಾಜಧಾನೀ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅವನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗಿರಲು ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿಂದ ಉಪದೇಶಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯಹತ್ತಿದನು. ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅವನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುದನೂರು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏಕೋರಾಮನನ್ನು ಕಂಡನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಬಳ್ಳಾರಿಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜಿನಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ

ದಿವಸ ವಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಭೈರೇದೇವರ ಗುಡ್ಡ, ಕಗ್ಗಲ್ಲವರ ಕಟ್ಟೆ, ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರ ಮೂಗಣ್ಣನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಳುಸಿದ್ಧನ ಪೊವಾಡಗಳಾಗಿವೆ. ತೂಲಳ್ಳಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮರುಳುಸಿದ್ಧನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ದಾವಣಗೆರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಕುರುಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗರು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಬುತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮರುಳುಸಿದ್ಧನು ಕೂಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಡುವನು. ಊರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮರುಳುಸಿದ್ಧನನ್ನು ಒಂದು ಹಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಣ್ಣ ತುಂಬಿ ನೀರನ್ನು ಹೊಯ್ಯಲು ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬದಲು ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಬೇತೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾಕೃತಿಯನ್ನು ಮರುಳುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ನೋಡಿ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕುಪಿತರಾಗಿ ಅವನ ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಅಣಬೇ ಕೆರೆಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಏನೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಉಜ್ಜನಿಪುರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರ ವರ್ಷ ನಿಲ್ಲಲಾಗಿ ಅದು ಆತನ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮರುಳುಸಿದ್ಧನು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಾತಿ ವೈಷಮ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಕುಟಿಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಭಕ್ತಿಯೇ ಈಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಮಸಾಧನವೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮರುಳುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿ, ಉಜ್ಜನಿಪುರದ ಹೆಸರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಬಿತ್ತರಿಸಿದನು. ಇವನು ಮೊದಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುತ್ತ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಈತನು ಉಜ್ಜನಿಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪೊವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಉಜ್ಜನಿಯ ಮಹತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಅದು ಪಂಚ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಯಿತು. ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಖ್ಯಾತಿಯು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವನು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವಾದನು.

ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯ

ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯನು ಮುದ್ರಾಪುರ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದುನೂರು ಗ್ರಾಮದವನು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಥ ಅಥವಾ ರಾಮೇಶನ ದೇವಾಲಯವು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದಿತ್ತು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು.

ಏಕೋರಾಮನ ಪೂರ್ವಜನ ಹೆಸರು ದೂರ್ವಾಸದೇವ. ಆತನ ಪುತ್ರ ಶಿವಾನಂದ, ಅವನ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀಕಂಠ. ಈ ಶ್ರೀಕಂಠನ ಮಗನು ರಾಮರುದ್ರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನು. ಅವನು ರಾಮನಾಥನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಂದ ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯನು ಜನಿಸಿದನು.

ಏಕೋರಾಮನು ರಾಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮೊದಲು ಶುದ್ಧ ಶೈವನಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಶಂಕುಕರ್ಣ ಗಣಾಧೀಶ್ವರನು ಅವನಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರುಹಿದನು. ಮುಂದೆ ಏಕೋರಾಮನು ರಾಮನಾಥಲಿಂಗನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಮುದ್ರಾಪುರದ ಅರಸನಾದ ವೀರಭಾಸ್ಕರನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೂರು ಹೇಳಲಾಗಿ ವೈಷ್ಣವರಿಗೂ ಏಕೋರಾಮನಿಗೂ ಅನೇಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೋರಾಮನು ಶಿವಮತವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಹೊಲೆಯನಾದರೂ ಶಿವಭಕ್ತರೇ ಕುಲಜರೆಂದು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅವರು ಏಕೋರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.

ಇದರಿಂದ ಏಕೋರಾಮನ ಕೀರ್ತಿಯು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿತು. ಆಗ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ವ್ಯಾಸದೀಕ್ಷಿತನೆಂಬವನು ತೀರ್ಥಾಟನ ಮಾಡುತ್ತ ಮುದ್ರಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆತನೊಡನೆ ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವಗಳ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷಿತನು ಅಪಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.ಆಗ ಏಕೋರಾಮನು ವೀರಶೈವಮಾರ್ಗದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅರುಹಲು ವ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷಿತನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮುಂದೆ ಏಕೋರಾಮನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಏಕೋರಾಮನು ರಾಮನಾಥ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೊಯ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆ ಇದ್ದು ಅವನು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ನಿರಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸುಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬವರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಆಗ ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಮಮಕಾರನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟದರಾಣಿ ಮೋಹಿನಿ ಎಂಬವಳು ಇದ್ದು ಅವರ ಮಗಳು ಮಾಯೆ ಎಂಬವಳಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇತ್ತ ಅಲ್ಲಮನು ಮೃದಂಗ ಬಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿ ಅವನೂ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಾಯೆಯು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತಳಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಇರಲು ಬಯಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅವಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಶಿವಯೋಗವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಮಹಾ ಯೋಗಿಎಂದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬನವಾಸಿ ನಾಡು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅನುಮಿಷ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳುಸಿದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವನಾಗಿದ್ದನು.

ಅವನು ಮಮಕಾರ ರಾಜನ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣದ

ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತದ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡನು. ಹೇಗೆ ಕನಿಷ್ಕ ರಾಜನ ಮೂಲಕ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮೀಯರ ಸಭಾಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದವೋ ಹಾಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಚರ್ಚೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ ವಹಿಸಿ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗೋರಕ್ಷನೆಂಬ ಹಠಯೋಗಿಗೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಅರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಪೊನ್ನಾಂಬಲ ರಾಮೇಶ್ವರ, ಗೋಕರ್ಣ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಕಾಶಿ, ಕೇದಾರ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವವನಾದನು.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಬಳಿಕ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಈ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ವೀರಶೈವಮತಕ್ಕೆ ಜಗದ್ಗುರುವಾಗಿ ಅಧಿಷ್ಠಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಂತರು ವಾಯು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ವೀರಶೈವಮತದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಬಹು ಭರದಿಂದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳು ಬಹು ವಿಶಾಲವಾದವುಗಳು. ಇದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಜೈನ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಮತವಾದಿಗಳು ಪುರಸ್ಕರಿಸಹತ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ವೀರಶೈವರಾದರು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಸಹ ವೀರಶೈವಮತದ ಬೋಧೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ನೋದಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಲಗ್ನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಹ ನಡೆಯಹತ್ತಿದವು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುವರಸನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗಳು ಮತ್ತು ಹರಳಯ್ಯನೆಂಬ ಮಚ್ಚಿಗನ ಮಗನು ಇವರಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವ್ಯವಹಾರವು ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಶರಣರಾದವರು ನಡೆಯಕೂಡದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಲಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಅಧರ್ಮವಲ್ಲೆಂದು ಎಷ್ಟು ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದರೂ ಅರಸನು ಅದನ್ನು ಕೇಳದೆ ಈ ಉಭಯತರಿಗೆ ಮರಣದಂಡಣೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಕೊಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಇದರಿಂದ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಆತಂಕಗಳು ಉಂಟಾಗಹತ್ತಲು ಬಸವ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರು ದೇಶತ್ಯಾಗವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮೊದಲಾದವರು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಅವರು ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದರು.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಚನ್ನಬಸವ

ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಕ್ಕನಾದ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ಮಗನು. ಅವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯು. ಚನ್ನಬಸವನು ಷಣ್ಮುಖನ ಅವತಾರವೆಂದು ವೀರಶೈವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಷಣ್ಮುಖನು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ತರದವನೆಂದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರಕನಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆಂತಲೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಂತೆಯೇ ಚನ್ನಬಸವನು ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ವಿದ್ವತ್ತೆಯುಳ್ಳವನೂ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ಗಂಡನಾದ ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇನ್ನೂ

ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ತಾಯಿಯಾದ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಣಿಯಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಚನ್ನಬಸವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮತ್ತು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ವೀರಶೈವ ಮತದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಪದಾರೂಢನಾದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಆಗಮಿಸಹತ್ತಿದರು. ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ಕುಶಾಗ್ರಮತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತತ್ವಪರಾಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಹಗುರಾಗಿ ಬಿಡಿಸುವನು. ಬಸವ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ಸಹ ಅವನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಚನ್ನಬಸವನು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರಣಹಸಿಗೆ, ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣ, ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಚನಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳ ಕೊಲೆಗಳು ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೈಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಆಗ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಶರಣರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡಿಸಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಸಾರಿ ತಾನೂ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಮೊದಲನೇ ಜಗದ್ಗುರುವೆಂತಲೂ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನ ತರುವಾಯ ಎರಡನೇ ಜಗದ್ಗುರುವೆಂತಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಬಿಜ್ಜಳನು ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಚನ್ನಬಸವ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶರಣರು ಶರಣರನ್ನು ಹೀಗೆ ಘಾತಿಸಿದ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು

ಭಾವಿಸಿದರು. ಇದು ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಗಣಾಚಾರವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆಗ್ಗೆ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಾದ ಜಗದೇವ ಮತ್ತು ಮೊಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೊಲೆಮಾಡಿದರು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಅಶಕ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಆಗ ಈ ನಾಡು ಆರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಬಸವೇಶ್ವರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದವರೂ ಜೈನರೂ, ಬಿಜ್ಜಳನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಏಳುನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತು ದಂಡಾಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿಹೋದರು. ಆಗ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಮುಲ ಕಾಳಗಗಳು ಅವರ ನಡುವೆ ನಡೆದವು. ಅವು ಕಡಕೋಳ, ತಲ್ಲೂರ, ಮುರಗೋಡ, ಕಾದರೊಳ್ಳಿ, ಕಕ್ಕೇರಿ, ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಶಿವಶರಣರು ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಉಳಿವಿಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಬಿಜ್ಜಳನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದಂಡಾಳುಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಮನೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿರುವದು ಅಶಕ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಮಹಾಮನೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರಂಧಾಮವನ್ನೈದಿದರು. ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಳವು ಈಗಲೂ ಉಳಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಸ್ಥಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೇಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ವೀರಶೈವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ

ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಸೊನ್ನಲಗಿ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಪಟ್ಟಣ ದವನು ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ತಂದೆಯು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಮೊರಡಿಯ ಮುದ್ದುಗೌಡ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಸುಗ್ಗಳೆ. ತಂದೆಯು ಇವನಿಗೆ ದೂಳಿಮಹಾಂಕಾಳ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಈ ಹೆಸರು ಆಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಒಂದು ಕಿರುಕುಳ ದೈವದ ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಅವನ ತಂದೆಯು ಮೊದಲು ದನ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದಿನಾಲು ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೂಳಿಮಹಾಂಕಾಳನಂಥ ಕಿರುಕುಳ ದೈವಗಳ ಆರಾಧನೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧರ ಚಲ್ಲಾಟಗಳೂ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದವು. ಸಿದ್ಧರಾಮನು ದನ ಕಾಯುವಾಗ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಆಗ ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಕಂಡು ಈ ದೇವಾಲಯವು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅಥವಾ ಮಲ್ಲಯ್ಯನದೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟರೂ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವನು ಕಾಣದೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಒಂದು ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದು ಪ್ರಾಣ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಕೊಡುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಅವನಿಗೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅದನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವವನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಸೊನ್ನಲಗಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು

ಕಂಡು ಶಿವಾನುಭವದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಶಿವಶರಣರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅನೇಕ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಹ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಚನ್ನಬಸವನ ತರುವಾಯ ಅವನು ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಜಗದ್ಗುರುವಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಚನ್ನಬಸವನು ಉಳವಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲತರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ ರಾಜರು ಗೋವೆ, ಹಾನಗಲ್ಲು, ಹಲಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸೊನ್ನಲಿಗಿಯ ಕಪಿಲಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಬಹಳ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವಮೊಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳೀಸಾಲೆ, ಹಾವೇರಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೂರು, ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜರು ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ದಾನ ಶಾಸನಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು. ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಕೇದಾರಗುರು, ಹಾವಿನಹಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರರು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಸಿದ್ಧರಾಮನು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವ

ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿಪ್ಪರಗಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಯ್ಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಡಿವಾಳನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಅವನು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಮಂತ್ರವಿದನೊಬ್ಬನು ಇದ್ದು ಅವನಿಂದ ಮಾಚಿದೇವನು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಾಥನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಈ ಕಲ್ಲಿನಾಥನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ

ವನಾಗಿ ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವನು ಕಲ್ಲಿನಾಥ ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶರಣರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಅವನು ಬಹು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ವೀರಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದವನೆಂದು ಶರಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಚನ್ನಬಸವನು ಉಳಿವಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವನು ಶರಣರ ದಂಡಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಶೂರತನದಿಂದ ಕಾದಾಡುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಅವನು ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಸಮಾಧಿಯು ಕಾರೀಮನೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರು ಅವನು ವೀರಭದ್ರನ ಅವತಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾರೆ.

ರುದ್ರಮುನಿ

ರುದ್ರಮುನಿಯು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಮಗನು. ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಚೋಳರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬವಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದನು. ಅವಳ ಮಗನೇ ಈ ರುದ್ರಮುನಿಯು. ಅವಳು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಕೂಡ ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಕೆಲವು ಮೈಲು ದೂರವಿರುವ ಸಿದ್ಧನಕೆರೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯು ನಾನು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವಳು ಹೋಗುವಾಗ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದಳು. ಆಗ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅದು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿಂದ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಬಹಿರ್ಗತನಾದನು. ಮುಂದೆ ರುದ್ರಮುನಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಅವನ ಹತ್ತರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದವನಾಗಲು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ರುದ್ರಮುನಿಯನ್ನು ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮಂಗಳವಾಡದಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಮೈಲು ದೂರವಿರುವ ಹಾವಿನಹಾಳ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ರುದ್ರಮುನಿಯು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ದಕ್ಷಿಣದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದನು. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲೋಸಪೇಟೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ರುದ್ರಮುನಿಯ ದೇವಾಲಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಕೆಲವು ಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿರಬಹುದು. ಮುಂದೆ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದಮೇಲೆ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಧುವಯ್ಯ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ನಡುವೆ ಕಲಹಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಲಾಗಿ ಶಿವಶರಣರು ಉಳಿವಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆಗ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ತರದ ಸಹಾಯ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತ ಅವರೊಡನೆ ಹೋದನು. ರುದ್ರಮುನಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಉಳಿವಿಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ನಾಗಳಾಪೂರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಉಂಟು. ಉಳಿವಿಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರು ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಕಾದಾಡುತ್ತ ಪರಂಧಾಮವನ್ನೈದಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ, ಹಡಪದ ರೇಚಣ್ಣ ಇವರು ಮಾತ್ರ ಜೀವಂತ ಉಳಿದರು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ರುದ್ರಮುನಿಯು ಕಡೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ಶಿವಶರಣರು ಸುಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲಭಾಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರುದ್ರಮುನಿಯು ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪರವಾದಿಗಳ ಕೂಡ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು. ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿ ಜಯಶೀಲರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿಂಹಾಸನ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ರುದ್ರಮುನಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥ
ನಾರುನು.

ನಾದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ವಿಪತ್ಕಾಲ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ

ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂಡೂರೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ದಿನಾಲು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ದಿನಾಲು ಅವನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹಣ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವನು. ಆ ಹಣ ದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಇದ ಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನಿಗೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹಣವಂತನಾದನು. ಆದರೆ ಅವನು ತಾನು ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ತನ್ನಸಲುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ದಾನಮಾಡಿಬಿಡುವನು. ಅವನು ದಿನಾಲು ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹನ್ನೊಂದು ಹಣ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು.

ಹೀಗಿರಲು ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಕುರಿಯು ಕಟಕನ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಅದನ್ನು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯನ್ನೊತ್ತಿ ದೇವಾಲಯ ದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ಮೇಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕಟಕನು ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇದು ನನ್ನ ಕುರಿ ಎಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಜಗ್ಗಿ ಒಯ್ಯಹತ್ತಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ನೋಡಿ ಇದು ದೇವರ ಕುರಿ, ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಡ, ಅದರ

ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಕಟುಕನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕೂಡ ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಅವನು ಆ ಕಟಕನ ರುಂಡವನ್ನು ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ ಈ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಡೆಗೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಹೋಗಲಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನನ್ನು ನೀನು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಇಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಕೇಳು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ತಪ್ಪುಗಾರನಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮೂರ್ತಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಬಿಜ್ಜಳನು ಚಕಿತನಾಗಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಜ್ಜ ಳನು ಕೊಲೆಮಾಡಲು ಶಿವಶರಣರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳವಿಗೆ ಹೊರ ಟರು. ಕಿನ್ನರಿಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅವರೊಡನೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಿ ನಲ್ಲಿದ್ದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಗಿದನು. ಶರಣರ ದಂಡಾಳುಗಳು ಉಳವಿ ಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಲು ಚನ್ನಬಸವನು ದಂಡಿನ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕಿನ್ನರಿಬ್ರಹ್ಮ ಯ್ಯನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತ ಮಹಾಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಯನ್ನು ಗವಿಯೊಳಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಶತ್ರುಗಳ ದಂಡು ಬಹಳ ನಾಶವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳ ಕೂಡ ನಿಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರು ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಮಹಾಮನೆಗೆ ಸಮೀಪ ವಾಗಿ ಕಿನ್ನರಿಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಸಮಾಧಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ನದಿಗೆ ಕಿನ್ನರಿಬ್ರಹ್ಮ ಯ್ಯನ ಹೊಳೆ ಅಥವಾ ಕಾನೇರಿ ಹೊಳೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಿನ್ನರೀಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣರ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ವನ್ನು ಸಹ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹರಳಯ್ಯ

ಹರಳಯ್ಯನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಚ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಾ

ನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳು ವನು. ಒಂದುದಿನ ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಯೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಇದಿರಿಗೆ ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ—ಶರಣು ಎಂದು ಅವನು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು "ಹರಳಯ್ಯನೇ ನಿನಗೆ ಶರಣು, ಶರಣು" ಎಂದು ಎರಡು ಬಾರಿ ನುಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಹರಳ ಯ್ಯನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನಿಗೆ— ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಶರಣು ಎಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ನುಡಿದರೆ ಅವನು ಶರಣು, ಶರಣು ಎಂದು ಎರಡುಸಾರೆ ನುಡಿದನು. ನಾನು ಘೋರ ಪಾತಕ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹೀಗಾ ಯಿತು. ಈ ಪಾತಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಭಯ ದಂಪತಿ ಗಳು ಯೋಚಿಸಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೈಯ್ಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ಒಂದು ಜೋಡು ಮೆಚ್ಚಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಹರಳಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸಲು ಅವನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಈ ಜೋಡು ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು, ಇದು ನನಗೆ ಬೇಡ ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಡು ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಹರಳಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಆ ಜೋಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಾರಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮಧುವರಸನೆಂಬ ಬಿಜ್ಜಳನ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅವ ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಬಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಮೆಚ್ಚಿಯ ಜೋಡನ್ನು ಕಂಡು— ಇದು ನನಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದಿನಾಲು ಮೆಟ್ಟಹತ್ತಿದನು.

ಮಧುವರಸನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಕುಷ್ಠ ರೋಗವು ಹತ್ತಿ ಬಹಳ ಉರಿಪು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಉಂಟಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡಹತ್ತಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ದಾಸಿಯು ಅವನ ಸ್ನಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನೀರು ತರಲು ಹೋದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಬಚ್ಚಲಮನೆಯ ಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ ನೀರು ನಿಂತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ನೀರನ್ನು ಕೊಡದೊಳಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಧು ವರಸನ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹಂಡೆಯೊಳಗೆ ಸುರುವಿದಳು. ಮಧುವರಸನು ದಾಸಿಯು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಆ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉರಿಪು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಮಧುವರಸನು ಹೀಗಾದುದಕ್ಕೆ ಚಕಿತಗೊಂಡು

ಶೋಧಿಸಲಾಗಿ ದಾಸಿಯು ಮಾಡಿದ ವಿವರಗಳು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದವು. ತನಗೆ ವಾಸಿಯಾದದ್ದು ಶಿವಶರಣರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮಧುವರಸನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ ಳನ್ನು ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿದನು.

ಹೀಗೆ ಉಭಯತರು ಪರಸ್ಪರ ಲಗ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲಾಗಿ ಸನಾ ತನಿಗಳು ಕುಪಿತರಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳಿದರು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸ ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಲಾಗಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದ ವಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ವಿವಾಹವು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದು ಅವನು ಎಷ್ಟು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅವನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಉಭಯತರಿಗೆ ಎಳಹೂಟೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳು ಶರಣರ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ನಡೆದದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇದ ರಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು.

ಜಗದೇವ— ಮೊಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗಳು

ಜಗದೇವ ಮೊಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗಳು ಸಹೋದರರಾಗಿದ್ದರು. ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರಿಗೆ ಎಳಹೂಟೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದಾಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಗದೇವ ಮೊಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಗಳೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಸೋಮವ್ವೆಗೆ ಆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ ದರು. ಆಗ ಅವಳು ಹೀಗೆ ಘಾತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಯಾರು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವರು ಶರಣರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸೋಮವ್ವೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೋಧಾ ವೇಶವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಅವಳು ಅಂದದ್ದು— ಹರಹರಾ ನಾನು ಇಂದು ಭಕ್ತ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ನೀವು ಉಭಯತರು ಸಮರ್ಥರು. ನೀವು ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿರಾ ? ಭಕ್ತರನ್ನು ನೋಯಿಸಿದ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ನೀವು ಕೊಂದುಹಾಕುವವರೆಗೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮ

ಅನ್ನವನ್ನು ನೆಲದಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲುವೆನು. ನೀವು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ನಾಯಿಗಳಂತೆ ತಿನ್ನಿರಿ, ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ನಮಗೆ ಲೇಸಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವವರೆಗೆ ನಾವು ಹೀಗೆಯೇ ಉಣ್ಣುವೆವು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಪಂಜುಗಾರರಾಗಿ ನಿಂತು ಕೆಲವೊಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ದಿವಸ ಬಿಜ್ಜಳನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯು ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಈ ಉಭಯತರು ತಾವಾರೆಂಬುದನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆವೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವೆರಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವನು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಚಾವಡಿಗೆ ಬರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಹೋರಾಟವು ಒದಗಿತು. ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜಗದೇವ ಮೊಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗಳನ್ನು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಶಿವನ ಸನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಕಕ್ಕಯ್ಯ

ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಮಾಳವಾ ದೇಶದವನಾಗಿ ಢೋರರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಬಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಶರಣರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿವಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಅವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತ ನಡೆದನು. ಕಾತರವಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಗವಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಈಗಿನ ಕಕ್ಕೇರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬಿಡಾರ ಗೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಕೆರೆ, ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಭಾವಿ ಎಂಬ ಜಲಾಶಯಗಳಿವೆ. ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಸಮಾಧಿಯೂ

ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿ ಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತನ್ನ ದೇಹ ಬಿಟ್ಟನು.

ಹಿಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಿಪ್ಪರಿಗೆ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಶಿವಶರಣರು ಉಳಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಶತ್ರುಗಳ ಕೂಡ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಹೋದಾಗ ಈತನು ರುದ್ರಮುನಿಯ ಕೂಡ ಉಳಿವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಶರಣರು ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶಿವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಭದ್ರಾನದಿಯ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರಲು ಸೂಚಿಸಿ ತಾನು ಹಿಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಈತನ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಸಮಾಧಿಯು ಇರುತ್ತದೆ.

ಮುಕ್ತಿಮುನಿ

ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋದ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯು ಮುಖ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ರುದ್ರಮುನಿಯು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಮುಕ್ತಿಮುನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯು ಶಿವಶರಣರ ಮೇಲೇರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಶೂರನಾಗಿದ್ದನು. ರುದ್ರಮುನಿಯು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಲೆರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಮೇಲೆ ನಡಿಸಿದ ಪೀಡೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಅವನು ತಿಳಿಸಿ, ಪರವಾದಿಗಳ ಉಪಟಳವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಲೆದೇಶಕ್ಕೆ ರುದ್ರಮುನಿಯು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟವನ್ನು ದಿಗಂಬರಸು ಮುಕ್ತಿಮುನಿ ಎಂಬವನಿಗೆ

ತಾನು ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಅದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನು ದೇವರ ಜಾತ ಭಿಕ್ಷಾವರ್ತಿ ಎಂಬವನನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ್ದನು.

ದಿಗಂಬರ ಮುಕ್ತಿಮುನಿ

ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ದೇವರಜಾತ ಭಿಕ್ಷಾವರ್ತಿ ಎಂಬವನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು ಮತ್ತು ರುದ್ರಮುನಿಯಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ದಿಗಂಬರ ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈತನು ಮಹಾಪುರುಷನು, ವೀರಧೀರನು, ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜ ಸಂರಕ್ಷಕನು. ಅವನು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನ ಗಣವರರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಲೆದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಅವನು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೊರಟು ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಸಾಧ್ವಿಯಾದ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ದಿಗಂಬರ ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯು ಮುಂದೆ ಪರವಾದಿಗಳೊಡನೆ ಘೋರವಾದ ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಬಾಳೇಹೊನ್ನೂರಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತಿ ಬಿಸಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಎತ್ತಿತಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ನಡೆದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಪರವಾದಿಗಳು ಮೃತರಾದರು. ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ದಿಗಂಬರ ಮುಕ್ತಿಮುನಿಯು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಆಗ ತನ್ನ ತರುವಾಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಸುಕುಮಾರ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಎಂಬವನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ಧನು.

ಸುಕುಮಾರ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ

ಸುಕುಮಾರ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ಶೂರ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯವು ಅಪಾರವಾದದ್ದು. ಅವನು ಶರಣರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಹುಜನ ದುಷ್ಟ ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದ

ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ಬಹುಜನ ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನು ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ನಾಡಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಕಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತ ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ದೀರ್ಘ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ನಾಡು ಬಸವ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ರುದ್ರಮುನಿ, ದಿಗಂಬರನು, ಮುಕ್ತಿಮುನಿಗಳು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಹೆಸರುಗಳು ಎಲ್ಲರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ವೀರಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾದರು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ನಾಡೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಈ ಬನವಾಸಿ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ ಪ್ರದೇಶವು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ನಾಡೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಿವಮತವು ಅಳಿದುಹೋಗುವದೆಂಬ ಭೀತಿಯು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳು ನಡಿಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಭೀತಿಯು ದೂರಾಯಿತು. ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಬನವಾಸಿ ಬಳ್ಳಿಗಾಂವಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜನಿಯ ವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿ ಅದು ಶಿವಶರಣರ ನಾಡಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಮಾಡಿರುವರು. ಇದರ ಅನುಕರಣವು ಮುಂದೆ ಹಬ್ಬಲು ಪುಲಿಗೆರೆ ಮುಂತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಕಡೆಗೂ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಹಬ್ಬಿತು. ಮುಂದೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ವಿಜಾಪೂರ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ವಾಙ್ಮಯವು ಉತ್ತರದಿಂದ ಬೆಳೆಯು ಹತ್ತಿತು. ಮತ್ತು ಈ ಯಾವತ್ತೂ ಕಡೆಗೆ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣ

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಏಕನಿಷ್ಠ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಲಿಂಗಮ್ಮನು. ಅವಳೂ ವಚನಕಾರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನ ಗುರುವು ಚನ್ನಮಲ್ಲೇಶ್ವರನು. ಹಡಪದಪ್ಪ

ಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸಹ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ವೀಳೆಯವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವನು. ಅವನ ಹಸ್ತ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುವನು. ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುವನು.

ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರ ವಧೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಕೂಡ ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನೂ ಇದ್ದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕರೆತರಲು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಂಡೆಯಮೇಲಿರುವ ತಂಗಡಿಗಿ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ತಲ್ಪಿದ ಕೂಡಲೆ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯು ಮತ್ತು ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದರು. ತಂಗಡಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಈ ಉಭಯತರ ಸಮಾಧಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವ ಕಡೆಯ ದೇವಾಲಯವು ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯದೂ ಪಶ್ಚಿಮಕಡೆಯದು ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನದೂ ಇವೆ. ವೀರಶೈವರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಸಮಾಧಿಗಳು ಈಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಲಿಂಗಮ್ಮ

ಲಿಂಗಮ್ಮನು ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಆಕೆಯ ಗುರುವು ಚನ್ನಮಲ್ಲೇಶ್ವರನು. ಅವಳು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಚನ್ನಬಸವನ ಕರುಣದ ಶಿಶು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ವಚನಗಳು ಬಹಳ ಮಿಗಿಲಾದವುಗಳು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಆಚೆಗಿರುವ ಭಾವಲಿಂಗ ಅಥವಾ ನಿರವಯ ಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಬೆಳಗು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಈಗ ಅವಳ ವಚನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ

ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಕ್ಕನು ಮತ್ತು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ತಾಯಿಯು ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅವಳು ಅವನ ಕೂಡ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಅವಳ ಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅವಳು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲೆ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಹಡೆದಿದ್ದಳು. ಅನೇಕರು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಗೆ ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಅವಳು ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಹಡೆದಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಬಸವನು ಅವನ ಪ್ರಧಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯೂ ಚನ್ನಬಸವನೂ ವೀರಶೈವ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಲಂಕ ತರುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿರೋಧಿಗಳು ಈ ತರದ ಸುಳ್ಳು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿಣಿಯು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಅವಳ ಹೆಸರಿನ ಗವಿಯು ಇಂಗುಳೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಮುಂದೆ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು. ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ಅಂದಿನಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹತ್ತಿದಳು.

ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ, ಅವಳ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೋಲಾಹಲಗಳು ಉಂಟಾದಬಳಿಕ ಶಿವಶರಣರು ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತ

ಹೊರಟರು. ಅವರ ಕೂಡ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯೂ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಗಲಾಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಅವಳು ವಾಸಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳ ದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕಾದರವಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತ ಕಾಳಗಮಾಡಿದಳು. ಮುಂದೆ ಶಿವಶರಣರು ಮಹಾಮನೆಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಅವರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಉಳಿವಿಯ ವರೆಗೂ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘೋರ ಕಾಳಗವನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನು ಉಳಿವಿಗೆ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ರುದ್ರಮುನಿಯೂ ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಅವನ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಮಲಿಯಚಂದಯ್ಯನೂ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಭದ್ರಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವೀರಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬವರು ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಉಭಯತರು ಇದ್ದರು. ಮುಂದೆ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಳಾದಳು. ಅವಳ ಸಮಾಧಿಯು ಈಗಲೂ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ. ಆರಂಭದಿಂದ ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಅವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೂಡ ಇದ್ದು ಅವನ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಪಾಲುಗಾರಳಾದಳು. ಮೊದಲು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದಳು. ಮುಂದೆ ತೊರಗಲ್ಲುನಾಡಿನ ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅಂಗ ವಹಿಸಿದಳು. ಮಹಾಮನೆಯ ಕಠಿಣ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಭದ್ರಾನದಿಯವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಳಾದಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಧರ್ಮಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ನೀಲಾಂಬಿಕೆ

ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯು ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳು. ಅವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ವಿದ್ವಾಂಸಳಾಗಿ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಇದ್ದು

ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸವನು ಅಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಾದರೂ ತನ್ನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದಳು. ಆಕೆಯ ಸಮಾಧಿಯು ಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿ ತಂಗಡಿಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಹತ್ತರವಿದೆ.

ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ

ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳು. ಬಲದೇವನು ಬಸವನನ್ನು ಕೂಡಲಸಂಗಮದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವಳು ಕಡೆಯ ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು ರುದ್ರಮುನಿಯು ಅವಳ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತ ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳು ಶಿವಶರಣರ ದಂಡಿನ ಕೂಡ ಅತ್ತ ಹೊರಟಳು. ಕಾದರವಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ ಕಾಳಗಗಳನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾದರವಳ್ಳಿಯಿಂದ ೩-೪ ಮೈಲು ದೂರವಿರುವ ಮುಗುಟಖಾನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಮಾಧಿಸ್ಥಳಾದಳು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಲಾಪಹಾರಿ ನದಿಯು ಇದ್ದು ಇದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಈಕೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಈಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಸ್ವಾಮಿ

ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರ ಇವರ ಕೂಡ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಲಗ್ನವು ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಕೂಡ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ್ಗೆ ಅವನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಇದರ ತರುವಾಯ

ಅವನು ಬಹಳ ದಿವಸ ಜೀವಿಸಿದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಇನ್ನು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕ

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನು ಶಿವಶರಣರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಉಜ್ವಲ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುತಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವಳು ವಿಮಲ ಮತ್ತು ಸುಮತಿ ಎಂಬವರ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳು. ಇವಳಿಗೆ ಗುರುಲಿಂಗದೇವನೆಂಬವನು ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ಉಡುತಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕನೆಂಬವನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಹಾದೇವಿಅಕ್ಕನ ರೂಪು ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು ನೀನು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿದರೆ ನಾನು ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಒಪ್ಪದ್ದರಿಂದ ಅವಳು— ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾರನ್ನೂ ಲಗ್ನವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಿಗಂಬರಿಯಾದಳು. ಆಗ ಕೌಶಿಕನು ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವಳು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಸವನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದಳು. ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳು ಸುಂದರವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಖ್ಯಾತಿಯು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಅದರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಮುಂದೆ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರ ಬಗ್ಗೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿತುಷ್ಟಿಯು ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಕೂಡ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಳಾದಳು.

ಶೂಲದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ

ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಗರುಡಭೂಪನೆಂಬವನು ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿ ಪನ್ನಾತಪುರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನೆಯ ಹಡಪಿಗನಾದ ರಾಮನಾಥನೆಂಬವನು ರಾಜನ ಆಭರಣವನ್ನು ಕದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು.

ಅದನ್ನು ರಾಜನ ಆಳುಗಳು ನೋಡಿ ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಮಾಡಲು ಬಿಜ್ಜಳನು ಏನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಕಳವು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಶೂಲಕ್ಕೇರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಮರಣಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಶೂಲದ ತುದಿಯು ಚಿಗಿದು ಟೊಂಗೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಿ ಚಕಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರಣನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಹತ್ತಿದರು. ಮುಂದೆ ಆತನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಶಿವಶರಣರು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತ ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಶೂಲದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಶರಣರಿಗೆ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿ ನಿಂತು ವೈರಿಗಳ ಕೂಡ ಹೋರಾಡಿದನು. ಅವನು ಉಳಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ಬಂಕನಾಥ

ಬಂಕನಾಥನು ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂಚಲ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಶಿವಶರಣನಾಗಿದ್ದು ವಚನಕಾರನಿರುತ್ತಾನೆ. 'ದಹನ ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ಮೊದಲು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಶರಣರಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲು ಅವನು ತೊರಗಲ್ಲು ನಾಡಿನವರೆಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಅವನು ಇಂಚಲ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಅಲ್ಲಿ 'ಬಂಕನಾಥನ ಗುಡಿ' ಎಂದು ಈಗಲೂ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ಕೂಗಿನ ಮಾರಿತಂದೆ

ಕೂಗಿನ ಮಾರಿತಂದೆಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ ವಹಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. 'ಮಹಾ ಮಹಿಮ ಮಾರೇಶ್ವರಾ' ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿವಶರಣರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಲಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನ

ದಂಡಾಳುಗಳು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಕೂಗಿನ ಮಾರಿತಂದೆಯು ಶಿವಶರಣರ ಸಂಗಡ ಇದ್ದು ಶತ್ರುಗಳು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಇವನು ಉಚ್ಚ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗು ಹಾಕುವನು. ಆಗ ಶಿವಶರಣರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗುವರು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಕೂಡ ಅವನು ಹಂಗುದೊರೆದು ಕಾದಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ

ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಈಗ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಅದು ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಟ್ಟಣವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳು ಈಗಲೂ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಾಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಶಂಕರಿ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಉದರದಲ್ಲಿ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಥ ದೇವಾಲಯವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಜನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ರಾಮನಾಥ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಅವನು ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಉಂಟಾಗಲಾಗಿ ಅವನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಯಾದ ಚಂದ್ರಗುಂಡ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರನಿಂದ ಶಿವಾನುಭವದ ಪರಮ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನಾದನು. ಅವನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ದೊರಕಿದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ದಾಸೋಹಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸುತ್ತ ವಿರಕ್ತಾಶ್ರಮಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು. ಅವನು ಕಷ್ಟತರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸದೆ ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆಕಲೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಲಿಂಗನಿಷ್ಠನಾಗಿ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಮುದನೂರಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಅವನು ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಜನರ ತಂಡಗಳು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಹಿಂಸಾ

ಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಪಟ್ಟು ಲಿಂಗದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ ಗೌಡಗೆರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ನೀವು ದಿನಾಲು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿರಲು ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಮುದನೂರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ನೇಗಿಯ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವನು ಸುಂದರವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಗೊಬ್ಬೂರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಲಗ್ನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅವಳ ಶೋಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅವಳು ಶಿವಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿ ಅವಳ ಲಗ್ನವಾದನು. ಆಕೆಯು ದುಗ್ಗಳವ್ವೆಯು ಇರುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ಜಯಸಿಂಹನು ಪೊಟ್ಟಲಕೆರೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ೧೦೦೮ ರಿಂದ ೧೦೪೦ ರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಪುರನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನರೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜಯಸಿಂಹನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸುಗ್ಗಲೆಯು ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಮುಂದೆ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೂ ಜೈನರಿಗೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಜಯಶಾಲಿಯಾದನು. ಮುಂದೆ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಮುದನೂರಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ನೇಗಿಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವನಾದನು. ಅವನು ತನ್ನ ನೇಕಾರಿಕೆಯ ಜಾಣತನದಿಂದ ಒಂದು ಅಗಾಧವಾದ ಪಾವುಡವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಅದನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಅವನ ಇದಿರಿಗೆ ಆ ಪಾವುಡವನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ರಾಮನಾಥ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದನು. ವೀರಶೈವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥಕಾರರೆಲ್ಲ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ

ನಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಉಮರಾಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನಂತರಾಯನೆಂಬ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಸಿರಸಮ್ಮನು. ಅವರಿಗೆ ಲಿಂಗಮ್ಮನೆಂಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಉಭಯ ದಂಪತಿಗಳು ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಯಂತೆ ನಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಿಂಗಮ್ಮನು ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವವಳಾದಳು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಿನಾಲು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿರುವಳು. ಇದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರಲು ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನೀಲಲೋಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವನು ಅವಳ ಅಗಾಧವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೋಜಿಗಗೊಂಡು ಇವಳು ತನ್ನ ಶಿವಯೋಗದ ಮಹತ್ವದಿಂದ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವಳಿಗೆ ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ 'ದಾನಮ್ಮ ಶರಣೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗು ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಲಿಂಗಮ್ಮನು ದಾನಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ದಾನಮ್ಮನ ಹತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಅರ್ಪಿತವನ್ನರಿತು ಆಚರಿಸುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ದಾನಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರ ಮೂಲಕ ಅನಾಹುತಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದವು. ದಾನಮ್ಮನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಉಮರಾಣಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳು ೧೨ ಮೈಲು ದೂರವಿರುವ ಸಂಕವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗಮನಾಥನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾದಳು. ಉಭಯ ದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿರುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಕ ಗ್ರಾಮದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಗುಡ್ಡಾಪೂರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಇದು ಗುಡ್ಡಗಾಡ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಇದರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ದಾನಮ್ಮನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವಳಾದಳು.

ಮುಂದೆ ಶಿವಶರಣರಿಗೂ ಪರವಾದಿಗಳಿಗೂ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳು ನಡಿಯುತ್ತಿರಲು ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಅಲಂಪುರದಲ್ಲಿ ಬಾಲಬ್ರಹ್ಮೇಶನೆಂಬ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಪರವಾದಿಗಳು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದರು. ಆಗ ವರದಾನಿಯು ಒಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆಹೋಗಿ ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದಳು.

ಮುಂದೆ ಅವಳು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಕಪಿಲಾ--ಕಾವೇರಿ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳು ಒಂದು ವರೆ ವರುಷ ಕಾಲ ಕಳೆದಳು. ಮುಂದೆ ಅವಳು ರಾಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಮುಂದೆ ಅವಳು ಚೋಳರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಾಂಚೀನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಮುಂದೆ ಅವಳು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಕಾಶೀ ವೀಶ್ವೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುನಃ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೊನ್ನಲಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ದರುಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಮುಂದೆ ಅವಳು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಬಾಗೇವಾಡಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಗುಡ್ಡಾಪುರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಳು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯ ಸಮಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದವಳಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದಳು. ಅವಳ ದೇಹವು ನೋಡನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಭವ್ಯವಾದ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಜನರೆದುರಿಗೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮೆಯು ಶರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರ ಮಾಂಡಲಿಕನಾದ ಸಾಯಿದೇವನು ಭೀಮಾತೀರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ವಾಡಪುರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಗುಡ್ಡಾಪುರದಲ್ಲಿ ದಾನಮ್ಮನ ದೇವಾಲಯವು ಭವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನವನು ಮತ್ತು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಸಮಕಾಲೀನನು. ವಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಕಲ್ಲ

ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅದರ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂದಗಲ್ಲ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇದರ ಪುರಾತನ ಹೆಸರು ಕಂದಶಿಲೆ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದಭಟ್ಟನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಉಮ್ಮವ್ವೆಯೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಅವರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಲನಡಿಗೆಯಿಂದ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರು ಸಂಜೆಯಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನವಿಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಅದು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನದಿಯು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಚನಾದಿಗಳು ಅವರು ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಗೋವಿಂದಭಟ್ಟನು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಕ್ತಿಯ ಭರವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಬಂದು, ಇನ್ನೇಕೆ ವಾರಣಾಸಿಯು? ನಾ ಇಲ್ಲೆ ಇರುವೆನು, ಎಂದು ತನ್ನೂರಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ನವಿಲಿಗೆ ದಿನಾಲು ಬಂದು ಶಂಕರಲಿಂಗನನ್ನು ಭಜಿಸುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಶಂಕರನು ಜಂಗಮ ವೇಷದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೈದೋರಿ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರಿನ ಬದಲು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನೆಂತಲೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಶಿವದಾಸಿ ಎಂತಲೂ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟು ಹೊಲಿಗೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನವಿಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ಶಿವಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ಅವನಿಗೆ ಈಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಪರಸಮಯಿಗಳು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಧೂಳಿಪಟಮಾಡುವದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊರಚೆಲ್ಲುವ ಒಂದು ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಇದನ್ನು ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸುವೆನೆಂದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಅಭಿವಚನ ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನು ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅರಸನು ನರಸಿಂಹನ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

ಆಗ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕೂಡ ಪರವಾದಿಗಳು ವಾಗ್ವಾದ ಮಾಡಲು ಅವರು ಸೋತುಹೋದರು. ಆಗ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಶಾಕ್ತರ ಮುಖ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನವಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಂಕಾಳಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಆಕೆಯ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಸುರೆ, ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಹೋಗಲು ಮಹಾಕಾಳಿಯು ಶಕ್ತಿಪೂಜೆಯು ಕನಿಷ್ಟವಾದದ್ದು, ಶಿವಶರಣರ ಮತವು ಶುದ್ಧವಾದದ್ದು, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಈಗ ಸಾತಾರೆಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ತರಲಾ ಎಂಬ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಪೆಂಬರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಾರಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆದರ ಭಕ್ತರು ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು.ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಮೈಲಾರನು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿಯಲು ಮುಂದಾದನು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮೈಲಾರನ ಭಕ್ತರು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಮುಂದೆ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ನವನಾಥ ಸಿದ್ಧರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಇವರು ಮಾಂತ್ರಿಕರಾಗಿ ಭೈರವ, ಶಕ್ತಿ, ಇಂಥ ಕ್ರೂರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುವರು. ಆಗ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಇಂಥ ಭಜನೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ, ನೀವು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಾಗಿ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಆ ಜನರು ಒಪ್ಪಿ ಶರಣ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ನವಿಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಹಡಪದ ರೇಚಯ್ಯ

ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನಾಗರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೆಂಗಿಭೂಪಾಲನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನಲ್ಲಿ ರೇಚಯ್ಯನು ಹಡಪದ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅರಸನು ಒಂದುದಿನ ವೈಹಾಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಒಂದು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ

ಒಂದು ಗೂಳಿಯು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ನೋಡಿ ಆ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಅರಸನು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ರೇಚಯ್ಯನು ನೋಡಿ ಖತಿಗೊಂಡು ಅರಸನ ಶಿರವನ್ನು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಅರಸನ ಸೈನಿಕರು ಅವನ ಮೇಲೇರಿ ಬರಲು ಅವರೊಡನೆ ಅವನು ಕಾದಿ ಅವರನ್ನು ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅವನ ಊಳಿಗ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಹತ್ತಿದನು.

ರೇಚಣ್ಣನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವನಾದನು. 'ನಿಃಕಳಂಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸೋಮಣ್ಣದೇವ' ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮುಂದೆ ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಕೂಡ ಉಳಿವಿಯ ವರೆಗೆ ಕಾದಾಡುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಬಳಿಕ ಅವನು ರೇಚಯ್ಯನಿಗೆ ಬಯಲು ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಹಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಳಿವಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ರೇಚಯ್ಯನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆಂದು ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಸಾಯುವ ವರೆಗೂ ವೇಣು ಗ್ರಾಮ, ಹಲಸಿಗೆ ಇವುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಪಡಿಹಾರಿ ಉತ್ತಣ್ಣ

ಪಡಿಹಾರಿ ಉತ್ತಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠ ಸೇವಕನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾಗಿ ಅವನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ ಹೇಳುವನು. ಇದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರ

ನಿಗೆ ಮಾದರಿ ಸೇವಕನಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಕೊಂಡೇಮಂಚಣ್ಣ

ಕೊಂಡೇಮಂಚಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವನೆಂದು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸಾಕು, ಅವನು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹರಹುವನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನಿಗೆ ನಿಜಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವನು. ಹೀಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕೊಂಡೇಮಂಚಣ್ಣನು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾರಣನೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ಕೊಂಡೇಮಂಚಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿಗೆ ದಿನಾಲು ಊಟಹಾಕುವನು. ಅವನು ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಂಚಾರಗಳನ್ನೂ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೇವಲ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೊಂಡೇಮಂಚಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯು ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಶಿವಾನುಭಾವಿಯಾಗಿ ವಚನಕಾರಳೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಅಗಜೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದು ಇದೆ. ಅವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಸಿದ್ದಣ್ಣ

ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತಾಯಿಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಸಹೋದರನು. ಅವನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಬಿಜ್ಜಳನ ತಂದೆಯು ಬಿಜ್ಜಳನು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಬಿಜ್ಜಳನು ದೊಡ್ಡವನಾಗುವ ವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಯು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ರಾಜ್ಯ ಕಾರಭಾರ ನಡಿಸಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ನೌಕರಿಗಾಗಿ ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ನೀಲಾಂಬಿಕೆ ಎಂಬ ಮಗಳು ಇದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪುನಃ ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಯು ತೀರಿಕೊಂಡನು.

ಬಲದೇವ

ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಯ ತಮ್ಮನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ಒಳಸಂಚು ನಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತ ಮಾಡಿ ತಾನೇ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದನು. ಮುಂದೆ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಅವನ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಬಲದೇವನು ಕೂಡಲಸಂಗಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳು ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ತಾನು ನಡಿಯುವೆನೆಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೈಕೊಂಡ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ ತಾನು ವರ್ತಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಹತ್ತಿದನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಮಂತ್ರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಅಸಂಖ್ಯ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ

ಭಾಲ್ಕಿ ಮತ್ತು ಚಿಂಚೋಳಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವ:— ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವನು ಚೋಳ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಂಚೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕು ಚಿಮ್ಮಲಗಿಯ ಹತ್ತರ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನಿಜಗುಣನಿಂದ ಬೋಧೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾದನು.

ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯ:— ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಏಲೇಶ್ವರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪದೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ, ದನಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿ, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಹೊಟ್ಟು, ಕಣಿಕೆ, ಮೇವು ನೀರನ್ನು ದನಗಳಿಗೆ ಉಣಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೋಕೆ ಮಾಡುವನು. ಅವುಗಳು ಕೂಡ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣವಾಗದ ಮೇವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತರ ಮತಸ್ಥರು ಅವನ ದೇವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವನು ಬಿತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಕೇತಯ್ಯನು ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಲು ಅವು ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಚನ್ನಾಗಿ ನಾಟಿದವು. ಎಲ್ಲವೂ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಆಗ ಜನರು ಕೇತಯ್ಯನು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತನು, ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದವರಾದರು. ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ.

ಅಲ್ಲಯ್ಯ:— ಅಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಹಾಡುವನು. ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಹಾಡುವನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಇರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು.

ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ:— ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಲ್ಕಿ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು

ಕೇತಲದೇವಿ. ಅವರು ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಶರೀರದ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಯು ಪ್ರಸ್ಫುರಿಸಹತ್ತುವದು. ಅವನು ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಹತ್ತಲು ಅದು ಅವನಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ರಗಳಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವದು. ಅವನು ತಿಗರಿ ಸುತ್ತು ದಾರವು ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದಾರದಂತೆ ಇತ್ತು. ಮಡಿಕೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿ ನೋಡುವನು. ಇವೆಲ್ಲವು ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಪೂಜಾ ಸಂಭ್ರಮದಂತೆ ತೋರುವವು. ಈ ರೀತಿ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವನು. ಒಂದುದಿನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಗುಂಡಯ್ಯನಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯವಾದನು.

ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ:— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಭಾವಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭೋಗಣ್ಣನೆಂಬ ಶರಣನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮುಂದೆ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ ಹೊಲೆಯರೊಡನೆ ಸಹ ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭೋಗಣ್ಣನ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಅರಸನ ಇದಿರಿಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಅರಸನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟನು. ಭೋಗಣ್ಣನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಊರಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಭೋಗಣ್ಣನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೊರಟವು. ಆಗ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೌಹಾರಿ ಭೋಗಣ್ಣನು ಮಹಾತ್ಮಿಕನು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಅವನೊಡನೆ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಗೋರಕ್ಷ:— ಗೋರಕ್ಷನು ಬದಾಮಿಹತ್ತರಿರುವ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನವನು. ಅವನು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ರಾಜನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನು

ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೊಲ್ಹಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಸಹ ಅಗ್ಗಿಯೇ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಕಂಡನು. ಗೋರಕ್ಷನು ಅವನಿಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿಸಿದನು. ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ನೊಸಲಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಆ ಕಠಾರಿಯು ಕರಗಿ ನೀರಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ಕಠಾರಿಯು ಗೋರಕ್ಷನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವೇದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಗೋರಕ್ಷನು ಮೊರೆಹೊಗಲು ಅವಳು ರೇವಣಸಿದ್ದನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಗೋರಕ್ಷನು ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಉಗುಳುನಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಗೋರಕ್ಷನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಂದ ಗರ್ವಭಂಗಿತನಾಗಲು ಇನ್ನು ತಾನು ವಜ್ರಕಾಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ವಜ್ರಕಾಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು— ನೀನು ಮಾಡುವ ಇಂಥ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾದವುಗಳು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಂತೆ ನೀನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊ, ನೀನು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಗೋರಕ್ಷನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು ಮುಂದೆ ಅವನು ವಚನಕಾರನೂ ಆದನು. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಗೋರಕ್ಷ ಪಾಲಕ ಸಿದ್ಧ ಸೋನುನಾಥ' ಎಂದಿದೆ. ಗೋರಕ್ಷನು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ಚಂದಿಮರಸ:— ಚಂದಿಮರಸನು ವೀರಶೈವಾಚಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಮ್ಮಲಿಗಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಚಂದಿಮರಸನು ನಿಜಗುಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಚಂದಿಮರಸನು ಮಹಾತ್ಮಿಕನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಘನಲಿಂಗನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಚಂದಿಮರಸನ ಸಮಾಧಿಯು ಚಿಮ್ಮಲಗಿ ಹತ್ತರ ಕೃಷ್ಣಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಢಕ್ಕೆಯ ಮಾರಯ್ಯ:— ಢಕ್ಕೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸುವವನಾಗಿ ಮಾರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು

ಕುಣಿಸುತ್ತ ತಿರುಗುವನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಮಾರಯ್ಯನು ! ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ನಿಂತನು. ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ನೊಸಲುಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ಕ್ಷುದ್ರದೇವರೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆ ಮಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಆ ಮಾರಿಯು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಹೀಗೇಕಾಯಿತೆಂದು ಭಕ್ತಯ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಲು— ನನ್ನ ಮಾರಿಕವ್ವೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದೇವತೆಯಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯು. ಅದು ನನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಮಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಕುಣಿಯಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಪರದೈವತವೆಂಬುದು ಈಗ ನನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಅರಿವು ನನಗುಂಟಾಯಿತು, ಎಂದರಿದನು. ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು.

ಕಾಳವ್ವೆ:— ಕಾಳವ್ವೆಯು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯು. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸ' ಎಂದಿದೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವ್ವೆ:— ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವ್ವೆಯು ಬತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ನಿರ್ಲಜ್ಜಶಾಂತಯ್ಯನ ಭಕ್ತಳಾಗಿ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಾ ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ."

ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ:— ಇವಳು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಟಿಯಿಂದ ನೂಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಕದಿರಿರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ:— ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಅವನು ದಿನಾಲು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವನು. ಎಬ್ಬಿಸುವಾಗ 'ಚಾಂಗುಭಲಾ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಈ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ಭಕ್ತರು ಎಚ್ಚರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬೆಳಗಿನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು.

ಶಿವಭಕ್ತ ಮಲ್ಲಯ್ಯ:— ಅವನು ದಿನಾಲು ಶಿವಭಕ್ತರ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ 'ಶಿವಶರಣು' ಎಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡುವನು. ಆಗ ಅವರು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಅವನ ಈ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಕಾಯಕ ಕೊಡುವರು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಗೃಹವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಬೆರೊಂದೂರಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೊಯ್ದನು.

ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯ:— ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಭಕ್ತರು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ನಿನಗೆ ಸಂಬಳಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನಲ್ಲಿರು, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು 'ಶಿವಶಿವಾ' ನನಗೆ ಸಂಬಳವೆಂಬುದುಂಟೇ? ಇದನ್ನು ಕೇಳಬಾರದು ಎಂದನ್ನುತ್ತಿರಲು ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮಸೆದ ಆಯುಧದಂತೆ ತಾಗಿ ಅವನು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಲು ಶಿವನು ಅದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ:— ಇವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಗೂಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಲ್ಲಿ ತಾನು ಜೀವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದರೆ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವನು. ಮುಂದೆ ಜನರು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕಸಗೂಡಿಸಬೇಡ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ನಿನಗೆ ದಾನ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಪಜೀವಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು— ನಾನು ಕಸಗೂಡಿಸದಲ್ಲದೆ ನೀವು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ, ಎಂದೆನ್ನಲು ಅವರು— ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಪಾಪ ಬಂದೀತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಹಣ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಉಪವಾಸವಿರಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಾಮರಸ್ಯಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸೇವಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದೇ ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಸಪ್ಪೆಯ ಅಲ್ಲಮ್ಮದೇವ:— ಸಿದ್ದನ ಕೆರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲನು ದೇವನೆಂಬೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಮಾಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕೆಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಬೇರೆ ಭಕ್ತರಂತೆ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆರಣಿಯನ್ನು ಮಾರಿ ಹಣತಂದು ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುವನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ವೀಳ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಬೇರೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಡಿಸುವವನಾದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವೀಳ್ಯವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಡಹತ್ತಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಲಿಂಗವಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದನಕರುಗಳನ್ನು ತರುಬುವ ಮಂದಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಗಣೆಯಿಂದ ಕುರುಳುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಲ್ಲಮನು ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಅಲ್ಲಯ್ಯ:— ಇವನು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಾಯನವನ್ನು ಕೇಳಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಪೂರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಹಾಡುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಯ್ಯನು ಬಹುಕಾಲ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಭದ್ರಯ್ಯ:—ಶೈವರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈರೀತಿಯು ಸಲ್ಲದ್ದು. ಭಕ್ತರು ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದೇ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯು, ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆದರಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನಾದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ನಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವನಾಗಿ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲಾಗುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣ, ಮಹಾದೇವಿ, ಬಾಲ ಲಿಂಗಣ್ಣ:— ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಬಾಲ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಇವರೊಡನೆ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೂವು ಪತ್ರಿ ತಂದು ಕೊಡುವ

ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಅವನಿಗೆ ಅವಸಾನ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾದೇವಿಯು ಶರಣರ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ತೊಳೆದು ಅವನ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೆಲವನ್ನು ಅಗಿಯಹತ್ತಿದಳು. ಆಕೆಯು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಏನೂ ನೀರು ಬೀಳಗೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಗುದ್ದಲಿ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಆಕೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವು ನೀನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಅಗಿಯುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ಬಾಲಕನು ಕಂಭಕ್ಕೆ ಒರಗಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಅವನು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗದೆ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬರಲು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಾದನು. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋದವನು. ಅವನು ತನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತ ಮಹಾದೇವಿ, ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ, ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವವರು. ಮಾದರಸನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಪಿತೃ ಭಕ್ತಿ, ಮಹಾದೇವಿಯ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆ, ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನ ಶರಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಕಾಯಕ ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ಮೃತದೇಹಕ್ಕೆ- ನಿನ್ನ ಬಾಲಕನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನಿಗೆ ಜೀವಕಳೆಯು ತುಂಬಿ ಎಚ್ಚರಾದನು. ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯಂತೆ ನಡೆದರೆ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಮರಣವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವದು.

ಕೋಲಂಬೆ:—ಜಾತಿಗೊಳಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಣವು ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಕೋಲಂಬೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರೆಂದು ಒಂದು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಹೀಗಿರಲು ಕೆಲವು ವಿಷ್ಣು ಪೂಜಕರು ಆ

ಗುಡಿಸಲ ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಹುಡುಗರಿಗೇಕೆ ಶಿವಪೂಜೆಯೆಂದು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಆದರಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲಂಬೆಯ ಗೆಳತಿಯರು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಕೋಲಂಬೆಯು ಶಿವನಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತೀತು, ಅವನನ್ನು ಕಾಯಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನೆದುರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಕಿಚ್ಚು ನಂದಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಗುಡಿಸಲು ಕಲ್ಲುಗುಡಿಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲೆಯು ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕೋಲಂಬೆಯು ಶಿವನಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಶಿವನನ್ನು ಪಾಡುತ್ತ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಇದ್ದ ಜಾತಿಗೊಳಪುರಕ್ಕೆ ಕೋಲಂಬೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಆ ಹೆಸರು ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಊರ ಜನರು ಕೋಲಂಬೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ವೇಳೆ ಕೋಲಂಬೆಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ.

ಶಂಕಿತೊಂಡಿ:— ಈತನು ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಆಟವನ್ನು ಆಡಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಾಡುಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಹಾಗೆ ತಾವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಯುವ ದನಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ಕಳ್ಳರು ಒಯ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಹೊಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು— ದೇವರೇ ಪಶುಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತರೆ ಹಾಲು ಮೊಸರು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆವೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯು ನಾನು ಬಡವನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುಡಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ದಿನಾಲು ಮೂರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಂದು ನಿನಗರ್ಪಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮರುದಿನ ಕಳೆದು ಹೋದ ಪಶುಗಳೆಲ್ಲವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದವು. ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರು ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಶಂಕಿತೊಂಡಿಗೆ ಚಳಿಜ್ವರ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನು ಗುಣವಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ನಾನು ಕೊಡಬೇಕಾದ ನೂರಾ ಎಂಭತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನೆಂದು ಅವು

ಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಲಾಗಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನು ದೇವರ ವ್ರತವು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು— ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದೆ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು, ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯು ತನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವಾದನು.

ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ:— ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಾಹೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ತೋಟ ಮಾಡುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜೋಳವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಜೈನವರ್ತಕನು ಜೋಳದ ಗುಂಪಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈ ಗುಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರಲಿಂಗನಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಎಂದು ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒದರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಜೈನ ವರ್ತಕನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿ— ಎಲೈ ಜೈನನೇ ಶಿವನು ಚೈತನ್ಯ ರೂಪಾಗಿರುವನಲ್ಲದೆ ಮಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೇ, ಎಂದು ಅನ್ನಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜೈನನು ಈ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಚೈತನ್ಯವು ಇದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ನುಡಿಸು ಎಂದು ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಜೋಳದ ರಾಶಿಯ ಸುತ್ತಲು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತ ಶಂಕರಾ ಎಂದು ಕರೆದನು. ಆಗ ಶಿವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓ ಎಂದೆನ್ನಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಹೋದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯ:— ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಮಾದರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಚ್ಚಿ ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಧೂಳಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಧೂಳಯ್ಯನ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ರೂಪುದೋರಿದನು. ಮತ್ತು ಆ

ರೂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಧೂಳಯ್ಯನು ಅಡಗಿಹೋದನು. ಧೂಳಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಕಾಮ ಧೂಮ ಧೂಳೇಶ್ವರ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಸಣಮ್ಮ:- ಮುಸಣಮ್ಮನು ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ವಚನಕಾರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಾರಗೌಡ:— ಮಾರಗೌಡನು ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವವನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಜಂಗಮ ವೇಷಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ- ಮಾರಗೌಡನೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವು ಹುಲುಸಾಗುವದು. ಒಂದು ಪರುಷವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಬಾಳು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರಗೌಡನು ಈ ಪರುಷವು ನನಗೆ ಬೇಡ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ನನಗೆ ಪರುಷವು, ಈ ಕಾಳು ಹೊನ್ನಿನ ರಾಶಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿನಗೆ ನಾನು ಈ ರಾಶಿಯನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು.

ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ:— ಮಲ್ಲಿಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬವನು ಜೈನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೇರಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಜೈನ ಧರ್ಮವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿರುವನು. ಅವನು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸದೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬೇನೆಯು ಬಂದಿತು. ಅವನು ತನಗೆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರೆಂದು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅವರು ಜೈನರಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳ ಅಂದರೆ ಕಾಳು ಅಳೆಯುವ ಮಾಪನ್ನು ಇಟ್ಟು ಇದೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿ ಇದನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮಲ್ಲಿಶೆಟ್ಟಿಯು ಆ ಬಳ್ಳವನ್ನೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು ನೀನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಲಿಂಗವಲ್ಲ ಬಳ್ಳವೆಂದು ಹೇಳಲು ಮಲ್ಲೇಶನು ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿರೆಂದು ನುಡಿಯಲು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಅದು ಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಮಲ್ಲೇಶನು ಬಳ್ಳೇಶಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇವನ ದೇವಾಲಯವು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ:— ಈತನು ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ ಪಟ್ಟಣದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಕೇವಲ ಐಹಿಕ ಸುಖಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆಕಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ತೋಟಪಟ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಶರಣನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಕಾಯಕ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ:— ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಅಜಗಣ್ಣನು ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಬಹಳ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅವಳಿದ್ದ ಗ್ರಾಮವಾದ ಮಸಳಿಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಲು ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು- ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಉಚ್ಚ ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಅವನಿಗೆ ಜನನ ಮರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಇಂಥವನು ಮರಣವಾದರೆ ದು:ಖಿಸಬಾರದು. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ಅಜಗಣ್ಣನು ನಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೋಕಿಸಬಾರದೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆಗ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನವು ಉದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು.

ನೊರಟದ ಬಂಕಯ್ಯ:— ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೊರಟನೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಂಕಯ್ಯನು ಶಿವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಅಗಾಧವಾದ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ರೂಪದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದು- ನಾವು ಈಗ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವೆವು. ನಮಗೆ ಬರಡಾಕಳ ಹಾಲು, ಕೊರಡು ಚಿಗಿತ ಪತ್ರಿ ಇವುಗಳ ನೇಮವು ನಮ್ಮದೆನಲು ಬಂಕಯ್ಯನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಬಂಕಯ್ಯನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನನ್ನ ಕೂಡ ನಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬಂಕಯ್ಯನು ನನ್ನ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ರಾಗರಸಾಂಕಃ— ಚಾಳುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಸಂಕಣ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅಂದು ಬರುವನು. ಜನರು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯುತ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು. ರಾಜನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದಿನಾಲು ಅವನಿಗೆ ೧೨ ವರಾಹಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವನು. ಮತ್ತು ರಾಗರಸಾಂಕ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ನಿಷ್ಣಾತ ಗಾಯಕನು ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಗರಸಾಂಕನ ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಇಡಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ರಾಗರಸಾಂಕನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಜಬೇಡವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ತಾನು ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನ ವೇಷ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಗಾಯಕನು ಇಳಿದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಗಾಯನ ಮಾಡಲು, ಗಾಯಕನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ನೀವಾರೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಲು ನಾನು ರಾಗರಸಾಂಕನ ಊಳಿಗದವನು, ಅವನು ಹಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅನ್ನಲು, ಗಾಯಕನು ರಾಗರಸಾಂಕನ ಊಳಿಗದವನು ಹೀಗೆ ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿರಬೇಕು, ನಾನು ಇಲ್ಲಿರಬಾರದೆಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು

ಶಿವರಾತ್ರಿ ಸಂಕಣ್ಣಃ— ಭದ್ರಾಪುರದಲ್ಲಿ ಶಂಕರನೆಂಬ ಕಿರಾತನಿದ್ದನು. ಅವನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಂದು ಬಿಲ್ವಪತ್ರಿಯ ಗಿಡವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಹುಲಿಯು ಅವನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿತು. ಆಗ ಅವನು ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಕೆಳಗೆ ಚಲ್ಲುವಾಗ ಅವು ಕೆಳಗಿನ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಅದು ಶಿವರಾತ್ರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶಿವರಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಘಟಿಸಿತೆಂದು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅವನನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೊಯ್ದರು.

ಸೋವಣ್ಣಃ— ಸೋವಣ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತಾನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನಾರತಿ ಬೆಳಗುವೆನೆಂದು ನೇಮಮಾಡಿರಲು ಶಿವನು ಅವನ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಮುತ್ತುಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸೋವಣ್ಣನು ತಾನು ಐಕ್ಯನಾಗುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಒಯ್ದನು.

ಕೇಶಿರಾಜಃ— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಗುಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಲಿಂಗಪೂಜಾರತನೂ ಕವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಷಡಕ್ಷರ ಕಂದವೆಂಬ ಕವನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಕೆಲವು ದಿವಸ ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಲಿಂಗವು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ಪರಿಚಾರಕರು ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಧಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ನೆನೆಯಲಾಗಿ ಮುಳುಗಿದ ಲಿಂಗವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಅವರ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಚಾರಮರಾಯಃ— ಮಲಯಾಳ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಡಗಲೂರು ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚಾರಮರಾಯನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರಾದರು. ಚಾರಮನು ಚೋಳದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂಬಣ್ಣನ ಕೇವಲ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ನಂಜಣ್ಣನು ಇಹಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ಚಾರಮರಾಯನು ಕೇಳಿ ನಂಬಣ್ಣನು-ನನಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತಾನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು, ಈಗ ಹೋಗಿರುವನು. ಈಗ ಅವನನ್ನು ಹುಡಿಕಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನೆಂದು ಕುದುರೆ ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮ ಪಟ್ಟರೂ ಅವನಿಗೆ ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತಾಪಸಿಯು ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣೆಯಾದ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳು. ಚಾರಮನು ಅವಳಿಗೆ ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವಳು ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಇಕೋ ನೋಡು. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನುಡಿದು ತಾನು ಶಿವನಿಗೆ ಸಮ

ರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ. ಆ ಹೊಗೆಯು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಅಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯು ಕಾಣುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಾರಮನು ನೋಡಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕೈಲಾಸದ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರವು ಕಾಣಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು ಹೀಗೆ ಕಂಡಾಕ್ಷಣವೇ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಈ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳೇ ಆಧಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಚಾರಮನು ಕೈಲಾಸದ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಶಿವನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನಂದೀಶ್ವರನ ಕಯ್ಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು ಶಿವಶರಣೆಯು. ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆ ನಾಸ್ತಿ ನಾಥಾ ಎಂದಿದೆ.

ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ:— ಈತನು ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರವೆಂಬ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ದಾಸೋಹದಿಂದ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯಲು ಅವನನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಹತ್ತಿದನು. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ:— ಈತನು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜನಲ್ಲಿ ರಾಜಭಟನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಬಿಜ್ಜೋಲೆಯ ಕಾಯಕ ಅಂದರೆ ತಾಡವಾಲೆ ಮಾರುವ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಅವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಳದವನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರ ರತನಾಗಿದ್ಧನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಅನೇಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ] ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಗಟ್ಟಿವಾಳಯ್ಯ:— ಅವನು ನರ್ತನ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾಟ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಸಾರುವನು. ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮೃತದೇಹವು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೇಳಿ ಕೆಲವು ಶರಣರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದೇಹವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಯ್ಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹವು ಅವರ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲಾಯಿತು.

ಮುಸುಡಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ:— ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸುಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು 'ಶಿವಶರಣು' 'ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಜನರನ್ನು ವಂದಿಸುವನು. ಇದೇ ಅವನಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ನೇಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕಹಿ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಿಹಿಯಾಗುವವು. ಮೃತದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವವು ಚಲಿಸುವದು. ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ವೃಷಭವನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅದು ಬಸವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ ಏಳೇಳೆಂದು ಅವನು ನುಡಿಯಲು ಅದು ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಸೂತಿಯೇ ಮುಸುಡಿಯಾಗಿರಬಹುದು.

ಸುರಿಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ:— ಈತನು ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿದ್ದನು. ದಿನಾಲು ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದೇ ಅವನ ನೇಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗವು ಜಂಗಮಾಕಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೂಡ ಸಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗವು ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಶಿವನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು.

ಮಾರುಡಿಗೆಯ ನಾಚಯ್ಯ:— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಾಚಯ್ಯನೆಂಬವನು ಗಾಣದ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತ ಇಧ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ೨೦ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾರುಡಿಗೆ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಜೈನರು ನಿಬಿಡವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿಯ ವೀರಶೈವರಿಗೂ ಮಾರುಡಿಗೆಯ ಜೈನ

ರಿಗೂ ಕಾದಾಟಗಳು ನಡೆಯಲು ಅದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಜಯಶೀಲರಾದರು. ಆಗ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರಾದರು. ಇದು ನಾಚಯ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮಯ್ಯ:— ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮಣ್ಣನೆಂಬ ಜೈನನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ವೀರಶೈವವನ್ನು ಪಾಲಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಶಿವಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಕಣ್ಚೇನೆಯಾಗಲು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಜೈನರಿಗೆ ತನಗೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವರು ಅವನನ್ನು ಜೀನಮೂರ್ತಿಯ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಸೋಮಯ್ಯನು ಅದು ಲಿಂಗವೆಂದು ಪೂಜಿಸಲು ಅದು ಲಿಂಗವೇ ಆಯಿತು.

ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸ:— ಈತನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಧಾನ್ಯ ಅಳೆದು ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮನಾಥನ ಭಕ್ತನು. ಅವನು ಅರಸನಿಗೆ— ಈ ದಿನ ಶಿವರಾತ್ರಿ. ನಾನು ಸೋಮೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಅಂದರೆ ಗುಜರಾಥಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ರಜೆ ಕೊಡೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ನೀವು ಪರಮಾತ್ಮನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ನೀನು ಸೋಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಬಾಚರಸನು ಸೋಮನಾಥನ ಭಕ್ತನು. ಅರಸನ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ದಿವಸ ಸೋಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಇರಲು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಚರಸನ ಧಾನ್ಯದ ಕೋಟಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗರೂಪಾಗಿ ತಲೆದೋರಿದನು. ಅದನ್ನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರೂ ಬಿಜ್ಜಳನೂ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು.

ಶಿವಲೆಂಕ ಮಂಚಣ್ಣ:— ಈತನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪಂಡಿತನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನು ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಕಲಾಗಮಾಚಾರ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ತಪ್ಪದೆ ಅವನು ದಿನಾಲು ಅವನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜಿ

ಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಕಡೆಯ ವರೆಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತ:— ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಈಗ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಜವಾಡದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಾದ್ವಯ ಮಾರ್ಗಸ್ಥಾರ ಧುರಂಧರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಅವನು ಶೂದ್ರರ ಕೂಡ ಬಳಿಕೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಅವರು — ನೀನು ವಿಪ್ರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಜಾತಿಯವರಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತೀ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವನು- ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಕುಲವನೆಣಿಸಬಾರದೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವನು. ಅವನು ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯವೆಂಬ ವೀರಶೈವ ಪರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವನಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು.

ವೇಮನಾರಾಧ್ಯ:- ಈತನು ವೆಲಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಗೆ ಬರುವವನಾದನು. ಆಗ ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಚಾರ್ವಾಕರನ್ನು ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ ಮತೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿದನು. ವೇಮನಾರಾಧ್ಯನು ಆಂಧ್ರ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹಾವಿನಹಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯ:— ಈತನು ವಿಜಾಪೂರ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೩೬ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಹಾವಿನಹಾಳ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಂಗಾರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚಾಣಾಕ್ಷನು. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನಾಥನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗಿ ಭಜಿಸುವನು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಹಾವಿನಹಾಳಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಆಭರಣವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ತಂದೆಯು ಕಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಡವಾಗಿ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ಅವನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆತ್ಮಹತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆದನು. ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲಯ್ಯನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿತು. ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಹಾವಿನಹಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗ ರುದ್ರಮುನಿಯಿಂದ ಕೊಡಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನಾದನು. ತರುವಾಯ ಒಂದು ದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನಿಗೋಸ್ಕರ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಅಡಿಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವಿವಾದಗಳು ಆದವು. ಆಗ ಅವನು ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ನಾಯಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಎಂದು ಅನ್ನಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾವು ವೇದ ಪಠನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಕಡಿಮೆಯವರೇ ಎಂದೆನ್ನಲು ಕಲ್ಲಯ್ಯನು ನನ್ನ ನಾಯಿಯು ಸಹ ವೇದವನ್ನು ಓದುತ್ತದೆ. ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ ಎಂದೆನ್ನಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸು ಎಂದೆನ್ನಲು ಅವನು ತಾನು ಸಾಕಿದ ನಾಯಿಯಿಂದಲೇ ವೇದವನ್ನು ಸುಸ್ವರವಾಗಿ ನುಡಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲಯ್ಯನು ಸೊನ್ನಲಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕಾಣುವನು. ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಸೊನ್ನಲಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ:— ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದವನು. ಮುಂದೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದನು. ಆಗ ಅವನು ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಅವನು ಹೈದರಾಬಾದ

ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ರೇಕಳಿಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕೊಟ್ಟಗಿರಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನು 'ರಾಮ ಕ್ರಿಯಾ' ರಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಶಿವಭಜನೆ ಮಾಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತನಾದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಗಣ ಪರ್ವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಉಂಟಾಗಲು ಅರಸನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ರಾಮಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ತಂದು ಗಣಪರ್ವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಈ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಅವನು ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತದೊಳಗಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವನು. ಆದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವನ ಗುರುವಾದ ನಾಗಿನಾಥನು ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಡದೆ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂಥ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮ, ಚನ್ನಯ್ಯ, ಭೋಗಣ್ಣ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ ಇಂಥವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಜನರು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಅವನು ತಾನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ವರೆಗೂ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಮ ಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವನ್ನು ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಈ ರಾಗವನ್ನು ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಭಜನೆ ಮಾಡುವನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ರೇಕನಾಥಾಚಾರ್ಯ:— ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ಬಹುಜನ ಶೈವದ್ವಿಜರು ಅವನಿಂದ ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಚೌಡಯ್ಯನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ರೇಕನಾಥಾಚಾರ್ಯನು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ನಾಗಿನಾಥ:— ಈತನು ಬಹುರೂಪಿಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿಗಳು ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮಾಯಣ

ಮಹಾಭಾರತ ಕತೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಡ, ಅಮರ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಈ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹು ಜನರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರಾದರು. ರೇಕಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥ ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚೌಡಯ್ಯನು ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಚನಗಳು ಬಹಳ ಉಚ್ಚ ದರ್ಜೆಯವು ಇರುತ್ತವೆ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ:— ಈತನು ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಂಪಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು ಇದ್ದಾನೆ. ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಗುರುವು ಲಿಂಗತತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಸಕೀಲಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುವನು. ಅವನು ಹೆಚ್ಚಿನ ತರದ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ 'ಶಂಭುತೆಲುಗೇಶ' ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಜನತೆಗೆ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಗೆಮಾರಿತಂದೆ:— ಈತನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವನು. ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ದುಃಖಿಸಬಾರದು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆನಂದದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಮಾಡುವದು ಭಕ್ತರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೀರುವದನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡವರು ನಗುವಂತೆ ಮಾಡುವದೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಅವನು ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಆತುರದ್ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ' ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅವನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಿಜಗುಣ:— ಈತನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರಿವು, ಯೋಗ, ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. 'ನಿಜಗುಣ ಯೋಗಿಯ ಯೋಗಾ' ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಮ್ಮಲಗಿಯಲ್ಲಿ

ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಂಭಾವಿಯ ಚಂದಿಮರಸನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಜಗುಣನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನಾದನು.

ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯ:— ಈತನು ಕೊರದಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಮಠದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಮಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೋಧೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಜನರ ಮುಂದೆ ಅಂದು ತೋರಿಸುವನು. ಅವನು ಮಠದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಲು ಎಂದೂ ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನ ಮಾಡಿಬಿಡುವನು. ಉಗ್ರ ಚಳಿ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಕೂಡ ಅವನಂತೆಯೇ ವರ್ತಿಸುವಳು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ:— ಈ ಶರಣನು ನಿಂಬಾಣದವನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ರಸಯುಕ್ತವಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಗಳುವನು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಬೆಳಗಿತು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ:— ಈ ಶಿವಶರಣನ ಕಾಯಕವು ಒಕ್ಕಲುತನವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಹೋರಿಯನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ ಹೊಡೆದದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಒಕ್ಕಲುತನ ಕಾರ್ಯವು ನಿಂತಿತು. ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಬೆಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾದನು. ತನ್ನ ಹೋರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಇಂಥ ಕಷ್ಟವು ಬಂದಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಹೋರಿಯಂತೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಯಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ಗುದ್ದಿ ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹಣ ಕೊಡುವರು. ಹೀಗೆ ಬಂದದ್ದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವನು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಯಕವು

ಬಹಳ ದಿವಸ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ನಮಗೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಅವನು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ದಾನ ಧರ್ಮ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ನುಡಿದು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಾನು ಏನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ ಎಂದಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಉಪವಾಸವಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿತು. ಉಪವಾಸವಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅವನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬಹಳ ಚಿಂತಿಸಹತ್ತಿದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಆ ಮನೆಯವರು ಹೆದರಿ ಇದನ್ನು ಅವನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವಳು ಅವನ ಶರೀರವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ, ಈ ಭಕ್ತರು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುದ್ದುತ್ತಾರೆ ಏಳು, ಏಳು ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು ಆ ಭಕ್ತನು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಗುದ್ದಲು ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಗ್ರಾಮ ವಾಸಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಶಿವಶರಣನು, ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತವನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಪಾಲಿಸುವವನು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಹತ್ತಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ‘ ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಬೊರಸ ವೇಮಯ್ಯ:— ಈತನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಅವುಗಳಿಂದ ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೇದರನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು. ಆ ಉಭಯತರು ನಿಜವಾದ ಶರಣರು. ಪರಧನವನ್ನು ಎಂದೂ ಅವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸರು. ಅವರು ಮುದುಕರಾಗುವವರೆಗೂ ಹೀಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಜಂಗಮ ವೇಷಧಾರಣ ಮಾಡಿ ತಾನು ಸಿದ್ಧರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಆರಾಧ್ಯಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವನು ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಆ ಜಂಗಮನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ

ದಳು. ಆ ವೇಳೆ ಜಂಗಮನು — ಶಂಕರನು ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರುಣಿಯು. ನೀವು ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ, ನಿಮ್ಮ ಬಡತನವನ್ನು ನಾನು ಈಗ ದೂರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ನುಡಿದು ಆಕೆಗೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಕಾಯಕದ ಕೊಡಲಿ ತಂದು ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅವಳು ಆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಆ ಜಂಗಮನು ಆ ಕೊಡಲಿಗೆ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಹೊನ್ನಿನ ಕೊಡಲಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಪೇಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಸುರುವಿದನು. ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ — ವೇಮಯ್ಯನು ಬಂಗಾರವನ್ನು ಎಂದೂ ಮುಟ್ಟುವವನಲ್ಲ. ಅವನು ಇಂಥ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಮೊದಲಿನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಮೊದಲಿನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಚಿನಿವಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನು. ಅದು ಬಂಗಾರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಪುನಃ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾಳೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆ ವರೆಗೆ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ವೇಮಯ್ಯನು ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಂಗಾರವು ಅವನಿಗೆ ದುರ್ಗಂಧವಾಗಿ ನಾರಹತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನು ಆ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಪ್ಪಿಗೆ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟನು.

ಮರುದಿನ ಜಂಗಮನು ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ವೇಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗದು, ಅದು ಬಂಗಾರವಾಯಿತು, ಎಂದು ಹೇಳಲು ವೇಮಯ್ಯನು ಅದು ನನ್ನ ಕಾಯಕದ ಕೊಡಲಿ ಇದ್ದು ಅದೇ ಬೇಕು. ಈ ನನ್ನ ಋಣವನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ದುಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ದಿನಾಲು ವೇಮಯ್ಯನ ಕೂಡ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸವು

ಬೇಸರಿಕೆಯಾಗಿ ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ತಾನು ಹೇಗೆ ದೂರಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮರುದಿನವೇ ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ— ಈ ಜಂಗಮನು ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಮಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ವೇಮಯ್ಯನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ಶಿವಶರಣರ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಅವರ ತೊಡಕು ನಿನಗೆ ಬೇಡ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಜಂಗಮನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪುದೋರಿತು ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ವೇಮಯ್ಯನೂ ಗಂಗಾದೇವಿಯೂ ಅಡಗಿಹೋದರು.

ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸ:— ಈ ಶಿವಶರಣನು ಕಲ್ಲುಕುರಿಕೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವು ಉಂಟಾಗಲು ಅವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನಿಗೆ ಈ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಡ, ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದು ಬೋಧಿಸಲು ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನಾದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು. ಇವನು ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ:— ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಐಹೊಳೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವೇದಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಗುಣವತಿ ಎಂಬವರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಅವನು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಒಡೆಯನಾಗಿ ವೀರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಇರುವಾಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಶಿವತತ್ತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಗಣಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ದಸರಯ್ಯ:— ದಸರಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ರಾಮಗೊಂಡೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತ ಸಂಚರಿಸುವನು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಗಿಡಗಳ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಗ್ಗಿಸನು. ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಹರಿಯನು, ಅವನು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಎಲೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುವನು. ಈ ಅವನ ಅಹಿಂಸಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಾವುನೋವುಗಳನ್ನು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ಅಂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದನು. ಈ ಅಹಿಂಸಾ ವರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದುಷ್ಟರು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನೋವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಒಂದು ದಿವಸ ಬಹಳ ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ಗಾಸಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ದಸರಯ್ಯನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಮೈಯ್ಯನ್ನು ತಡವರಿಸುತ್ತ ಏನುಕಾರಣ ಇಷ್ಟು ಬಳಲಿದಿರಿ? ನಿಮ್ಮ ಹಸ್ತಗಳು ನೊಂದವೇ? ಎಂದು ಆ ದುಷ್ಟರ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಹತ್ತಿದನು. ನೆರೆದ ಜನರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕಿತರಾದರು. ಆ ದುಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮೋಟುಗೈಯ್ಯವನಿದ್ದನು. ದಸರಯ್ಯನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅವನ ಕೈಯು ಚಿಗಿತಿತು. ಆಗ ಆ ದುಷ್ಟ ಜನರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಅವರು ಅವನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ದಸರಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ 'ದಸರೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಂಬೂರು ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯ:— ಈಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಬೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅದು ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದ ಪಠಣ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದುದನ್ನು ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ಅವರು ಅವನು ಬರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು— ಇಲ್ಲಿ ವೇದ ಪಠಣವು ನಡೆದಿದೆ, ಅದನ್ನು

ಶಿವಭಕ್ತರು ಕೇಳಲಾಗದು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯನು ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿಪ್ರನಾದರ ಕೂಡ ಹೊಲೆಯನು. ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇರದಿದ್ದರೆ ನಾಯಿಗಿಂತಲೂ ವೇದವು ಕಡೆ ಎಂದು ಅನ್ನಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು ಎಂದು ನುಡಿದರು ಆಗ ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯನು ಹೊಲಗೇರಿಯಿಂದ ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ತಂದು, ಅದಕ್ಕೆ— ವೇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಕ್ತನು ಘನ ಎಂಬ ವಿಷಯವಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಓದು ಎಂದೆನ್ನಲು ಈ ವಿಷಯವಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಅದು ಓದಿ ಹೇಳಲು ವಿಪ್ರರು ನಾಚಿ ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋದರು. ಜಂಬೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಾಳಯ್ಯನ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅದರ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ವೇದವನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ನಾಯಿಯ ವಿಗ್ರಹವೂ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಮುಗಿದೇವ:— ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅಮುಗಿದೇವನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ನೇಗಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಪರ್ವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಕಡೆಯಿಂದ ಊರ ಜನರ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಹತ್ತು ಕೊಳಗ ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಅಮುಗಿದೇವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದನು. ಅಮುಗಿದೇವನು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಭವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ನೀವು ತಿಳಿಸಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬತ್ತವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ತಿಳಿದು- ನನ್ನ ರೋಮಗಳೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಬೇರೊಂದು ಲಿಂಗವೇಕೆ ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಮುಗಿದೇವನಿಗೆ- ನೀನು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಡವೆಂದು ಸೇವಕರಿಂದ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಅಮುಗಿದೇವನು ನೇಗಿಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಗಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಒಂದನ್ನು ತಾನು, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಮೂರನೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಯಾರು ತರುವರೆಂದು ಹೆಂಡತಿಯು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವನು- ಶಿವನು ತಾನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಹೊರೆ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಭಯತರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವದರೊಳಗಾಗಿ ಮೂರನೆ ಗಂಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಇದು ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಲು ಅವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಮುಗಿದೇವನಿಗೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಮುಗಿದೇವನು- ನೀನು ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾದರೆ ನಾನು ಬರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಮುಗಿದೇವನನ್ನು ಕರೆತರಲಿಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಆದರೆ ಅಮುಗಿದೇವನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಮಥರ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರುವೆನು, ನೀನು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಲು ಅಮುಗಿದೇವನು ಭೀಮಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪುಳುಜ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ದೇವರ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಅಮುಗಿದೇವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ:— ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅರವಟಿಗೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನು ತಂಪನ್ನ ಸಿಹಿಯಾದ ನೀರನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಹುಜನರು ಅವನಲ್ಲಿಯ ತಂಪಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಶುದ್ಧ ಶಿವಶರಣರ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವನು. ಅವನು ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ತಾನೆಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವನು. ಅರವಟಿಗೆಗೆ ಬರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನಿಗಳು ಸಹ ಇದ್ದು ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಸುರೆಯನ್ನು ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಇಡುವನು. ಆದರೆ ಅವರು ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನವು ಈ ಸುರೆಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಅದನ್ನು ನೀವು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವನು. ಅವನ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ಸುರಾಪಾನಿಗಳು ಕೇಳಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ಮದ್ಯ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಗೆ ಬರುವವರಿಗೆ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಶರಣನೆಂದು ಹೆಸರಾದನು.

ಅನುಮಿಷ:— ಈತನು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ತಂದೆ ವಸುಧೀಶನಂತೆ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

ಮುಂದೆ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಇರುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ತ ಹೊರಟನು. ಅವನು ಮೊದಲು ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು. ಕಡೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನೋಟವೇ ಪ್ರಾಣವಾಯಿತು. ಹೊರಗಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿಗೆ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದನು.

ಅಣ್ಣ ನಾಚಯ್ಯ, ಅರುಣಾದ್ರಿ, ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ:— ಇವರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಾಚಯ್ಯನು ದ್ವೀಪಾಂತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವನು. ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ೩ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ಲಿಂಗಭಕ್ತಳಾಗಿ ದಾಸೋಹಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ಅಣ್ಣನಾಚಯ್ಯನು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ದ್ವೀಪಾಂತರಗಳಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅರುಣಾದ್ರಿಯು ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯ ಪಾಲನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿಂತವಲ್ಲಾ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಅಣ್ಣನಾಚಯ್ಯನು ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಪಾಲನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಇಸದುಕೊಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದನು. ಅವನು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಅಣ್ಣ ನಾಚಯ್ಯನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಾನೇ ಬಂದು ತಂಗಿಯ ಪಾಲು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದನು ಎಂದು ಅರಿತರು. ಇದೇ ಕಡೆಗೆ ನಿಜವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು 'ಪಿರಿಯೊಡೆಯ' ಎಂಬ ತನ್ನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದಳು.

ರಾಯಸದ ಮಂಚಣ್ಣ:— ರಾಯಸದ ಮಂಚಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ನಿಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅಂದರೆ ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವದೇ ಅವನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾಣಾಕ್ಷನೂ ರಕ್ಷಕನೂ ಆಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿ

ಯಾಗಿ ವಚನಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಜಾಂಬೇಶ್ವರಾ' ಎಂದಿದೆ.

ಆದಯ್ಯ:— ಆದಯ್ಯನು ಗುಜರಾಥದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು. ಅವನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ಎಂಬ ಜೈನ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಲಗ್ನವಾದನು. ಅವಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಜಂಗಮರಿಗೋಸ್ಕರ ಅವಳು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಜೈನ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಆಗ ಆದಯ್ಯನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಿನಾಲಯವಾದ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಬಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ತಾನೇ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಲಿಂಗವಾಗಿ ನೆಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಇದಿರಿಗೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆದಯ್ಯನು ಜೈನರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಅದು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮನಾಥ ದೇವಾಲಯವಾಯಿತು.

ನನ್ನಯ್ಯ-ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವ:— ಓಡಿಸಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವನೆಂಬ ದಾಸೋಹಿಯು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗತಮ್ಮನೆಂಬ ಬೇಡನು ದಾರಿಕಾರರನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವನು ಅವನಿಗೆ ಸುಲಿಗೆಯು ಹೀನವೃತ್ತಿಯು, ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂಸೆಯು ಪಾಪಕರ್ಮವು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ನಾನಾರೀತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವನು ನನ್ನಯ್ಯ ಎಂದರೆ ನನ್ನವನೆಂಬ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬರುವವರಾದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದರು.

ಕಲಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ:— ಕಲಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಭೃಂಗಿ ಯಾಟವನಾಡುತ್ತ ಜನರ ಮುಂದೆ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗುವನು. ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಗಳುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಧನವಂತನಾದನು. ಆದರೆ ತನಗೆ ದೊರಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ದಾನ

ಮಾಡಿ ಬಿಡುವನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನು. ಮೇಖಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು.

ಭದ್ರಗಾಯಕಃ — ಕೇರಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವನು ಒಬ್ಬ ಗಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ದಿನಾಲು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭಜನೆ ಮಾಡಿ ಬರುವನು. ಅವನು ಬಹಳ ಬಡವನು. ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಹಳ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಭದ್ರಗಾಯಕನು ಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ, ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಹೊರಟಿತು. ಅದು ಏನೆಂದರೆ- ನೀನು ಚಾರಮರಾಯನನ್ನು ಕಾಣು. ನೀನು ಬೇಡುವಷ್ಟನ್ನು ಅವನು ಕೊಡುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಓಲೆಯೂ ಅವನ ಇದಿರಿಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಾಮರಾಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಚಾರಮರಾಯನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಭದ್ರಗಾಯಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಂಡಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ- ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಬಂಡಾರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಭದ್ರಗಾಯಕನ್ನ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಭೂತಿಯ ಚೀಲವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ದ್ರವ್ಯವು ಬೇಡ. ಈ ಚೀಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಅದನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಈ ಬೂದಿಯನ್ನೇಕೆ ತಂದೆ ಎಂದಳು. ಭದ್ರಗಾಯಕನು ವಿಭೂತಿಗೆ ಹೀಗೆನ್ನಬೇಡ ಒಳಗೆ ಏನು ಇದೆ ನೋಡು ಎಂದು ಅನ್ನಲಾಗಿ ಅವಳು ಒಳಗೆ ಕೈ ಹಾಕಲು ಒಳಗೆ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳೇ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ಹೆಂಡತಿಯು ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಗಂಡನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಭದ್ರಗಾಯಕನು ತನ್ನ ಗಾಯನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದನು.

ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ— ಒಂದು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಅವನಿಗೆ- ನೀವು ದಿನಾಲು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜನರು ನಿಮಗೆ ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ ಎಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ನಾನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆಕಲೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಉಪವಾಸಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ

ನನಗೆ ಅಲೌಕಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದು ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪೂರವು ಬಂದಿದೆ. ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊಳೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೋಗಲು ಹೊಳೆಯು ಅವನಿಗೆ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಅಗ್ಗವಣಿಯ ಹೊನ್ನಯ್ಯಃ— ಇವನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಭೀಮಾ ನದಿಯ ಉದಕವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ಬಿದ್ದನು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ಹೊನ್ನಯ್ಯನು ಕಾವಡಿಯು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತದಂತೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ನಡುವು ಮುರಿಯಿತು. ಆಗ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಬೇಡು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ನನಗೆ ಶರಣರ ಸಂಗವು ಬೇಕು, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಿರುವ ವರೆಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನು ಹೊರುವ ಕಂಬಿಯು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಒಲೆಯ ಶಾಂತಯ್ಯಃ— ಇವನು ಓಲೆಯ ಗರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಮಾರುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶಾಂತಯ್ಯನು ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಃ— ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣನು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನಿಗೆ- ನನ್ನ ಕೂಡ ನೀವು ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಆದರೂ ಜನರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡುವದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಇದರ ರೀತಿಯು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ಅರ್ಪಣ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಐಹಿಕ ಫಲವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ತಾವೇ ಪ್ರಾಪ್ತದಾಗಿವೆ. ಈಗ ಈ ನದಿಗೆ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದಿದೆ. ಅದರೊಳಗಿಂದ ನಾನು

ಹಾಯ್ದು ಹೋದರೆ ಅದು ನನಗೆ ದಾರೀ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಅದು ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವನು ಹೊಳೆ ದಾಟಿದನು.

ಗುಪ್ತಮಂಚಣ್ಣ:— ಈತನ ತಂದೆಯು ಹೆಸರು ದಾಮೋದರನು. ಅವನು ವೀರವೈಷ್ಣವನಾಗಿ ಮಂಚಣ್ಣನಿಗೆ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿಸಿದನು. ಅವನ ತಂದೆಯು ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು. ಬಜ್ಜಳನು ಮಂಚಣ್ಣನ ಕುಶಾಗ್ರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ನಿಯೋಗಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಂಚಣ್ಣನು ತನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ವೇದವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಘನತರವೆಂದು ತೋರಿಬರಲು ಅವನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ದೀಕ್ಷಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಹೊಂದಿದನು. ಆದರೆ ವೈಷ್ಣವರು ರೇಗುವರೆಂದು ಅವನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವನು. ಅವನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುವನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನ ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಿಂದ ಧೂಪದ ಧೂಮವು ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನೆರೆಮನೆಯ ಒಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವನು ಮಾಳಗಿಯನ್ನೇರಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಮಂಚಣ್ಣನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ 'ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮರುದಿನ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಕೂಡ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನೇರಿ ನೋಡಲು ಒಳಗೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉಭಯ ದಂಪತಿಗಳು; ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಬಂದುನಿಂತನು. ಆಗ ಮಾಳಗಿಯ ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಮಗ್ಗುಲ ಮನೆಯ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಒದರಿ— ಎಲೋ ಮಂಚಣ್ಣನೇ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆ ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಮಂಚಣ್ಣನು ಅಯ್ಯೋ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವದಲ್ಲಾ ಎಂದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವ

ಗತಿಯಿಂದ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಎಷ್ಟು ಒದರಿದರೂ ಅವನು ಎಚ್ಚರ ಹೊಂದದೆ ಬಾಕಿಲು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ದ್ವೇಷಿಕರು ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಂಚಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಂಚಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ಒದರಿದರೂ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಮಂಚಣ್ಣನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸತ್ತವರಂತೆ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿದ್ದರು- ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ರೇಗಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ– ನೀನು ಇವನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವಿ. ಈತನಿಗೆ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅವನು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಮಂಚಣ್ಣನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಿಂದ ಅಮೃತ ಬಿಂದುವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಣವು ಪ್ರಭಾವಿಸಿತು ಮತ್ತು ಮಂಚಣ್ಣನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಆಯಿತು. ಆಗ ಉಭಯತರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ನಿಜಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಬಿಜ್ಜಳನಿಗ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅವನು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಓಲಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಗುಪ್ತಮಂಚಣ್ಣನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು.

ಮಾರುಡಿಗೆಯ ನಾಚಯ್ಯ:— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಡಿಗೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನರೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಅವರು ವೀರಶೈವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ವೈರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಚಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ವೀರಶೈವರನ್ನು ಬಹಳ ಪೀಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ವೀರಶೈವರು ನೆರೆ ಗ್ರಾಮವಾದ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಇರಹತ್ತಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಣಿಗ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಚಿದೇವನೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಲವು ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಾರುಡಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಜಿನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ತಾನು ಇರುವೆನೆಂದು ಜೈನರಿಗೆ ಹೇಳಿ ವಸ್ತೀ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಜಿನಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಬತ್ತಲೆ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು.

ಮರುದಿನ ಜೈನರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದು ಬರಲು ಮೋಸವಾಯಿತೆಂದು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ನಾಚಯ್ಯನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದರು. ಆಗ ಅವನೂ ಅವನ ಮಿತ್ರರೂ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ವಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಕಾದಾಟಗಳು ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಶಿವಪುರದ ವೀರಶೈವರು ತಿಳಿದು ಬಂಡಿ ತುಂಬ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೃಷಭ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತ ಮರುಡಿಗೆಗೆ ಬಂದರು. ಉಭಯ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಾಟವು ನಡೆಯಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರು ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸದಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಒಡೆದುಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದರು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ನಾಚಿದೇವನು ಮೊದಲು ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾರುಡಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ನಾಚಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ನಾಚಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮಯ್ಯ:— ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮಣ್ಣನೆಂಬ ಜೈನನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮುಂದೆ ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಿವಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಶಿವಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಬೇನೆಯಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣದಾಗಲು ಅವನು ತನಗೆ ಒಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅವರು ಜೈನರಾದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜಿನಮೂರ್ತಿಯ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇದು ಲಿಂಗವು ಇದನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣುತೆರೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಅದು ಜಿನದೇವರೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲು ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಛಟ ಛಟ ಎಂದು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೃಷಭಾರೂಢನಾದ ಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಆಗ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಹುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮನಾಥನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆದಯ್ಯನು

ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ದೇವಾಲಯವು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮನಾಥ ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯ:— ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೀಮಾವತೀ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಸೋಮನಾಥ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ರಾಮಯ್ಯನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸೋಮನಾಥನು ತೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು. ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಓದುವ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದೆಡೆ ಕೂಡಿದಾಗ ಅವರು ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಭಾವಂದಿರನ್ನು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕರಿಸುವೆವೆಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು ರಾಮಯ್ಯನು ನಾವೂ ಕರೆತರುವೆವೆಂದು ಹೇಳಲು ಮಕ್ಕಳು ಅವನಿಗೆ- ನೀನೊಬ್ಬ ಮುಂಡೆಯ ಮಗ, ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯ ಅಕ್ಕ ಭಾವಂದಿರು ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ರಾಮಯ್ಯನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಭಾವಂದಿರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಲು ಅವಳು ಅವನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು, ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನು ಗೌರಿ. ಭಾವನು ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. ಅವರು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ರಾಮಯ್ಯನು ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಡವಿ ಅಡವಿ ತಿರುಗಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬಸವಳಿದು ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಾವೇ ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕ ಭಾವಂದಿರು ಎಂದು ಹೇಳಲು ರಾಮಯ್ಯನು- ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ನೀವು ನಡೆಯಿರಿ, ಹಬ್ಬ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವರು ಅವನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ತೀರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಶಿವನು ಮೈದುನನಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ವೀರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಇರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಮಹಾಲಿಂಗ ಚನ್ನ ರಾಮಾ ಎಂದಿದೆ.

ಮಾದರ ಚನ್ನಯ್ಯ:— ಜಾತಿಯಿಂದ ಇವನು ಮಾದರವನು. ಅವನು ಹುಲ್ಲುಕೊಯ್ಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳರಾಜನ ಲಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಾಂತಾರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಒಂದು ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನನಾಗುವನು. ಒಂದು

ದಿವಸ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟ ತೆಳ್ಳನಂಬಲಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಯಾಗಿ ತೋರಿತು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ತನ್ನ ಕೂಡ ಊಟಮಾಡುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಚೋಳರಾಜನು ಒಂದು ದಿವಸ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಶಿವನು ನಿಜವಾಗಿ ಊಟಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಅವನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತನು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಶಿವನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋಗಲು ರಾಜನು ತನ್ನ ಸಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಶಿವನ ಧ್ವನಿಯು- ಚೋಳನೇ ನಿನ್ನ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಚನ್ನಯ್ಯನ ಅಂಬಲಿಯು ನನಗೆ ಸವಿಯಾದದ್ದು, ಅದನ್ನು ನಾನು ದಿನಾಲು ಅವನೊಡನೆ ಉಣ್ಣುತ್ತೇನೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಹೊರಡಲು ರಾಜನು ಇಂಥ ಚನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೊಲೆಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಚನ್ನಯ್ಯನು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಜೀವಂತ ಇರಲಾರೆನೆಂದು ತನ್ನ ಕೊರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಮುಂದೆ ಚೋಳರಾಜನು ಚನ್ನಯ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಸಾದದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಿಸುವವನಾದನು. ಚನ್ನಯ್ಯನು ಕಾಂಚೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಚನ್ನಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವ:— ಇವನು ಚೋಳ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತಿರುವಾರೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಸೌಂದರ ನಂಬೆಣ್ಣನು ಅತ್ಯಂತ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಗರ್ವಿಷ್ಠ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದುವರೆಯಲು ನಂಬೆಣ್ಣನು ಅಂಜಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಒಳಗಿನ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ಹೊರಗೆ ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನು ಬರಲಿ, ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವೆನೆಂದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ನಂಬೆಣ್ಣನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಭಕ್ತನಾದ ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಯಿತು. ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ನಂಬೆಣ್ಣನ ಕ್ಷಮೆ

ಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಮೆರೆಮಿಂಡನು ತಮಿಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಗತನಾದನು.

ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ:— ಇವನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಇರ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಗೌರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ಅಡವಿಗೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವಾಗ ಅವುಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೊನ್ನುಗಳು ಬೀಳಹತ್ತಿದವು. ಯಾವ ಗಿಡವನ್ನು ಕಡಿದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಬಿದಿರಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಹೊನ್ನುಗಳ ಹುಳ ಹತ್ತಿದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿಯುವಾಗ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವನು ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಅಂದದ್ದು- ಕೇತಯ್ಯನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣದ ಗೆಳೆಯನು. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಇರಲಾರೆವು. ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿತು.

ಗೊಲ್ಲಾಳ:— ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಲಗಿರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಟಕೋಟನೆಂಬ ಕುರುಬನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೊಲ್ಲಾಳನು ಅವನ ಮಗನು. ಕುರಿಕಾಯುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿವಸ ಒಂದು ಪರಿಸೆಯು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಜಂಗಮನು ಕಾವಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು ಅವನು ಗೊಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ನನಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ಜೋಡನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಶ್ರೀಶೈಲಧಿಂದ ನಿನಗೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಗೊಲ್ಲಾಳನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೋಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಪರಿಸೆಯು ಜಾತ್ರೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲಾಳನು ಆ ಮುದುಕ ಜಂಗಮನು ಇರುವದನ್ನು ಕಂಡು ನೀನು ನನಗೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಂದೆಯಾ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆ ಜಂಗಮನು ಲಿಂಗವನ್ನು ತರುವದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಕುರಿಯ ಹಿಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಂದು ಇದೇ ಆ ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಗೊಲ್ಲಾಳನು ಅವನಿಂದ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು

ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದಿನಾಲು ಲಿಂಗವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುರಿಗಳ ಹಾಲನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಕೊಡುವನು. ಅವನ ತಂದೆಯು ಕುರಿಗಳು ಹಾಲು ಕರೆಯುವದಿಲ್ಲ, ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೇಕಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಲು ಮಗನು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಸುರಿಯುವದನ್ನು ಕಂಡನು. ತಂದೆಯು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೆರಹುಗಾಲಿನಿಂದ ಒದೆದು ತುಳಿದು ಬಿಟ್ಟನು. ಗೊಲ್ಲಾಳನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆರಳಿದವನಾಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಗೊಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ನೀನು ಪೂಜಿಸುವ ಈ ಹಿಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಬೇಡು ಎಂದೆನ್ನಲು ಗೊಲ್ಲಾಳನು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಜೀವ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಹಿಕ್ಕೆಯು ಗೊಲ್ಲಾಳೇಶ್ವರನೆಂದು ಈಗಲೂ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಗೊಲ್ಲಾಳನು ಶಿವಾನುಭವದಂತೆ ನಡಿಯುತ್ತ ವಚನಕಾರನಾದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ವೀರಬೀರೇಶ್ವರಾ ಎಂದಿದೆ.

ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯ:— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲ್ದಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಭಟ್ಟನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ರಾಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅಬ್ಬಲೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಜಿನಾಲಯಗಳೇ ಇದ್ದವು. ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವಿತ್ತು. ರಾಮಯ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಶಿವಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಜಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಎಂಬ ವಾದವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಜೈನರು ಅವನಿಗೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಪಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಜಿನಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವೆವೆಂದು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯನು ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಲಾಗಿ ಅದು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ಜಿನಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯಗಳಾದವು. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅಬ್ಬಲೂರು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ:— ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನುಲಿಯಚಂದಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಾಯಕವು ಮೆದೆಯ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಗ್ಗ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಗಿಂತಲೂ ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದು ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಮಗ್ನನಾಗಿರುವನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಚಂದಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ನಡೆದನು. ಆಗ ಅವನ ಲಿಂಗವು ಪುರುಷಾಕಾರವನ್ನು ತಳೆದು ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ, ಎಂದು ಅದು ಅವನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಚಂದಯ್ಯನು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೀನು ನನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನಗೂಡ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಲಿಂಗವು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಚಂದಯ್ಯನೊಡನೆ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಣ್ಣಿಯನ್ನು ಹೊಸೆಯಹತ್ತಿತು. ಅದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದಯ್ಯನು ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಕಣ್ಣಿಯು ಗಂಟುಳ್ಳದ್ದಿದ್ದದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಲಿಂಗನು ಉಪಾಯ ತೋಚದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ನೀನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನು ಹಣವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಲಿಂಗವು ಆ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಚಂದಯ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಇದರ ಬೆಲೆಯು ಒಂದು ಹಾಗ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಈ ಹಣವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹಿಂದಿರಿಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಹಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಂದ ತಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ನೆರೆದ ಕಾಲಕ್ಕೆ— ಲಿಂಗ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ, ಜಂಗಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಂದಯ್ಯನು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಇಡಲಾಗಿ ಶಿವಶರಣರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಲಿಂಗಜಂಗಮ ಇವೆರಡೂ ಬೇಕು, ಇದಲ್ಲದೆ ಗುರುವೂ ಬೇಕು, ಈ ಮೂವರು ಕೂಡಿದರೆ ಮಾತ

ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಉಂಟಾಗುವದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು ಆಗ ಮಾತ್ರ ಚಂದಯ್ಯನು ತನ್ನಿಂದ ಜಗುಳಿಬಿದ್ದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದನು. ಚಂದಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ:— ಅಕ್ಕಲಕೋಟ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕರಜಗೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಉಚ್ಚ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಗುರುದರ್ಶನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನದಿಯು ಹತ್ತಲು ಅದರ ಧಡದಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬಹಳ ಮಳೆಯಾಗಿ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರದೆ ಅವನ ಎರಡೂ ಬದಿಯಿಂದ ಹರಿದು ಹೋಗಹತ್ತಿತು. ಮಳೆ ನಿಂತ ಬಳಿಕ ಮಸಣಯ್ಯನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಮಸಣಯ್ಯನು ಅದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮನಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಅವನದೊಂದು ದೇವಾಲಯವು ಅಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಒಕ್ಕಲು ಮುದ್ದಯ್ಯ:— ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೋಳದಹಾಳು ಎಂಬ ಪುರವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲು ಮುದ್ದಯ್ಯನೆಂಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಅದರ ತುದಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ತಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಯಂಭು ಲಿಂಗವಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದರೊಳಗಿಂದ- ಮುದ್ದಯ್ಯ ನಾನು ಆದಿನಾಥ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಟವು. ಮುದ್ದಯ್ಯನು ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಲು ಮತ್ತು ತಾನು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವದನದೊಡೆಯ ಎಂಬುದು ಇದೆ.

ಕೋವೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ:— ಕೋವೂರ ಎಂಬ ಪುರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಜೈನರೇ ಇದ್ದರು. ಅರಸನೊಬ್ಬನೂ ಅವನ ಸೇವಕರೂ ಮಾತ್ರ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಊರಿಗೆ ಸಮೀಪವಿದ್ದ ರಾಮನಾಥ

ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕರಿಸಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಶಿವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಕಳಾವತಿ. ಅವಳು ಅರಸನು ಬರುವ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಳು. ಜೈನರು ರಾಜನ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂದು ವಿರೋಧಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅವನ ಮಗನನ್ನು ಅವರು ಕೊಂದರು. ಇದನ್ನು ಸೈರಿಸದೆ ಅರಸನು ಒಂದು ದಿವಸ ಶಿವಭಕ್ತರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಡವಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯಹತ್ತಿದವು.

ಅಜಗಣ್ಣ— ಅಜಗಣ್ಣನು ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಗ್ರಾಮದವನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ಕೂಡ ಮಸಳಿಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಆಕೆಯ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇದ್ದಾಗ ಒಂದು ಘಟಸರ್ಪವು ತನ್ನ ಜೀವರತ್ನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಉಗುಳಿ ಅದರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಪ್ಪಳವಾದಕೂಡಲೇ ಅದು ಆ ರತ್ನವನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ವರೆಗೆ ಅಜಗಣ್ಣನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು ಅಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಸರ್ಪನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹತ್ವದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಡಬೇಕು, ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಅವನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಏನೂ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಹತ್ತಲು ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠತರದ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ 'ನಮಃಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಕೂಡ ಅವನ ಪ್ರಾಣವೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಜಗಣ್ಣನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ತಾಳೀಕೋಟೆಯ ಶಿವದೇವ:— ತಾಳೀಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವದೇವನೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈ

ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬೀಳದೆ ಹೋಗಲು ತನಗೆ ಆಹಾರ ಸಿಗುವಂತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಉಪವಾಸವಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಳೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಶಿವದೇವನು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಳೆ ಬಿದ್ದು ಧಾನ್ಯಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದವು.

ಪಾವನದೇವ:— ತಾಳಿಕೋಟೆಯ ಶಿವದೇವನಿಗೆ ಪಾವನದೇವನೆಂಬ ಶಿಷ್ಯನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೋಸ್ಕರ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೊಡುವನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಅದರ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಕೃಶವಾಗಹತ್ತಿದನು. ಗುರುವಾದ ಶಿವದೇವನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬರೇ ನೀರು ಕುಡಿದು ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು- ನೀನು ಹೀಗೆ ನಿರ್ದಯನಾಗಬಾರದು, ಪ್ರಮಥರು ಕರುಣಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಶಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಮಳೆಯಾಯಿತು.

ಕಂಕರೀ ಕಕ್ಕಯ್ಯ:— ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಂಕರೀ ಕಕ್ಕಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಂಕರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ದಿನಾಲು ದೇವರ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಒಂದು ದಿನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನ ವೇಷ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಕಕ್ಕಯ್ಯನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಕಂಕರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ನುಡಿಸಿದಂತೆ ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮನು ಕುಣಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಕಕ್ಕಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಭರವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅದು ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಅವನು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಕಂಕರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಾರಿಸುವದೂ ಕುಣಿಯುವದೂ ಮೂರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಕೂಡಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನು ಸೋತವನಂತೆ ಧರೆಗೆ ಒರಗಿದನು. ಆಗ ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಕುಣಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯಲು ಶಿವನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಕಂಕರೀ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದನು.

ಇಳಿಹಾಳಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ:— ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಹಾಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅರಸನಿಂದ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಲಾವಣಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೂಡ ಗ್ರಾಮದ ಗೌಡರನ್ನು ಸಹ ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಮತ್ತು ಲಿಂಗನಿಷ್ಠನು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವು ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಆಗ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಒಂದು ಪರಿಸೆಯು ಅವನ ಹೊಲಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಹಸಿದು ನೀರಡಿಸಿದ್ದರು. ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಾನು ಬಿತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ತಂದ ಧಾನ್ಯದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಗೌಡಂಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಅವರು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಬೀಜವನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಧಾನ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಳನ್ನು ನಾವು ಬಿಡುವವರಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುವೆವೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಹೊಲದ ತುಂಬ ಬೆಳೆಯು ಬಂದಿತು. ಮುಗ್ಗು ಹಿಡಿದ ಹೊಲಸು ಕಾಳುಗಳು ಸಹ ನಾಟಿದವು. ಎರಡು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಧಾನ್ಯವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ತಾನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಪಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದಲ್ಲದೆ ದಾನ ಧರ್ಮ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಧಾನ್ಯವು ಅವನಿಗೆ ಉಳಿಯಿತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಜನರಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿವಶರಣನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇಳಿಹಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೆ.

ವೀರಸಂಗಯ್ಯ:— ವೀರಸಂಗಯ್ಯನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಗ್ರಾಮವು ಬದಿರುಕೊಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಬೀದರವು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮಣ್ಣನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಸೋಮಲದೇವಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಶಿವಾಚಾರ ನಿರತನಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವರೆಲ್ಲರು ಉಜ್ವಲ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕೋಪೂರ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಮಾಲದೇವಿ ಎಂಬುವರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾಣಿ ಎಂಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನೆಂಬ ಅರಸನಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಭಾಸ್ಕರನೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನು ಚಂದ್ರಾಣಿಯನ್ನು

ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಒಬ್ಬ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಡಲು ತಂದೆಯು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲಗ್ನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಬೀಗರು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಭಾಸ್ಕರನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವರ ಕೂಡ ಯುದ್ಧ ನಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಪಜಯ ಹೊಂದಿ ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ರಣಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವೀರಸಂಗಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಜೀವವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿತು. ಭಾಸ್ಕರನು ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಜಂಗಮನ ವೇಷ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನ ಇದಿರಿಗೆ ಬರಲಾಗಿ ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗಾಯಮಾಡಿದನು. ಆದರೂ ವೀರ ಸಂಗಯ್ಯನು ಅವನು ಜಂಗಮನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಜಂಗಮ ರೂಪಿನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ– ನೀನು ನಿನ್ನ ವೀರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಿದೆ. ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಬೇಡು ಎಂದೆನ್ನಲು ಅವನು ಭಾಸ್ಕರನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಮುಂದೆ ಭಾಸ್ಕರನೂ ಅವನ ಮನೆಯವರೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದರು.

ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ:— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯದೇವನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ವಿಪ್ರಾಚಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶಿವಾಚಾರವೇ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ಆಹಾರ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಆಹಾರ ದ್ರವ್ಯ ಕೊಡುವವರು ಚಾಂಡಾಲರಿದ್ದರೂ ಅವರಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಗಣಪರ್ವವನ್ನು ಮಾಡುವನು.

ಹೀಗೆ ಅವನು ವಿಪ್ರಾಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡಿಯಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅವರು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಸಾದವಿದ್ದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಆದ ಆ ಪ್ರಸಾದವು ಧಗಧಗನೆ ಉರಿಯಹತ್ತಿತು. ವಿಪ್ರರ ದೇಹದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉರಿಪು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಬಟ್ಟು ಬಾಚಯ್ಯನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಉರಿಪು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಏಣಾಂಕಧರ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಗರದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ:- ಸಗರ ಗ್ರಾಮವು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುರಪುರದ ಸಮೀಪವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜೈನರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿದ್ದರು ಅವರು ಜಿನನೇ ದೇವರೆಂದು ವಾದಿಸುವರು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಶಿವನೇ ದೇವರೆಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ನುಡಿಯುವನು. ಆಗ ಜೈನರು ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಒಂದು ಉಕ್ಕಿನ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಸಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿ ಕರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಜೈನರಿಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿ ಭಕ್ತರಮೇಲೇರಿ ಬಂದರು. ಆಗ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಾಟಗಳಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನರು ಸೋತು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಬಹುಜನರು ಹತರಾದರು. ಆಮೇಲೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣ್ಣ:— ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣ್ಣನು ವೈದ್ಯಕೀ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಶಿವಯೋಗಿಯಾಗಿ ಪಟ್‌ಸ್ಥಲದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಂತಃಶರೀರ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಶರೀರ ಈ ಎರಡು ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ರೋಗನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವನು. ಜನರು ಶಿವಶರಣರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ರೋಗಗಳು ಉಂಟಾಗುವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗ

ಳಂತೆ ಆಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುವನು. ಆಗ ಆ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ದೂರಾಗುವವು. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವವಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಚನಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಕದಿರಿ ರೆಮ್ಮಯ್ಯ, ಅಣ್ಣಲದೇವಿ, ಸೋಮನಾಥ:— ಕದಿರಿ ರೆಮ್ಮಯ್ಯನು ವೇಮಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಿಂದೂಪೂರ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಕದಿರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಗಾಧವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸೋಮಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಆ ದಿವಸ ಸೋಮಯ್ಯನ ಮಗನಿಗೆ ಹಾವು ಕಡಿದು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ರೆಮ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವದ ಜ್ಞಾನದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಜಪದಿಂದ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಜೀವವು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಅಣ್ಣಲದೇವಿ:— ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬಾಲಕನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಅಣ್ಣಲದೇವಿಯು. ಅವಳಾದರೂ ಕೇವಲ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸರ್ಪ ಕಚ್ಚಿ ಮಡಿದುಹೋದರೂ ಅವಳು ದುಃಖಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಗನು ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಪ್ರಮಥರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿದನೆಂದು ಆನಂದಿಸಿದಳು.

ಸೋಮನಾಥ:— ಅಣ್ಣಲದೇವಿಯ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಸೋಮನಾಥನು. ಅವನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಮಗನು ಸತ್ತನೆಂದು ದುಃಖಿಸದೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಉನ್ನತವಾದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಅಗಿದು ಸತ್ತ ಮಗನಿಗೆ ವಿಭೂತಿಯನ್ನೂ ಪುಷ್ಪ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಅವನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಎರಚಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರೆಮ್ಮಯ್ಯ, ಅಣ್ಣಲದೇವಿ ಮತ್ತು ಸೋಮನಾಥ ಈ ಮೂವರ ಹೆಸರುಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ತಂಗಟೂರು ಮಾರಯ್ಯ:— ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಟೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು

ಕೇಳಿ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೂಡ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಡಿಹಾರಿಯ ಕಾಯಕ ಅಂದರೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಧಾನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಅದರಂತೆ ಅವನು ಆಚರಿಸುವನು. ಅವನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಭಯತರು ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಶ್ವಪಚಯ್ಯ, ಸಾಮವೇದಿಗಳು:— ಈ ಉಭಯತರು ಛತ್ರೀಸಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ವಪಚಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು. ಸಾಮವೇದಿಯು, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ನಿರತನು. ಅವನು ಆಕಾಶ ಗಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಸಾಮವೇದಿಯು ತನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ವೇದ ಪಠನ ಮಾಡಲು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿ ಆಕಾಶದೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನು ಒಂದು ನಾಯಿಯ ತಲೆಬುರುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಸುಕುಳ ಆಹಾರವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಾಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮವೇದಿಯ ನೆರಳು ತನ್ನ ಅಡಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಶ್ವಪಚಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕೆರಹಿನಿಂದ ಅದರ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದನು. ಸಾಮವೇದಿಯು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾಂಸವು, ಅದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಮುಚ್ಚುವದರಿಂದ ನನ್ನ ಅವ ಹೇಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿಂದ ಅವನು ನುಡಿಯಲು ಅವನ ಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಬಯಲಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಖಿನ್ನ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಅವನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಂದು ಶ್ವಪಚಯ್ಯನು ಮಹಾ ಭಕ್ತನು. ನೀನು ಭಕ್ತವೇಷವನ್ನು

ತಾಳಿ ಅವನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮರುದಿವಸ ಮಾಡಲು ಶ್ವಪಚಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ಸಾಮವೇದಿಗಳನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪ:— ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪನೆಂಬು ವನು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುವನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿರಲು- ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಬೇಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಬಂದವು. ಆಗ ಅವನು ನನಗೆ ಬಂಗಾರದ ಮತ್ಸ್ಯವು ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದನು. ಮರುದಿನ ಅವನು ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಮತ್ಸ್ಯವು ದೊರೆಯಿತು. ಆಗ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಹತ್ತಿ ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ ಅಲ್ಲಮ ಎಂದಿದೆ.

ಗುಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ:— ಗುಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಗೋಚನಪುರದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕವರ ಕಾಯುವವನೆಂಬ ಬಿರುದಿನ ಕಹಳೆ ಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಲು ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳನು ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಾಗಲು ಇವನೇ ಕಳವು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂಬ ಆರೋಪ ವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಶಿವನ ಸೊಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಶೂಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ರಾಜನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

ಘಂಟಾಕರ್ಣ:— ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಘಂಟಾಕರ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ತಾನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಮೊದಲು ಒಣಗುತ್ತಿ ದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವು ಒಂದು ದಿವಸ ಒಣಗಲಾಗಿ ಹೀಗೇಕೆಂದು ಸೂರ್ಯ ನನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವನು ಮನೋಹರ ಗಣೇಶ್ವರನ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿತಗಳು ದೂರಾಗುವವು. ಅವನ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂದು

ಹೇಳಲು ಅವನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮನೋಹರ ಗಣೇಶ್ವರನ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶುದ್ಧನಾದನು.

ತೆಲಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ:— ಇವನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಭೀಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಅನು ಭವ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಪೆರ್ಮಡಿ ರಾಜನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ತೆಲಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ವನಾಗಿ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಶಿರಸಾ ಪಾಲಿಸುವನು. ಆದರೆ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿವಸ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಿಕನು ಪುರಾಣ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಇರಿದು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ದನು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಜಿ ದರು. ಆಗ ರಾಣಿಯು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಅವಳು ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಳಾದ ಕಾರಣ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಅರಸನ ಹಿಂದೆ ಜೊಮ್ಮ ಯ್ಯನು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಅರಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದು ಅವನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಣಿಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡಹತ್ತಿತು. ಇದನ್ನು ರಾಜನು ನೋಡಿ ಅವನ ಕೋಪವಡಗಿತು. ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಮಹಾ ಮಹಿಮನೆಂದು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಮರುಳು ಶಂಕರದೇವ:— ಬರ್ಬರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈಸರನೆಂಬ ವಿರ ಕ್ತನು ಪ್ರಸಾದದ ರೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮರುಳು ಶಂಕರನು ಅವನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಪ್ರಸಾದದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅರ್ಪಣ ಪ್ರಸಾದದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತ ವನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಗುಪ್ತಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅವನಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದನು. ಮರುಳುಶಂಕರನು ಆ ವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡದೆ ಗುಪ್ತಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನ

ಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಭುವೇ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯ:— ಶ್ರೀ ಶೈಲದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವ ವನದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನು ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲಾಂಬಿಕೆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯವರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನು ಬಹು ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿರುವನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಕೆಲವು ಜಂಗಮರು ಅವನಿಗೆ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಬ್ಬ ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೆಳತನಕ ಶಿವಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆದನು.

ರಂಗನಾಥ:— ಈತನು ವೈಷ್ಣವನಿದ್ದು ಅವನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಆಗ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶೈಲವನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಅತ್ತ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಆಗ ಅವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡು ಅವನು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಾನುಭವದಂತೆ ಆಚರಿಸಹತ್ತಲು ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಂದವು. ರಂಗನಾಥನು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸನು. ಅವನು ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ವೀರಭದ್ರ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಶರಭಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ರಗಳೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ರೇವಯ್ಯದೇವ:— ಧನದ ಮರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೆಲ್ನಾಡ ಚೋಳನು ಒಬ್ಬ ಬೌದ್ಧಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ಆಚಾರ್ಯನು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ರೇವಯ್ಯದೇವನು ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೌದ್ಧಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ವೆಲ್ನಾಡ ಚೋಳನು ಅವನನ್ನು ಯಾರು ಕೊಂದರೆಂದು ಕೇಳಲು ರೇವಯ್ಯನು ತಾನೇ ಕೊಂದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವೆಲ್ನಾಡ ಚೋಳನು ಅವನ ಕಣ್ಣುಕಿತ್ತಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟುಬಾರಿ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತಿಸಿದರೂ ಅವು ಪುನಃ ಪುನ: ಬರುವವು. ಆಗ ರೇವಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವು ತಿರುಗಿ ಬರುವದು ನಿಂತಿತು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ರೇವಯ್ಯನು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರಹತ್ತಿದನು.

ಸುರಿಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ:— ಶಿವಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುರಿಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯಗಳು ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡು ಶಿವಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಜನರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಮರುದಿನವು ಹಾಗೆ ಆದರೆ ನಾನು ಅಡ್ಡ ಬಂದವರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುವೆನೆಂದು ಪಣ ಮಾಡಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಇಬ್ಬರು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರಲು ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಆಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲಗಳೆದ್ದವು- ಆಗ ಚೌಡಯ್ಯ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಬೀಳಲು ತಾನು ಕೊಂದಂಥವರು ಜೀವದಿಂದೆದ್ದು ಹೋದರು. ಮುಂದೆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹತ್ತಿದನು.

ಬಿಬ್ಬಿದೇವಯ್ಯ:— ಈತನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದು ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳಂತೆ ನಡೆಯುವ ಶಿವಶರಣರ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಎಂಬುದು ಈತನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ದಾಸೋಹರಾಯ:— ಕಾಶೀರಾಜನ ಮಗಳು ಕಲಾವತಿಯು ದಾಸೋಹರಾಯನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ದಾಸೋಹರಾಯನು ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳ ಶರೀರವು ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದಂತೆ ಸುಡಹತ್ತಿತು. ಆಗ ದಾಸೋಹರಾಯನು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಗಣ್ಣ:— ಈತನು ವೇದಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು ಅವನು ಆಯಾ ಪ್ರಣವಗಳು, ಚಕ್ರಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಉದಹರಿಸುವನು. ಇದರಿಂದ ಬಹುಜನರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರಾದರು.

ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣ:— ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಸುಂಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ೧೨ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟರು ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಅಷ್ಟು ಹಣವು ಕಡಿಮೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಹಣವನ್ನು

ಕೊಡಲು ಕೇಳಲು ನಾನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಲಕೇತ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿ ಆಗ ಕಲಕೇತ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಬಡವರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಣವಿದೆ ಇದನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಬಡಿಯಲು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಹೊನ್ನ ರಾಶಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಂಕಣ್ಣನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಯು ಮಾಡುತ್ತ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು.

ಸೂಚನೆ:— ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಈಗ ಕ್ರಿಶ್ಚಯನ್ನ ಮತ್ತು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಶನ್ನ ಸಂಸೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಶಿವಶರಣರು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಹ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಮಳಾದೇವಿ:— ಅವಳು ವಿದ್ವಾಂಸಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನಗಾದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಇದೇ ಅವಳ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕೊಡುವಳು.

ವೀರದೇವಮ್ಮ:— ಇವಳೂ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಗಳನ್ನು ಮೀನು ಹೊತ್ತು ಓದುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಇದೇ ಕಾಯಕದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕನ್ನೆ ವೀರಾದೇವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಉಂಟಾಯಿತು.

ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮ:— ಇವಳು ನಾಟ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರವೀಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಲಿಂಗ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀಣೆ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಗೊಳಿಸಿ ನುಡಿಸುವಳು. ಇದೇ ಆಕೆಗೆ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವ್ವೆ:— ಅವಳು ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕೂಟಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬಿಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಗಳು ನಡೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರುಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವಳು.

ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ:— ಇವಳು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಇದೇ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ:— ಈಕೆಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಂತರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯುವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಬಿಡುವಳು. ಮನೆಯುವರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ಬಳಿಕ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಳು.

ಸೂರಂಬೆ:— ಇವಳು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯಳು. ಅವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮರು ಯಾವ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವಳು. ಅಂತ್ಯಜರಿದ್ದರೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಅವರ ಕೂಡ ಆಚರಿಸುವಳು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅರಸನು ಅವರಿಗೆ ಸೂರಂಬೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಜರಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಕೆಯ ಮನೆಯು ಮುಂದೆ ಕಾವಲಿಟ್ಟರು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಅಂತ್ಯಜನು ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ಅರಸನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಆಗ ಸೂರಂಬೆಯು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಯಾವ ಚಾಂಡಾಲನೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಬರುವವರೆಲ್ಲರು ಶಿವಭಕ್ತರು, ಉಚ್ಚ ಕುಲದವರೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವ್ವೆ:— ಸೋಹಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸನಾಥನೆಂಬ ಜೈನನು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೋಮವ್ವೆಯು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಅವಳು ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬರುವಳು. ಗಂಡನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಗಂಧ, ಕಸ್ತುರಿ ಫಲಗಳಿಂದ ಲಿಂಗನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬರುವಳು.

ಇದು ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಲು, ಅವುಗಳನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಕೊಡುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಸೋಮವ್ವೆಯ ಮನಸ್ಸು ತಡೆಯಲಾರದೆ ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನಿಟ್ಟು, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕಾಯಿತು, ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು ಆ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದವು— ತಾಯೆ, ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಪಣತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವಳು ಮಾಡಲು ದೀಪ ಹತ್ತಿತು. ಸೋಮವ್ವೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಜೈನರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದು ಬರಲು ಅವರು ಪೂಜಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಇಂಥ ಅಗಾಧ ಸಂಗತಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಆಗುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜೈನ ಕುಲವನ್ನು ಅವಳು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುವಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಲು ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ— ನೀನು ಶಯ್ಯಾ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದೀಪದ ಕುಡಿಯೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಗಂಡನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸೋಮವ್ವೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಹೋದನು. ಆಗ ಅವಳು — ಶಿವನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯು ಎಂದು ಅವಳು ದೀಪದ ಕುಡಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಅದು ಭಗ್ಗನೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮವ್ವೆಯು ಅಡಗಿಹೋದಳು. ಅಡಗುವಾಗ್ಗೆ ಅವಳು ನುಡಿದದ್ದು — ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳಕು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಲಿ ಎಂಬ ವರವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಟವು. ಮತ್ತು ಆ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಅಡಗಿದಳು.

ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ:— ಕೇರಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಲೂರೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದಳು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡ

ಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವಳು ನನಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅವರು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಲು ಅವಳು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗೊಗ್ಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಳು. ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವಳು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ದೇವರ ಇದಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ— ಗೊಗ್ಗೇಶ್ವರನೇ ನಮ್ಮ ಮಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಾವು ಇರುವೆವು, ಎಂದು ಅಂದು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಕಡೆಯ ವರೆಗೂ ಲಗ್ನವಾಗದೆ ಉಳಿದಳು. ಆಗ ರಾಜನಾದ ಚಾರಮರಾಯನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರ ನಂಬಣ್ಣನ ತೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಆದರೆ ದಾರಿಯು ಸಿಗದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಬರಲು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯನ್ನು ಅವನು ಕಾಣಲು ಅವಳಿಗೆ ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿ ಯಾವುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು - ಕೈಲಾಸವು ದೂರವಿಲ್ಲ ಒಂದೇ ಗೇಣು ಮಾತ್ರ ದೂರವದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಚಾರಮನು ಆ ಹಾದೀ ತೋರಿಸೆಂದು ಹೇಳಲು ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು ಮೊದಲು ಆತ್ಮಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿ ಅದರೊಳಗಿಂದ ನೀನು ನೋಡಿದರೆ ಕೈಲಾಸದ ದಾರಿಯು ಕಾಣಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಚಾರಮನು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನು ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ನಾಸ್ತಿನಾಥಾ ಎಂಬುದೇ ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು.

ಬೊಂತಾದೇವಿ:— ಈಕೆಯು ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶದ ರಾಜನ ಮಗಳು. ಈಕೆಯ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು ನಿಜದೇವಿ. ಅವಳು ದೊಡ್ಡವಳಾದಹಾಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಭಾವವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಕಡೆಗೆ ದಿಗಂಬರಿಯಾದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ದೇಶ ಕೋಶ ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸೇರಿ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಇರಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಪರಿಚಯವು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತು. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಲಹಗಳೇಳಲು ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನಂಥ ವೀರ ಭಕ್ತಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ದು:ಖಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು ಬೊಂತಾದೇವಿಯು ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಕಡೆವರೆಗೂ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಳು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೊಂತಾದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ವರೆಗೂ ಉಳಿದಳು. ಬೊಂತಾದೇವಿಯು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಬಿಡಾಡಿ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ವೀರಮ್ಮ:— ಇವಳು ದಸರಯ್ಯನ ಪತ್ನಿಯು. ಇವಳು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಗುರುಶಾಂತೇಶ್ವರ ಎಂದಿದೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

ನಾವದಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ:— ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾವದಿಗೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ತೊನ್ನು ಬೇನೆಯು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೇರಿಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೇರಿಯೊಳಗಿಂದ ಹಾಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮನಾಥನ ಭಕ್ತಳು. ಅವಳು ಮನಸ್ಸು ನೊಂದವಳಾಗಿ ಸೋಮನಾಥನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳು ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಕೆಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವಳಿಗೆ— ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಿಂದಿರುಗು. ಶ್ರಮಪಡಬೇಡ ಎಂದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಗುಡ್ಡಮ್ಮಳು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವವಳಾದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವಳ ತೊನ್ನುಬೇನೆಯು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಅವಳು ದಿವ್ಯ ಶರೀರಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

/ **ಸಂಗಮನಾಥ:**— ಈತನು ವರದಾಸಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮನ ಗಂಡನಾಗಿದ್ದನು. ಅವಳು ಗುಡ್ಡಾಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅವಳು ಸಂಗಮನಾಥನನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಮುಂದೆ ಉಭಯತರು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಉಭಯತರು ಯಾವಾಗಲೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವರು. ಗುಡ್ಡಮ್ಮಳು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾಗುವ ವರೆಗೂ ಸಂಗಮನಾಥನು ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು.

ವೀರಶಂಕರದೇವ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಘನಗುರು ಶಿವಲಿಂಗ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂದಿದೆ. ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ದೈವವೆಂದು ಸಾರುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು.

ಸತ್ಯಕ್ಕ:— ಶಿವಮೊಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿರೇಜಂಬೂರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕನೆಂಬ ಶಿವಶರಣೆಯು ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತರ ಅಂಗಳವನ್ನೂ ಮನೆಯನ್ನೂ ಸಾರಿಸಿಕೊಡುವದೇ ಅವಳ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅನ್ಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಭಜಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಹ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಿಕ್ಷುಕ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ಅವಳ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತಂದು ನೀಡಿದನು. ಜೋಳಿಗೆಗೆ ತೂತು ಬಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ಕಾಳುಗಳು ಹೊರಗೆ ಬೀಳಲು ಆ ಭಿಕ್ಷುಕನು— ಕಾಳು ಹರಿದ ಹರಿಯಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು ಎಂದು ಹರಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹರಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನೆಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ ಹೊಡೆದಳು. ಆಗ ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಮುರಿದುಬಿದ್ದವು. ಆಗ ನೆರೆದ ಜನರು ಹೀಗೇಕೆ ನೀನು ಹೊಡೆದೆ ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಭಿಕ್ಷುಕನು ಹರಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಡೆದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಮಾತ್ಮನು ನೋಡಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಸತ್ಯಕ್ಕನು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಶಂಭು ಜಕ್ಕೇಶ್ವರಾ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು:— ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವದೇವನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ದಿನಾಲು ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಯಾದ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬರುವನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನು ಪರಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ನೈವೇದ್ಯ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನು ತಿರುಗಿ ಬರುವ ವರೆಗೆ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಮಗಳು ಚನ್ನಕ್ಕನೆಂಬ ಏಳುವರ್ಷದ ಬಾಲಿಕೆಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋದನು. ಅವಳು ಹಾಲನ್ನು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟು ಈ ಹಾಲನ್ನು ನೀನು ಕುಡಿ ಎಂದು ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ತಾನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮರೆಗೆ ನಿಂತಳು. ಆದರೆ ದೇವರು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಾಲಿಕೆಯು ದೇವರಿಗೆ— ನೀನು ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತು ಬೀಳುವೆನೆಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಾಟಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಒಲಿದು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ದಿನಾಲು ಮಾಡುವಳು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದಮೇಲೆ ತಂದೆಯು ಊರಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ದೇವರಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಚೌಕಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಾಲಿಕೆಯು ಬರಿದಾದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಗುಡಿಯಿಂದ ತರುವದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಲನ್ನು ಆಕೆಯು ತಾನೇ ಕುಡಿದಳೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಬಾಲಿಕೆಯು ಅಂಜಿ— ಶಿವನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯುಬೇಕು ಎಂದು ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡಲೆ ನಿಂದ ಹಿಡಿಯಲು ಅವಳು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಹೋದಳು. ಅಡಗಿಹೋಗುವಾಗ್ಗೆ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ಲಿಂಗದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದವು. ಕೋಳೂರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಈ ದೃಶ್ಯವು ಇರುವದು ಈಗಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ತಿಲಕವ್ವೆಃ— ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀರೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತಿಲಕವ್ವೆಯು ಜನಿಸಿ ಜೈನಳಾಗಿಯೇ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಳು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಂತೆ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಅವಳನ್ನು ಜಿನಸೇನಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬವನಿಗ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿದರು. ನಾನು ಜೈನನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಲಗ್ನವು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಅವಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಗಂಡನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಗುಡಿಯ ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ತಿಲಕವ್ವೆಯು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಜಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳು ಗಂಡುರೂಪಾದಳು. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಮುಂದೆ ಗಂಡನು ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವವನಾದನು.

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಃ— ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಾವರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಂಕರನೆಂಬ ಶಿವಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಮ್ಮವ್ವೆ ಎಂಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಅವಳ

ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಲಗ್ನವಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ಗಂಡನೂ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೂ ಮೃತರಾಗಲು ಅವಳು ಅನಾಥಳಾದಳು. ಆಗ ಅವಳು ರಾಟಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ನೂತು ತನ್ನ ಉಪಜೀವನ ಸಾಗಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಹೀಗಿರಲು ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನೀವಾರೆಂದು ಅವಳು ಕೇಳಲು ನಾವು ಜಂಗಮರು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶಿವನು ಹೇಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವನು ಶಿವನು ಜಟಾಧಾರಿಯು, ಹುಲಿದೊಗಲು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಾನೇ ಬಂಧುವು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಮ್ಮವ್ವೆಯು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಶಿವನಿಗೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ನುಡಿದು ತಾನು ಅವನಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಳು. ಆಗ ಅವಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಳು. ಶಿವನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೂಸಿನ ರೂಪಾಗಿ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅಮ್ಮವ್ವೆಯು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಜೋಕೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ಕೂಸಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬೇನೆ ಬರಲು ಅವಳು ಹೌಹಾರಿ ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ— ನೀನು ನಿತ್ಯಪದವನ್ನು ಹೊಂದು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಅಮ್ಮವ್ವೆಗೆ ಬಿಜ್ಜಾಂಬೆ, ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ವೈಜವ್ವೆ!— ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಳಿ ವೈಜನಾಥ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಪರಿವಳಿಗೆ ಎಂಬ ಶಿವಪುರವಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ವೈಜವ್ವೆಯು ಜನಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಬೆಳೆದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವಳ ಲಗ್ನವು ನೇಮಿಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಜೈನನೊಡನೆ ಆಯಿತು. ಅವಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಬಳಿಕ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿವಸ ಜಿನ ಮುನಿಗಳು ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗಿ ಅವರಸಲುವಾಗಿ ಗಂಡನು ಸೊಗಸಾದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಜಂಗಮರು ಮನೆಗೆ ಹಸಿದು ಬರಲು ವೈಜವ್ವೆಯು ಮಾಡಿದ ಆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಗಂಡನಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದುಬರಲು ಅವನು ವೈಜವ್ವೆಗೆ ಬಹಳ ಹೊಡೆದನು. ಆದರೆ ಆ ಪೆಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲ

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಜೈನರಿಗೆ ತಾಕಿ ಅವರು ಬಹಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಮರುದಿನ ದೇವಾಲಯದ ಕದವನ್ನು ಜೈನರು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅದು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ವೈಜವ್ವೆಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಲು ಆಕೆಯು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೆರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಒಳಗೆ ಇದ್ದ ಜೈನ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಭಗ್ನವಾಗಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ದೇವರ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಿಂಗವು ಉದ್ಭವಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಆಕೆಯ ಗಂಡನ ಮನೆಯವರೂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಜೈನರೂ ಈ ಅಗಾಧವನ್ನು ನೋಡಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯು ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು

ಮಲುಹಣ:— ಮಲುಹಣನು ಕಾಶ್ಮೀರ ದೇಶದವನಾಗಿ ಭಾರತೀ ಪೀಠವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಿರಿವಂತನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಲುಹಣಿ ಎಂಬ ಗಣಿಕೆ ಇದ್ದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಲುಹಣನು ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವಳ ಕೂಡ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಅವಳು ಮಲುಹಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಇರುತ್ತಿರಲು ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಅವನಿಂದ ದೂರಿರಲು ಬೋಧಿಸಲಾಗಿ ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಇರಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ಮಲುಹಣನು ಅವಳ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಮಲುಹಣಿಯು ಅವನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-ಮಲುಹಣನೇ, ನೀನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹರನಮೇಲಿಕ್ಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಮಲುಹಣನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲಾಗಿ ಅವನ ಶೋಕವು ತೊಲಗಿತು. ಅವನು ಲಿಂಗಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ದಾಸೋಹದ ಸಂಕಣ್ಣ:— ಅವನು ಬನವಾಸಿ ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಾಯಕವು ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥವರಿಗೆ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣ ಮಾಡುವದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ ನಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಸಂಕಣ್ಣನು ಇದೇ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಶರಣನೆಂದು ಹೆಸರಾದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಶಂಭುಗಿಂದಿತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುಗಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಿಂಗ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು ಎಂದಿದೆ.

ತಳವಾರ ಕಾಮಿದೇವ:— ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇವನು ತಳವಾರನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನು ತಪ್ಪದೆ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನೂ ವಚನಕಾರನಾದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಕಾಮಹರ ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ವನಿಪುರ ಶಂಕರದೇವ:— ವನಿಪುರವು ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಂಕರದೇವನು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಕೇವಲ ಭಕ್ತನು. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಅವನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶ್ರೀಶೈಲದಿಂದ ಹೊರಟು ವನಿಪುರದ ವರೆಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟನೆಂಬ ವರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಅನಾಹುತಗಳು ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶೋಕ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಬಹಳ ಶೋಕಿಸಿದನು. ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವನಿಪುರದಿಂದಲೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಹೊಂದಿದನು.

ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಗಣ್ಣ:— ಇವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ವಿಲಾಮ ಭೀಮ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಎಂದಿದೆ. ಅವನು ವೇದಕ್ಕೂ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದು ಬೋಧಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಗಣ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳ:— ಈತನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಶಿವನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಟರೂಪ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳರಾಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನನ್ನು ಅವನು ಕಂಡು, ನಮಗೆ ಅಶನದಾಸೆ ಇಲ್ಲ, ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಲ್ಲಾಳರಾಯನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟದಂಗನೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದನು. ಶಿವನು ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಾನು ಶಿಶುವಾಗಿ ಉಳಿದನು. ಆಗ ಶಿವನು ವೃಷಭ ವಾಹನನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡನು.

ದೀಪದ ಕಲಿ:— ಈತನು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವನ ಹೊರ್ತು ಅನ್ಯ ದೈವವನ್ನು ಭಜಿಸನು. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀರ್ಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಂಡು ಚಿಂತೆಮಾಡುತ್ತ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಇರಬಹುದೇ ? ಇಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳುಂಟು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಆಳುಮಂದಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬೆಳತನಕ ಪಹರೆ ಮಾಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಹಣವು ತೀರಿ ಹೋಗಲು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ದೀವಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಹರೆ ತಿರುಗಹತ್ತಿದನು. ಕಡೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತೀರಲು ಅವನು ಜಡೆಗೆ ಉರಿಹಚ್ಚಿದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗುಡಿ ಸಹ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಒಯ್ದನು.

ವಿಟ್ಟವ್ವೆ:— ಮುದುಗುಂಡಿ ಎಂಬ ಪುರದಲ್ಲಿ ವಿಟ್ಟವ್ವೆ ಎಂಬ ಶಿವಭಕ್ತಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ದೋಸೆ ಮಾರಿ ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸನ ಬಿಟ್ಟಿಯು ಆಕೆಗೆ ಬರಲು ಆಕೆಯು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಶಿವನು ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯವನ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗುದ್ದಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕೂಲಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ದೋಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುವೆಯಾ ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಳು. ಆದರೆ ಅವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಮಣ್ಣು ತರುವಾಗ ಕುಣಿಯುವದನ್ನು ಕಂಡು ಮೇಲಿನವರು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಅವು ಅವನಿಗೆ ತಾಕದೆ ಮಣ್ಣು ಹೊರುವವರಿಗೆ ತಾಗಲು ಅವರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ಮೊರೆಇಟ್ಟರು. ಇದೇನುಸೋಜಿಗವೆಂದು ಅವರು ವಿಚಾರಿಸಲು ಒಬ್ಬ ಮಣ್ಣು ಹೊರುವವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೀಗಾಯಿತೆನಲು ಆಗ ಅವರು ಈತನು ಶಿವನೆಂದು ಅಡ್ಡ ಬೀಳಲು ಶಿವನು ವಿಟ್ಟವ್ವೆಯನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ರಕ್ಕಸಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ:— ಅಡಕಿಹಾಳು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಕ್ಕಸ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವಾಚಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವರಣ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದು ಅವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ದಿನಾಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ರಾಜ್ಯವಾಳುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದವರನ್ನು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ

ಓಡಿಸಿಬಿಡುವನು. ಅವನು ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠಾಪರನು. ಪರದೈವತವನ್ನು ಎಂದೂ ಭಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ನಂಬನು. ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ಹೋಗನು.

ಅವನು ತನ್ನ ಸಮಯಾಚಾರದ ದೇವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ಅವರು ಹೋಗಬಾರದು. ಇಂಥವನನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು.

ತಾನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಯಾಚಾರದ ದೇವರು ತಾನು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ವಚನಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅವರು ಒಂದು ದಿವಸ ಅವನಿಗೆ ಕಾಶೀರಾಮೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಆಶೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ? ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಗೊ ನೋಡಿರಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೇದಾರ, ನೀಲಕಂಠ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಈಚೆಗೆ ನೋಡಿರಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತವಿದೆ. ನನ್ನ ಮನೆ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ವಾರಣಾಸಿ ಇದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವು ನಿಮಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೆ ? ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಎಂದು ಕೈಲಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಚರಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಪುನ: ಉಂಟಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಅವನು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಹತ್ತಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಹೊಡೆದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಮೊದಲಿನ ಚರಮೂರ್ತಿಯಂತೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದಮೇಲೆ ನಾನೂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮ

ಯ್ಯನು ಅವನ ಸಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಮೂತ್ತಾರು ಜನ ಚರಮೂರ್ತಿಗಳ ಶಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಲೋಕದ ಜನರಲ್ಲಿ ಇನೇಕರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಬಹಳ ಜನರು ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಹತ್ತಿದರು. ಇದರಿಂದ ಜಂಗಮರು ಅವನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅಂಜಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಸಿಗದಂತೆ ಆಯಿತು. ಶಿವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಈ ವರ್ತನೆಯು ಮುಂದೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಜಂಗಮ ರೂಪದಿಂದ ಅಡಕೀಹಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅವನಿಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವನಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಮರುದಿನ ಎಷ್ಟು ಹುಡಿಕಿದರೂ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಚರಮೂರ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಹೋಗಿ ಹುಡಿಕಿಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಶಿರಸ್ಸು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಶಿವನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆಯೇ ಹೋಗಿ ಶಿವನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಎರಗಿ— ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಶಿವನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನ ಮೀರಲಾಗದೆ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ— ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತನಾದೆನು ನಿನಗೆ ಯಾವದು ಬೇಕು, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ನಾನು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆನು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದ ಮೂವತ್ತಾರು ಜನ ಚರಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶಿವನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೇಳಿ ದಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟದುಬೇಡ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ವೆಲ್ಲಗೊಂಡದ ಮಹಾದೇವಯ್ಯ:— ನೆಲ್ಲೂರ ಜಿಲ್ಹೆಯಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲ ಗೊಂಡ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಂದ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಶಿವಾನುಭವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಎದ್ದು

ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದುದಿವಸ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರಿಗಿ ಬರುವಾಗ ಆ ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪಾದವು ತಾಕಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಪಾದವನ್ನು ಅವನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಇದು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಅವನು ಕಡಿದುಬಿದ್ದ ಪಾದವನ್ನು ಕಡಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಮಜ್ಜನೋದಕವನ್ನು ತಳೆದು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಆ ಪಾದವು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆಯಿತು.

ಗುರುಭಕ್ತ:— ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಮರಗುಂಡವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿದೆ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಅಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಗುರುಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಗುರುಭಕ್ತನನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯ ರೆಲ್ಲರು ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಬಹಳ ಅಸೂಯೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿವಸ ಗುರುಭಕ್ತನು ಗುರುವಿನ ಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಗುರುವಿನ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪಾದವು ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇದ್ದಿತು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಪಾದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಗುಣವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುರುಭಕ್ತನು ಗುರುವಿನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾದ ಗೌರೀಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಗುರು ವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವಾದನು.

ಓಹಿಲ:— ಗುಜರಾಥ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಳಾಸವತಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದೆ. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮನಾಥ ದೇವಾಲಯವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಗಾವುದ ದೂರ ವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಃಕುಂಭರಾಯನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಚಿತೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅವನ ಮಗ ಓಹಿಲನು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಇನ್ನು ಎಂದು ತಿರುಗಿ ಬರುವನು ಎಂದು ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನ ರಿಗೆ ಕೇಳಹತ್ತಿದನು. ಅವರು ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ನನಗೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರುವದೋ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವರು ನಿನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಈ ಮರಣ ವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವವರಾರು ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬನು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಮರಣವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಓಹಿ

ಲನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜ ಚಿನ್ಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೌಪೀನವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸೋಮನಾಥನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಭಕ್ತಿಯ ಭರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಓಹಿಲನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ- ನೀನು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಗುಗ್ಗುಳವನ್ನು ತಂದು ನನಗಿಕ್ಕಿದರೆ ನೀನು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುವಿ ಎಂದು ಉಂಟಾಗಲು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಓಹಿಲನು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಶ್ರಮಪಡಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಒಲಿದು ಅವನಿಗೆ ಗಣಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಉದ್ಭಟಃ — ಉದ್ಭಟನು ಗುಜರಾಥ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಪುರವೆಂಬಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಕುಮಾರಪಾಲ ಗುರ್ಜರ ಎಂದು ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರು ಇದೆ. ಈತನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ ತನ್ನ ಸತಿಯೊಡನೆ ಲೆತ್ತಪನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ನಗೆಯು ಬಂದಿತು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಏಕೆ ನಗುವಿರೆಂದು ಕೇಳಲು, ಅಗೋ ನೋಡು ಓಹಿಲನು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಧೂಪವನ್ನು ಶಿವನಿಗಿತ್ತು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಹೋದನು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಅವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ ಅವನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನ ಸತಿಯು ಇದು ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಇದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮುಂದಿನ ಸೋಮವಾರ ನಾನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಡಂಗುರ ಸಾರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ದಿವಸ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈ ಅಪೂರ್ವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೆರೆದರು. ಉದ್ಭಟನು ಕವಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವನು ರಚಿಸಿದ ಶಿವನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ನುಡಿ ಅನ್ನುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಗ್ರಾಮವು ಕೈಲಾಸದತ್ತ ಹೊರಟಿತು. ಅದು ಕೈಲಾಸದ ದ್ವಾರದ ಮುಂದೆಯೇ ಪಾರ್ವತಿ ಭವನದ ಇದಿರಿಗೆ ಬಂದು

ನಿಂತಿತು. ಅದನ್ನು ಉಭಯುತರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಗಣಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಧವಳೇಶ್ವರಃ— ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪಾನುಗಲ್ಲೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಉದಯ ಭೂಪಾಲನೆಂಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಬಹಳ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಧವಳೇಶ್ವರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಊಳಿಗದವನಿದ್ದನು. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಧವಳೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಗುರುವು ಬಂದನೆಂದು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನನ್ನು ಬಹಳ ಸತ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಅವನು ನೀನು ನನ್ನ ಊಳಿಗದವನಾಗಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿ ಧವಳೇಶ್ವರನು ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಶರೀರವು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಳಿದುಬಿಡುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವನ ಧಡವು ಅರಸನನ್ನು ಅವನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಡ್ಗದಿಂದಲೇ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿತು. ಅರಸನ ದಂಡಾಳುಗಳು ಮೇಲೇರಿ ಬರಲು ಆ ಧಡವು ಅವರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿತು. ಆಮೇಲೆ ಧವಳೇಶ್ವರನನ್ನು ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಿಂದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೊಯ್ದರು.

ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯಃ— ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನು ಹೊಲೆಯರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನ ಒಡ್ಡೋಲಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನು ಗುರುಕರ ಜಾತನಾಗಿ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲು, ಬಿಜ್ಜಳನು ಅವನು ಹೊಲೆಯನು, ಎಂದಾದರೂ ಅವನು ಕುಲಜನಾಗಬಹುದೇ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಚಿವುಟಿದರೆ ರಕ್ತ ಬಂದೀತು, ಆದರೆ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಚಿವುಟಿದರೆ ಎಂದಾದರೂ ಹಾಲು ಬರಬಹುದೇ, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವೆನೆಂದು ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನ ಬೆರಳುಗಳನ್ನೊತ್ತಲು ಅವುಗಳ ತುದಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಲು ಧಾರೆಗಟ್ಟಿ ಸುರಿಯಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಭಕ್ತರೇ ಕುಲಜರು, ನಾನು ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡೆನು ಎಂದು ನುಡಿದು ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನು.

ಹಲಾಯುಧ:— ಬರ್ಬರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲಾಯುಧನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂಬತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು. ಹೀಗಿರಲು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿರಿಯಾಳನು ತಾನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಶಿವನಿಗರ್ಪಿಸಿದೆನೆಂದು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಅತಿ ಗರ್ವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವನು. ಇದನ್ನು ಶಿವನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ— ನೀನು ನನ್ನ ಕೂಡ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ನಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಭಯತರು ಮಾಹೇಶ್ವರ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶಿವಶರಣರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟರು. ಶಿವನು ಮೊದಲು ನಿಂಬಿಯಕ್ಕನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಳೆಂಬುದನ್ನು ಶಿವನು ಸಿರಿಯಾಳನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ಮೊದದವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಹಲಾಯುಧನ ಗ್ರಾಮವಾದ ನವಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಲಾಯುಧನನ್ನು ಕಂಡು ಶಿರಿಯಾಳನು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದು ಶಿವನಿಗರ್ಪಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಲಾಯುಧನು ಕೇಳಿ ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ, ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಶಂಕರನು ರಾಕ್ಷಸನಾದನೇ ? ಬಾಲಕನ ಮಾಂಸವು ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇಳಿಯಿತು ? ಎಂದು ರೋಷಾವೇಶವುಳ್ಳವನಾದನು. ಆಗ ಉಭಯತರು ಶಿರಿಯಾಳನ ಕೀರ್ತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ, ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಎಂದೆನಲು ಹಲಾಯುಧನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಘುಡಿಘುಡಿಸುತ್ತ, ಶಿರಿಯಾಳನದು ಪಾಪದ ಕಥೆಯು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಭಯತರ ಮೇಲೇರಿ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಅವರು ಅಂಜಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಕಾಂತೆಯರನ್ನು ನೆನಿಸಲು ಅವರು ಹಲಾಯುಧನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಲಾಯುಧನಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಹಲಾಯುಧನು ಶಾಂತನಾದನು. ಹಲಾಯುಧನು ಹೀಗೆ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ, ಶಿವಶರಣರ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಶಿವದಾಸಿಮಯ್ಯ:— ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದಿರುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವರು ಶಿವಾರ್ಪಣ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಶಿವದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಹೊಲಿಗೆಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಕಾಯಕದೊಡನೆ ಅವನು

ನೀಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಣ್ಣ ಎದುವದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ವೀರಶೈವ ಶಿವಶರಣರಾದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನವರೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪುರಾಣವೂ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಕಾಡಸಿದೇಶ್ವರ:— ಈತನು ಪುರಾತನ ವಚನಕಾರನು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಈತನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಈ ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.

ಕೇದಾರ ಗುರು:— ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶಿವೈಕ್ಯನಾಗಲು ಅವನ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಅವನ ಮಗ ಕೇದಾರ ದೇಶಿಕನಿಗೆ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವನು ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನು ಸೊನ್ನಲಿಗೆಗೂ ಬಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದನು.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು

ರೇಣುಕ:— ಶರಣ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಈತನು ಆದಿ ಪುರುಷನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವನಿಂದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೈವಧರ್ಮವು ಪ್ರಸಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈತನು ಕೊಲನುಪಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ ಮಲಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಲ್ಲಿ ಆತನು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಸಿಂಹಲದ್ವೀಪ, ಶ್ರೀಶೈಲ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಶೈವ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಪಡಿಸಿದನು.

ಅಗಸ್ತ್ಯ:— ರೇಣುಕನಿಂದ ಇವನು ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮುಂದೆ ಸಿಂಹಲದ್ವೀಪ, ಇಂಡೋನೇಶಿಯಾ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಕಾಂಬೋಡಿಯಾ, ಜಾವಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶೈವ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳು ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಅಣುಮೂರ್ತಿ:— ಈತನು ಧಾರೇಶ್ವರಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಂಧವನ್ನರ್ಪಿಸುವೆನೆಂಬ ನೇಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಡತನದ

ಮೂಲಕ ಗಂಧವನ್ನರ್ಪಿಸುವದು ಆಗದಿರಲು ತನ್ನ ಮೊಳಕಯ್ಯನ್ನು ತೆಯ್ದು ಅದರ ಗಂಧವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು.

ಜೋಧರ ಮಾಯಣ್ಣ:— ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜೋಧರ ಮಾಯಣ್ಣನು ಆನೆಯ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಕೊಂಡೆಯರು ಮಾಯಣ್ಣನು ಪಟ್ಟದಾನೆಯನ್ನು ಮೇಶಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಂದು ನೋಡಲು ಈ ಆನೆಯು ತನ್ನ ಲಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಆನೆಯು ಮೇಶಿಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೂ ಇರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಮಾಯಣ್ಣನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು.

ತುರುಗಾಹಿರಾಮಣ್ಣನು:— ಅವನು ದ [illegible] ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಿಯು. ಅವನು ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪಡಿಹಾರಿ ಬಸವಯ್ಯ:— ಈತನು ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕು ಬೊಬ್ಬಲೇಶ್ವರದವನು. ಅವನು ಜಂಗಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಒಬ್ಬ ಮಹೇಶ್ವರನು ನಂದಿಯಕೋಲ ಮೇಗಣ ಪತಾಕೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಬಸವನನ್ನು ನಾವು ಏರಾಡುವೆವು, ಅದನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದೆನಲು, ಬಸವಯ್ಯನು ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ಅದನ್ನು ಕರೆಯಲು ಅದು ಜೀವವುಳ್ಳದಾಗಿ ಡುರಿಕೆಯ ಹಾಕುತ್ತ ಓಡಿ ಬರಲು ಭಕ್ತರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಬಸವಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಪೊಸಲಯ್ಯ:— ಈತನು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದನು. ಆದರೆ ಹಣವಿಲ್ಲದಿರಲು ಶರೀರವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ನಿರ್ಮಲವೇ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಹರನ ಕರುಣವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಬಾಚರಸ:— ಗೊಬ್ಬೂರೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಾಚರಸನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮೆರಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಬಂಡಿಯನ್ನು ಅಣಿಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಎಂಜಲನ್ನು ತರಬೇಡ ಎಂದು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲು ಅಗ್ರಹಾರವು ಸುಟ್ಟು ಬೀಳುವಾಗ ಬಾಚರಸನನ್ನು ವಿಪ್ರರು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರು. ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ಶಾಂತವಾಯಿತು.

ಭಾನುದೇವಯ್ಯ:— ಈತನು ಶರಣನಾಗಿದ್ದು ಗುರುವು ದೂರವಿದ್ದುದರಿಂದ ತನಗೆ ಲಿಂಗೋಪದೇಶ ಮಾಡುವರಾರೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಭೇದಾಭೇದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅರ್ಪಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ೧೮ ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಗುರುವು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗವು ಸಿದ್ಧಿಸಿ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆದನು.

ರುದ್ರಪಶುಪತಿ:— ಪುರಾಣಿಕನೊಬ್ಬನು ದೇವತೆಗಳು ಸಮುದ್ರಮಥನ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟಿ ಅದು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಿವನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಈ ವಿಷವನ್ನು ತೆಗಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಬಿಡೆನೆಂದು ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚಿ ಈ ವಿಷವು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರದು, ನಾನು ಅದನ್ನು ನುಂಗುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಬಲದೊಡೆಯನ್ನೇರಿ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲು ಭಕ್ತನು ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು.

ವಿಜಯಪುರದ ಸೋಮಯ್ಯ:— ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸೋಮಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಶಿವಭದ್ರಯ್ಯ:— ತನ್ನ ಅಲಗನ್ನು ತನ್ನ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲನ್ನು ಆತುಕೊಂಡಿರಲು ಗುಡಿಯು ಬೀಳುವಂತಾಗಲು ಶಿವಭದ್ರನು ಈ ಗುಡಿಯು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೆಚ್ಚಿದನು.

ಸಿಂಧುಮರಾಳ:— ಈತನು ಸಿಂಧುದೇಶದ ರಾಜನು. ಅವನು ಜಂಗಮ ಪ್ರೇಮಿಯು. ಕೆಲವು ಚರಮೂರ್ತಿಗಳು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ದೇಶವು ಶಿವನಿಗರ್ಪಿತವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ದೇಶಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು.

ಸಿಂಧುಸೇನಃ— ವಿದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುಸೇನನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೂ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯದವನಾದ ಸಿಂಹರಾಜನಿಗೂ ಕಾಳಗವಾಗಲು ಅರ್ಧಬಲಕ್ಕೆ ಭಸಿತ ಉಳಿದ ಅರ್ಧಬಲಕ್ಕೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಿಂಹರಾಜನು ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಿಡಲು ಅದು ಸಿಂಧುರಾಜನ ಬಲಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಹಾಕಿ ತಿರುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ಉಭಯ ರಾಜರು ತಿಳಿಯಲು ಅವರು ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾಗಿ ಧರ್ಮದಂತೆ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಸೋಮಾಸಿಮಾರಃ— ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಆದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡೆದುಹಾಕಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಅಣತಿಯ ಚಂದಯ್ಯಃ— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅಣತಿಯ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೇ ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಅನಂತದೇವಃ— ಇವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಅನಾಮಿಕ ನಾಚಯ್ಯ— ಇವನೂ ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಅನಿಮಿಷ ಕೇಶಿರಾಜ:— ಲಿಂಗಪದದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಃ— ಈತನು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಮರಗುಂಡದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಉರಗ ರಾಯಣ್ಣ:— ಚಾಳುಕ್ಯಪುರದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಉರಗರಾಯಣ್ಣನು ಹೋಗುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೇಶಿಯ ಮನೆಯು ಸುಡುತ್ತಿರಲು ಅದರಲ್ಲಿ ವೇಶಿಯು ಸತ್ತದ್ದರಿಂದ ಚರಮೂರ್ತಿಯು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಉರಗ ರಾಯಣ್ಣನು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ವೇಶಿಯನ್ನು ಉಗುಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಉಪ್ಪರಗುಡಿಯ ಸೋಮಿದೇವಯ್ಯ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕಾಯಕದ ಮುಕ್ತಿನಾಥಯ್ಯಃ— ಈತನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಕನಕದ ನಾಚಯ್ಯಃ— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಃ— ಈತನು ಸಕಲಸಾಧನಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಚೋರಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕರುಳ ಕೇತಯ್ಯಃ— ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕರುಳು ಸುರಿಯುವಂತೆ ಶಿವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಕರುಳ ಪರ್ವತಯ್ಯಃ— ಈತನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಕರುಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು.

ಕಲಿಕಂಬಃ— ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ನಗಿಸುವದೇ ಈತನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

ಕಲಿಸೋಮದೇವಯ್ಯ:— ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದರೂ ಅದು ಹರಿಯದಿರಲು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದನು.

ಕಸ್ತುರಿಯ ಸಾರಣೆಯ ಉದ್ಭಟಯ್ಯ:— ಒಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಪ್ರಮಥರಲ್ಲಿ ಈತನಿದ್ದಾನೆ. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸಾರಣೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈತನ ನೇಮವಾಗಿತ್ತು.

ಕಂಬಿಕಾರ ಹೊನ್ನಯ್ಯಃ— ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಕುಷ್ಟ ರೋಗವು ಉಂಟಾಗಲು ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆನೆಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಕಂಬಿಕಾರ ಹೊನ್ನಯ್ಯನ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಗಾಳಿಯು ಸೋಂಕಿದ ಮಾತ್ರವೇ ಬಿಜ್ಜಳನ ತೊನ್ನು ದೂರಾಯಿತು. ಆಗ ಹೊನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಕಂಭದ ಮಾರಯ್ಯಃ— ಈತನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅನೇಕ ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧ ಇವೆ. ಕದಂಬ ಲಿಂಗ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು.

ಕಾಖಂಡಕಿಯ ಶಿವಮುಗ್ಧನಃ—ಒಂದು ಕಗ್ಗಲ್ಲನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಅದು ಲಿಂಗವೇ ಆಯಿತು.

ಕಾಮಾಟದ ಭೀಮಣ್ಣ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಕಾಯಕದ ಸಂಗಣ್ಣನು:— ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಅಡವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲು ರಾಜನು ಈ ಆನೆಯನ್ನು ಅಡವಿಡಬೇಡ, ಅದು ನಮ್ಮದು ಎಂದನು. ಆದರೆ ಹಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಆನೆಯನ್ನು ಬಿಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಲು ರಾಜನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಕಿಲಾರದ ಭೀಮಣ್ಣ:— ಈತನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದನಗಳ ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಲ ಕರ್ಮ ವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗ ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಕುರುಗೋಡ ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ:— ಲಿಂಗವನ್ನು ನುಂಗಿ ಉಗುಳಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡುವದು ಅವನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆಯೇ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯ:— ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನ ಚಾವಡಿಯ ಕಂಭ ಕುಸಿದಿರಲು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದನು. ಅವನು ಹರಿದಾಸನೆಂಬ ಉಪ್ಪಾರಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂಗಮುವನ್ನು ಕಂಡು ಜಂಗಮುವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಅದನ್ನು ಹಾರೆಯಿಂದ ತಿವಿದನು. ಆಗ ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯನು ಹರಿದಾಸನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಯ್ದನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಶಾಂತಯ್ಯ ಉಪ್ಪಾರನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೊಲ್ಲಬಹುದೇ ? ಎಂದೆನ್ನಲು ಅವನು ಜಂಗಮುವನ್ನಿರಿಯ ಬಹುದೇ ? ಎಂದೆನ್ನಲು ಹಾಗಾದರೆ ಚರ ಜಂಗಮುಕ್ಕೆ ಜೀವ ಕಳೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲಾಗಿ ಆ ಜಂಗಮವು ನಾನು ನೊಂದೆನೆನಲು ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯನು ಕೋಲನ್ನು ಹರಿದಾಸನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಗಣದಾಸಿವೀರಣ್ಣ:— ಈತನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನು. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಪೂರ್ಣ ವಿವರಣೆ ಇದೆ,

ಗಂಡುಗತ್ತರಿಯ ನಾಚಯ್ಯ:— ನಾಚಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ, ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಗತ್ತರಿಯ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವನು ಶಿವನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವಾಗ್ವಾದಗಳಾಗಲು ಗಂಡಗತ್ತರಿಯ ನಾಚಯ್ಯನಿಗೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು

ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಶಿವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ನಾವು ಒಪ್ಪುವೆವು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಆ ಮೂವರನ್ನು ಶಿವನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಒಯ್ದನು.

ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ಟಾರಕ: - ಅವನು ವೀರಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಪ್ಪುಗೊರಲ ಶಿವನಿಗೆ ತನ್ನ ಶಿರವರಿದು ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಪಡೆದು ಕೆಲಕಾಲ ಹೀಗೆ ನಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ಟಾರಕನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದನು.

ಗೌಳ ಭಟ್ಟಾರಕ:— ಈತನು ಜಂಗಮವು ಬೇಡಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ಶಿವನು ಚರಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀನು ತೋರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಗೌಳಭಟ್ಟಾರಕನು ಅವನಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತಂದು ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವನು ತನ್ನ ರೂಪು ಕಂಡು ಆ ಚರಮೂರ್ತಿಯು ನಾಚಿ ತಿರುಗಿ ಹೋದನು.

ಚಂಡೇಶ ಮಾರಯ್ಯ:— ಈತನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ರಾಜನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಕರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ತೋರಿಸಿದನು.

ಚಿಕ್ಕಣಾರಾಧ್ಯ:— ಈತನು ಪುಲಿಗೆರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸೋಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.

ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ:— ಈತನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಚೀಲಾಳದೇವ:— ಲೊಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಭವಿಗಳು ಹಸಿಬೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲಾರದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಚೀಲಾಳದೇವರಿಗೆ ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಶಿವಭಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಶಿವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಹಗುರಾಗಿ ಎತ್ತಿದನು.

ಚೌಡಯ್ಯ:— ಈತನು ಅಂಬಿಗರವನು. ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನೆಂದು ಇವನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಅನೇಕ ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಂಡೇಶಮಾರಯ್ಯ:— ಈತನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನು ಅವನ ಲಿಂಗವನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಲಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣವು ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಪುನ: ಕೊಡಲು ಪ್ರಾಣವು ಬಂದಿತು.

ತಿಪ್ಪಯ್ಯ:— ಶಿವನು ಇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಬಡೆದು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಅವನಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯು ಬೆಳಗಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಮಲಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಕತಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆತಿಳಿದೆದ್ದಬಳಿಕ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದನು. ಇದು ಅವನ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣವಾಗಿತ್ತು. ಇವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದನು.

ಚಿಟ್ಟಂಬಲೇಶ್ವರ:— ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗೋವಿಗೆ ಕರಿಕೆಯನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ನಾಯಿಗೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಜರೆಯಲು ಆ ನಾಯಿಯಿಂದ ಚತುರ್ವೇದಗಳನ್ನು ಅನ್ನಿಸಿದನು.

ತೆನೆವಳ್ಳಿ ಬಾಚರಸ:— ಗಿಡಭಾವಿ ಅಗ್ಗಣಿ ಇವುಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಶಿವನಿಗೆ ತಪ್ಪದೇ ಅರ್ಪಿಸುವವನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ದಾಸೋಹದ ಸಂಕಣ್ಣ:— ಇವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗೋಸ್ಕರ ದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸುವವನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನು

ಮಳೆಯರಾಜ:— ಶಿವರಾಯನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಶಿವನು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಆಯುಷ್ಯವುಳ್ಳ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಲು ಆ ಮಗನು ಮರಳಿ ಶಿವನನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಶತಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಆನೆ ಕುದುರೆ ಕಾಲಾಳು ಸಹವಾಗಿ ದೇಶದ ಜನರೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮಳೆಯರಾಜನೆಂಬುದು ಅವನ ಮಗನ ಹೆಸರು ಇದೆ.

ಧನಸೇನಸೆಟ್ಟಿ:— ಈತನು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾವಲುಗಾರನ ಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಾವು ಕಿಚ್ಚನ್ನಿಕ್ಕಿ ತಾವು ಸತ್ತರೆಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹರವಿ ಮದನವತಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಧನಸೇನಶೆಟ್ಟಿಯು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸತಿಯಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವಳ ದುರಾಚಾರದಿಂದ ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅವನು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಧೂಪದ ಮಾಚಯ್ಯ:— ಈತನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಧೂಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ನಂದಗೋಪಿಯ ರಾಮನಾಥ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ನಂದಗೋಪಿಯ ರಾಮನಾಥ ಎಂದು ಇದೆ.

ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ:— ಇವನು ಕನಕ ಸಿರಾಜನದ ಪಟ್ಟು ನೂಲು ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಉರಿಸುತ್ತ ಶಿವನಿಗರ್ಪಿಸುವನು. ಈ ಕಾಯಕದಿಂದ ಅವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಉತ್ತಣ್ಣ:— ಈತನು ಬಸವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಪಡಿಹಾರಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಪ್ರಸಾದದ ಭೀಮಯ್ಯ:— ಅವನು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದಾವುದನ್ನು ಸೇವಿಸನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಉಚ್ಚ ಶಿವಾನುಭವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನನ್ನು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತೊನ್ನು ಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಪ್ರಸಾದದ ಭೀಮಯ್ಯನು ಉಗಳಿದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಅವರ ದೇಹವು ಸುವರ್ಣಮಯವಾಯಿತು.

ಪ್ರಸಾದಿ ಭೋಗಣ್ಣ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವನು.

ಪ್ರಸಾದಿ ಲೆಂಕಬಂಕಣ್ಣ:— ಈತನು ಪ್ರಸಾದಿಗಳಾದವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಪುರಾಣಿಕ ಮಾಯಿಭಟ್ಟ:— ಪರಮತದವರು ಬಂದು ಅವನ ಕೂಡ ವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿವನೇ ಅತಿಶಯವೆಂದು ಅವನು ವಾದಿಸಿದನು. ವಾದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ನೀನು ಶಿವನನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮತವು ಅಧಿಕವು ಎಂದು ಒಪ್ಪುವೆವು. ಎಂದೆನ್ನಲು ಪುರಾಣ ಪುರುಷನ ರೂಪವನ್ನು ಅವನು ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪುರಾಣಿಕ ಮಾಯಿಭಟ್ಟನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಪುಷ್ಪದ ಸೋಮಯ್ಯ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಪುರದ ನಾಗಣ್ಣ:— ಇವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ.

ಬಂಕಯ್ಯ:— ಈತನು ಶಿವನನ್ನು ತನಗೆ ಹೊಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟು ವೃಷಭ ಮುದ್ರೆಯ ಹೊನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗಣಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಬಾಗುಳಿಯ ಕೇಶವರಾಜ:— ಈತನು ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಲನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಶಿವಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಬಾಣಸಿಗೆ ಭೀಮಯ್ಯ: - ಈತನು ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಅವನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುವ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಅಪಾಯವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಬಾಲಬೊಮ್ಮಣ್ಣ:— ಇವನು ವಚನಕಾರನು. ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಈತನ ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ.

ಬಾಲಸಂಗಣ್ಣ:— ಈತನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮಗನು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈತನು ಬಹಳ ದಿವಸ ಜೀವಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬಿಡಗಿನ ಸುಂದರಯ್ಯ:— ಅವನು ವಚನಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

ಬೊಕ್ಕಸದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ:— ಇವನು ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಜನ ಬೊಕ್ಕಸದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ರಾಜನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದನು.

ಭರಿತಾರ್ಪಣದ ಚನ್ನಬಸವ:— ಈತನು ಅರ್ಪಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತಯ್ಯ:— ಈತನು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಭಾಂಡಾರಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಪ್ರಮಥರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನಾದನು.

ಮನುಮುನಿ ಗುಮ್ಮಟಯ್ಯ:— ಅವನು ಮೊದಲು ಜೈನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ವೀರಶೈವನಾದನು. ಇದು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇದ್ದದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಅನೇಕ ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈತನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಗುಡಿಯ ಗುಮ್ಮಟನೊಡೆಯ ಅಗಮ್ಯೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮಲ್ಲಯ್ಯ:—ಇವನಿಗೆ ಗುರುಪುರದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂತಲೂ ಬೇರೆ ಒಂದು ಹೆಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನು ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಮಳೆಯರಾಜ:— ಈತನು ಶಿವನ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ನವಲಕ್ಷ ದೇಶವನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಒಯ್ದನು.

ಮಾಚಯ್ಯ:— ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಬರಲು ಅವನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡಲು ಕೊಂಡೆಯರು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ- ಬಸವನು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾಯಿ ಗುದ್ದಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದನು. ಆಗ ಮಾಚಯ್ಯನು ಧೂಪ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಮಾದಾರ ದೂಡಯ್ಯ:— ಏಳು ನೂರು ಜನರು ಮೈಗೆ ತೊನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಾದಾರ ದೂಡಯ್ಯನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಸರಾಗಿರಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊರಳಿ ತಮ್ಮ ಬೇನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.

ಮಾಯಣ್ಣ:— ಶಿವನಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಇವನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಬಲದಿಂದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಕಡಿಕಡಿದರೂ ಅದು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆಗುವದು. ಇದು ಮಾರಯ್ಯನು ಹೊಂದಿದ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂದು ಜನರು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಮಾರೇಶ್ವರೊಡೆಯರು:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಮಾರೇಶ್ವರಾ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಮೂರುಜಾವದ ದೇವರು:— ಜೈನರು ನೋಡುವಂತೆ ಉರಿಯೊಳಗೆ ಬೆಂದ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಪುನ: ಪಡೆದನು.

ಅಂಗಸೋಂಕಿನ ಲಿಂಗತಂದೆ:— ಈತನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ವರದ ಸಂಗಣ್ಣ: — ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ವರದ ಶಂಕರೇಶ್ವರಾ ಎಂದಿದೆ.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಯ್ಯ:— ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಶಿವನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಪುನಃ ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯುವನು.

ವೀರಭೋಗಯ್ಯ:— ಈತನು ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪುನ: ಹತ್ತಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಗಣ್ಣ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಲಲಾಮ ಭೀಮ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಎಂದಿದೆ.

ವೇದೋಕ್ತ ಸಿದ್ಧಿ:— ಈತನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವರ ಕೇವಲ ಭಕ್ತನು. ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ದುಷ್ಟರು ಹಚ್ಚಿದರು. ಆದರೆ ಅದು ನಂದಿಹೋಯಿತು. ಆಗ ಈತನು ಅವನ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಈ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದನು.

ಕಾಮಯ್ಯ:— ಈತನು ಸತ್ಯಶೀಲನು. ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವನಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇವನು ಶರಣನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಶಂಕರಯ್ಯ:— ಇವನು ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನು. ಈಳ ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಂಗೀತಗಾರನು ಬಂದು ಶಂಕರಯ್ಯನ ಗೂಡ ವಾದ ಮಾಡುವೆನೆನಲು ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಅವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅವನ ದಯದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲತರದ ರಾಗಗಳು ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು.

ಶಿವಭದ್ರಯ್ಯ:-ಈತನು ಅಲಗಿನಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಇರಿಯುವದೇ ಅವನಿಗೆ ಪೂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಗಿರಿಜಾದೇವಿಯು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಇಂಥವನೇಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ದೇವಾಲಯವು ಬೀಳುವಂತಾಗಲು ಅರ್ಚಕನು ಓಡಿಹೋದನು. ಆದರೆ ಶಿವಭದ್ರಯ್ಯನು ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಶಿವಯೋಗಿ ದೇವಯ್ಯ:— ಒಂದು ದಿವಸ ಈತನು ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರಿದಿತ್ತನು. ಆಗ ಶಿವನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಕೊಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಈತನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಿವನಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಶಿವರಾತ್ರಿ ಭದ್ರಯ್ಯ:— ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತುಸಾವಿರ ವ್ರತಸ್ತರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಈತನು ಸಮಾವೇಶನಾಗಿದ್ದನು.

ಸಗರದ ಮಾರಯ್ಯ:— ಪರವಾದಿಗಳು ಈತನ ಕೂಡ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪರವಾದಿಗಳು ಸೋತು ಇವನ ಮೇಲೇರಿ ಬರಲು ಆವನು ಅವರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು.

ಸತ್ತಿಗೆ ಕಾಯಕದ ಮಾರಿತಂದೆ:— ಈತನು ದೇವರ ಮೇಲೆ ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈತನು ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಐಘಂಟೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬುದು ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು.

ಸದ್ಯೋಜಾತ ದೇವ:— ಅಗ್ಗವಣಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದೇ ಈತನ ವ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಅವನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದನು.

ಸಾಂಖ್ಯನಾರು:— ಇವನಿಗೆ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪರವಾದಿಗಳು ವಾದಿಸಲಾಗಿ ಅವನು ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗಿ ಅದು ಪುಷ್ಪವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಭಂಗಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಸಿಂಗಿದೇವಯ್ಯ:— ಈತನು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸೂಜಿಕಾಯಕದ ರಾಮಿತಂದೆ:—ಈತನು ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹೊಡೆಹುಲ್ಲ ಬಂಕಣ್ಣ:— ಈತನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಜಗನ್ನಾಥ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ.

ಸೌಂದರ ನಾಚಯ್ಯ:— ಅವನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವಳಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಮೊದಲನೆಯ ಶಿಸು ಲಿಂಗದ ಶಿಸು ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅದರ ತರುವಾಯ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಸುವಿಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲವೆಂತು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು.

ಅನುಬಂಧ-೧

ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಹೆಸರುಗಳು

	ಹೆಸರುಗಳು.		ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ.
(೧)	ರೇವಣಸಿದ್ಧ	....	೬೯
(೨)	ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ	....	೭೧
(೩)	ಮರುಳಸಿದ್ಧ	....	೭೨
(೪)	ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯ	....	೭೪
(೫)	ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು	....	೭೫
(೬)	ಚನ್ನಬಸವ	...	೭೭
(೭)	ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ	....	೮೦
(೮)	ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವ	....	೮೧
(೯)	ರುದ್ರಮುನಿ	....	೮೨
(೧೦)	ಕಿನ್ನರೀಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ	....	೮೪
(೧೧)	ಹರಳಯ್ಯ	...	೮೫
(೧೨)	ಮಧುವರಸ	...	೮೬
(೧೩)	ಜಗದೇವ	....	೮೭
(೧೪)	ಮೊಲ್ಲಿಬೊಮ್ಮಯ್ಯ	....	೮೮
(೧೫)	ಕಕ್ಕಯ್ಯ	....	೮೮
(೧೬)	ಹಿಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ	...	೮೯
(೧೭)	ಮುಕ್ತಿಮುನಿ	...	೮೯
(೧೮)	ದಿಗಂಬರ ಮುಕ್ತಿಮುನಿ	....	೯೦
(೧೯)	ಸುಕುಮಾರ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ	...	೯೦
(೨೦)	ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣ	....	೯೧
(೨೧)	ಲಿಂಗಮ್ಮ	...	೯೨
(೨೨)	ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ	...	೯೩

(೨೩)	ನೀಲಾಂಬಿಕೆ	....	೯೪
(೨೪)	ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ	....	೯೫
(೨೫)	ಶಿವಸ್ವಾಮಿ	...	೯೫
(೨೬)	ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕ	...	೯೬
(೨೭)	ಶೂಲದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ	....	೯೬
(೨೮)	ಬಂಕನಾಥ	....	೯೭
(೨೯)	ಕೂಗಿನ ಮಾರಿತಂದೆ	...	೯೭
(೩೦)	ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ	...	೯೮
(೩೧)	ವರದಾಸಿಗುಡ್ಡವ್ವೆ	....	೧೦೦
(೩೨)	ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ	....	೧೦೧
(೩೩)	ಹಡಪದ ರೇಚಯ್ಯ	....	೧೦೩
(೩೪)	ಪಡಿಹಾರಿ ಉತ್ತಣ್ಣ	...	೧೦೪
(೩೫)	ಕೊಂಡೇಮಂಚಣ್ಣ	....	೧೦೫
(೩೬)	ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ	....	೧೦೫
(೩೭)	ಸಿದ್ದಣ್ಣ	...	೧೦೫
(೩೮)	ಬಲದೇವ	...	೧೦೬
(೩೯)	ಆಯ್ದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ	....	೧೦೭
(೪೦)	ಲಕ್ಕಮ್ಮ	....	೧೦೭
(೪೧)	ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ	....	೧೦೯
(೪೨)	ಉರಿಲಿಂಗದೇವ	....	೧೦೯
(೪೩)	ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ	....	೧೦೯
(೪೪)	ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿಡೇವ	...	೧೧೧
(೪೫)	ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯ	....	೧೧೧
(೪೬)	ಅಲ್ಲಯ್ಯ	...	೧೧೧
(೪೭)	ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ	....	೧೧೧
(೪೮)	ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ	....	೧೧೨
(೪೯)	ಗೋರಕ್ಷ ...	....	೧೧೨
(೫೦)	ಚಂದಿಮರಸು	....	೧೧೩
(೫೧)	ಢಕ್ಕೆಯಮಾರಯ್ಯ	...	೧೧೩

(೫೨)	ಕಾಳವ್ವೆ	೧೧೪
(೫೩)	ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಯ್ಯ	೧೧೪
(೫೪)	ಕದಿರಿರೆಮ್ಮವ್ವೆ ...	೧೧೪
(೫೫)	ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ	೧೧೪
(೫೬)	ಶಿವಭಕ್ತಮಲ್ಲಯ್ಯ	೧೧೫
(೫೭)	ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯ	೧೧೫
(೫೮)	ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ	೧೧೫
(೫೯)	ಸಪ್ಪೆಯಲ್ಲಮದೇವ	೧೧೬
(೬೦)	ಅಲ್ಲಯ್ಯ	೧೧೬
(೬೧)	ಭದ್ರಯ್ಯ	೧೧೬
(೬೨)	ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ	೧೧೬
(೬೩)	ಮಹಾದೇವಿ	೧೧೬
(೬೪)	ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ	೧೧೭
(೬೫)	ಕೋಲಂಬೆ	೧೧೭
(೬೬)	ಶಂಕಿತೊಂಡಿ	೧೧೮
(೬೭)	ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ	೧೧೯
(೬೮)	ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯ	೧೧೯
(೬೯)	ಮಸಣಮ್ಮ	೧೨೦
(೭೦)	ಮಾರಗೌಡ ...	೧೨೦
(೭೧)	ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ...	೧೨೦
(೭೨)	ಗೊಗ್ಗಯ್ಯಾ	೧೨೧
(೭೩)	ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ	೧೨೧
(೭೪)	ಮೋಟದ ಬಂಕಯ್ಯ	೧೨೧
(೭೫)	ರಾಗ ರಸಾಂಕ	೧೨೨
(೭೬)	ಶಿವರಾತ್ರಿ ಸಂಕಣ್ಣ	೧೨೨
(೭೭)	ಸೋವಣ್ಣ	೧೨೩
(೭೮)	ಕೇಶಿರಾಜ	೧೨೩
(೭೯)	ಚಾರಮರಾಯ	೧೨೩
(೮೦)	ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ	೧೨೪

(೮೧)	ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ	೧೨೪
(೮೨)	ಗಟ್ಟಿವಾಳಯ್ಯ ...	೧೨೫
(೮೩)	ಮುಸುಡಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ	೧೨೫
(೮೪)	ಸುರಿಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ	೧೨೫
(೮೫)	ಮಾರುಡಿಗೆಯ ನಾಚಯ್ಯ	೧೨೫
(೮೬)	ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮಯ್ಯ	೧೨೬
(೮೭)	ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸ	೧೨೬
(೮೮)	ಶಿವಲೆಂಕ ಮಂಚಣ್ಣ ...	೧೨೬
(೮೯)	ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತ	೧೨೭
(೯೦)	ವೇಮನಾರಾಧ್ಯ	೧೨೭
(೯೧)	ಹಾವಿನಹಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯ	೧೨೮
(೯೨)	ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ	೧೨೮
(೯೩)	ರೇಕನಾಥಾಚಾರ್ಯ ...	೧೨೯
(೯೪)	ನಾಗಿನಾಥ ...	೧೨೯
(೯೫)	ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ ...	೧೩೦
(೯೬)	ನಗೆಮಾರಿತಂದೆ ...	೧೩೦
(೯೭)	ನಿಜಗುಣ	೧೩೦
(೯೮)	ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯ	೧೩೧
(೯೯)	ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ	೧೩೧
(೧೦೦)	ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ...	೧೩೧
(೧೦೧)	ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯ	೧೩೨
(೧೦೨)	ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸ	೧೩೪
(೧೦೩)	ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ	೧೩೪
(೧೦೪)	ದಸರಯ್ಯ	೧೩೫
(೧೦೫)	ಜಂಬೂರ ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯ	೧೩೫
(೧೦೬)	ಅಮುಗಿದೇವ	೧೩೬
(೧೦೭)	ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ	೧೩೭
(೧೦೮)	ಅನುಮಿಷ	೧೩೭
(೧೦೯)	ಅಣ್ಣ ನಾಚಯ್ಯ ...	೧೩೮

(೧೧೦) ಅರುಣಾದ್ರಿ ೧೩೮
(೧೧೧) ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ ೧೩೯
(೧೧೨) ರಾಯಸದ ಮಂಚಣ್ಣ ೧೩೮
(೧೧೩) ಆದಯ್ಯ ೧೩೯
(೧೧೪) ನನ್ನಯ್ಯ ೧೩೯
(೧೧೫) ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವ ೧೩೯
(೧೧೬) ಕಲಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ೧೩೯
(೧೧೭) ಭದ್ರಗಾಯಕ ೧೪೦
(೧೧೮) ಉಂಡು ಉಪವಾಸಿ ೧೪೦
(೧೧೯) ಅಗ್ಗವಣಿಯ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ೧೪೧
(೧೨೦) ಓಲೆಯ ಶಾಂತಯ್ಯ ೧೪೧
(೧೨೧) ಬಳಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ೧೪೧
(೧೨೨) ಗುಪ್ತ ಮಂಚಣ್ಣ ೧೪೨
(೧೨೩) ವೈದುನರಾಮಯ್ಯ ೧೪೫
(೧೨೪) ಮಾದರ ಚನ್ನಯ್ಯ ೧೪೫
(೧೨೫) ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವ ೧೪೬
(೧೨೬) ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ ೧೪೭
(೧೨೭) ಗೊಲ್ಲಾಳ ೧೪೭
(೧೨೮) ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯ ೧೪೮
(೧೨೯) ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ೧೪೯
(೧೩೦) ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ ೧೫೦
(೧೩೧) ಒಕ್ಕಲು ಮುದ್ದಯ್ಯ ೧೫೦
(೧೩೨) ಕೋವೂರಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ೧೫೦
(೧೩೩) ಅಜಗಣ್ಣ ೧೫೧
(೧೩೪) ತಾಳೀಕೋಟೆಯ ಶಿವದೇವ ... ೧೫೧
(೧೩೫) ಪಾವನದೇವ ... ೧೫೨
(೧೩೬) ಕಂಕರಿ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ... ೧೫೨
(೧೩೭) ಇಳಿಹಾಳ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ... ೧೫೩
(೧೩೮) ವೀರಸಂಗಯ್ಯ ... ೧೫೩

(೧೩೯) ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ... ೧೫೪
(೧೪೦) ಸಗರದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ... ೧೫೫
(೧೪೧) ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣ್ಣ ... ೧೫೫
(೧೪೨) ಕದಿರಿ ರೆಮ್ಮಯ್ಯ ... ೧೫೬
(೧೪೩) ಅಣ್ಣಲದೇವಿ ... ೧೫೬
(೧೪೪) ಸೋಮನಾಥ ... ೧೫೬
(೧೪೫) ತಂಗಟೂರ ಮಾರಯ್ಯ ... ೧೫೬
(೧೪೬) ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ... ೧೫೭
(೧೪೭) ಸಾಮವೇದಿಗಳು ... ೧೫೭
(೧೪೮) ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪ ... ೧೫೮
(೧೪೯) ಗುಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ... ೧೫೮
(೧೫೦) ಘಂಟಾಕರ್ಣ ... ೧೫೮
(೧೫೧) ತೆಲಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ ... ೧೫೯
(೧೫೨) ಮರುಳ ಶಂಕರದೇವ ... ೧೫೯
(೧೫೩) ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯ ೧೬೦
(೧೫೪) ರಂಗನಾಥ ೧೬೦
(೧೫೫) ರೇವಯ್ಯದೇವ ... ೧೬೦
(೧೫೬) ಸುರಿಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ ೧೬೧
(೧೫೭) ಬಿಬ್ಬಿದೇವಯ್ಯ ೧೬೧
(೧೫೮) ದಾಸೋಹರಾಯ ೧೬೧
(೧೫೯) ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಗಣ್ಣ ೧೬೧
(೧೬೦) ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣ ೧೬೧
(೧೬೧) ವಿಮಳಾದೇವಿ ೧೬೨
(೧೬೨) ವೀರದೇವಮ್ಮ ೧೬೨
(೧೬೩) ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮ ೧೬೨
(೧೬೪) ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವ್ವೆ ೧೬೨
(೧೬೫) ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ ೧೬೩
(೧೬೬) ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ ೧೬೩
(೧೬೭) ಸೂರಂಬೆ ೧೬೩

(೧೬೮) ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವ್ವೆ ೧೬೩
(೧೬೯) ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ ... ೧೬೪
(೧೭೦) ಬೊಂತಾದೇವಿ ೧೬೫
(೧೭೧) ವೀರಮ್ಮ ೧೬೬
(೧೭೨) ನಾವದಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ ೧೬೬
(೧೭೩) ಸಂಗಮನಾಥ ೧೬೬
(೧೭೪) ವೀರಶಂಕರದೇವ ೧೬೬
(೧೭೫) ಸತ್ಯಕ್ಕ ೧೬೭
(೧೭೬) ಕೊಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು ೧೬೭
(೧೭೭) ತಿಲಕವ್ವೆ ೧೬೮
(೧೭೮) ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ೧೬೮
(೧೭೯) ವೈಜವ್ವೆ ೧೬೯
(೧೮೦) ಮಲುಹಣ ೧೭೦
(೧೮೧) ದಾಸೋಹದ ಸಂಕಣ್ಣ ೧೭೦
(೧೮೨) ತಳವಾರ ಕಾಮಿದೇವ ೧೭೧
(೧೮೩) ವನಿಪುರ ಶಂಕರದೇವ ೧೭೧
(೧೮೪) ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಕಣ್ಣ ೧೭೧
(೧೮೫) ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳ ... ೧೭೧
(೧೮೬) ದೀಪದಕಲಿ ೧೭೨
(೧೮೭) ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ ೧೭೨
(೧೮೮) ರಕ್ಕಸಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ... ೧೭೨
(೧೮೯) ವೆಲ್ಲಗೊಂಡದ ಮಹಾದೇವಯ್ಯ ೧೭೪
(೧೯೦) ಗುರುಭಕ್ತ ೧೭೫
(೧೯೧) ಓಹಿಲ ... ೧೭೫
(೧೯೨) ಉದ್ಭಟ ೧೭೬
(೧೯೩) ಧವಳೇಶ್ವರ ೧೭೭
(೧೯೪) ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ ೧೭೭
(೧೯೫) ಹಲಾಯುಧ ೧೭೮
(೧೯೬) ಶಿವದಾಸಿಮಯ್ಯ ೧೭೮

(೧೯೭) ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ... ೧೭೯
(೧೯೮) ಕೇದಾರಗುರು ... ೧೭೯
(೧೯೯) ರೇಣುಕ ... ೧೭೯
(೨೦೦) ಅಗಸ್ತ್ಯ ... ೧೭೯
(೨೦೧) ಅಣುಮೂರ್ತಿ ... ೧೭೯
(೨೦೨) ಜೋಧರಮಾಯಣ್ಣ ... ೧೮೦
(೨೦೩) ತುರುಗಾಹಿರಾಮಣ್ಣ .. ೧೮೦
(೨೦೪) ಪಡಿಹಾರಿಬಸವಯ್ಯ ... ೧೮೦
(೨೦೫) ಪೂಸಲಯ್ಯ ... ೧೮೦
(೨೦೬) ಬಾಚರಕ ... ೧೮೦
(೨೦೭) ಭಾನುದೇವಯ್ಯ ... ೧೮೧
(೨೦೮) ರುದ್ರಪಶುಪತಿ ... ೧೮೧
(೨೦೯) ವಿಜಯಾಪುರದ ಸೋಮಯ್ಯ ... ೧೮೧
(೨೧೦) ಶಿವಭದ್ರಯ್ಯ ... ೧೮೧
(೨೧೧) ಸಿಂಧುಮರಾಳ ... ೧೮೧
(೨೧೨) ಸಿಂಧುಸೇನ ... ೧೮೨
(೨೧೩) ಸೋಮಾಸಿಮಾರ ... ೧೮೨
(೨೧೪) ಅಣತಿಯಚಂದಯ್ಯ ... ೧೮೨
(೨೧೫) ಅನಂತದೇವ ... ೧೮೨
(೨೧೬) ಅನಾಮಿಕನಾಚಯ್ಯ ... ೧೮೨
(೨೧೭) ಅನಿಮಿಷಕೇಶಿರಾಜ ... ೧೮೨
(೨೧೮) ಅಮರಗುಂಡಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ... ೧೮೨
(೨೧೯) ಉರಗರಾಯಣ್ಣ ... ೧೮೨
(೨೨೦) ಉಪ್ಪರಗುಡಿಯ ಸೋಮಿದೇವಯ್ಯ ... ೧೮೨
(೨೨೧) ಎಚ್ಚರಿಕೆಕಾಯಕದ ಮುಕ್ತಿನಾಥಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೨೨) ಕನಕದನಾಚಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೨೩) ಕನ್ನದಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೨೪) ಕರುಳಕೇತಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೨೫) ಕರುಳ ಪರ್ವತಯ್ಯ ... ೧೮೩

(೨೨೬) ಕಲಿಕಂಬ ... ೧೮೩
(೨೨೭) ಕಲಿಸೋಮದೇವಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೨೮) ಕಸ್ತುರಿಯ ಸಾರಣೆಯ ಉದ್ಭಟಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೨೯) ಕಂಬಿಕಾರ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೩೦) ಕಂಭದ ಮಾರಯ್ಯ ... ೧೮೩
(೨೩೧) ಕಾಖಂಡಕಿಯ ಶಿವಮುಗ್ಧ ... ೧೮೩
(೨೩೨) ಕಾಮಾಟದ ಭೀಮಣ್ಣ ... ೧೮೩
(೨೩೩) ಕಾಯಕದ ಸಂಗಣ್ಣ ... ೧೮೪
(೨೩೪) ಕಿಲಾರದ ಭೀಮಣ್ಣ ... ೧೮೪
(೨೩೫) ಕುರುಗೋಡದ ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ ... ೧೮೪
(೨೩೬) ಕೋಲ ಶಾಂತಯ್ಯ ... ೧೮೪
(೨೩೭) ಗಣದಾಸಿ ವೀರಣ್ಣ ... ೧೮೪
(೨೩೮) ಗಂಡುಗತ್ತರಿಯ ನಾಚಯ್ಯ ... ೧೮೪
(೨೩೯) ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ಟಾರಕ ... ೧೮೫
(೨೪೦) ಗೌಳ ಭಟ್ಟಾರಕ ... ೧೮೫
(೨೪೧) ಚಂಡೇಶ ಮಾರಯ್ಯ ... ೧೮೫
(೨೪೨) ಚಿಕ್ಕಣಾರಾಧ್ಯ ... ೧೮೫
(೨೪೩) ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ... ೧೮೫
(೨೪೪) ಚೀಲಾಳದೇವ ... ೧೮೫
(೨೪೫) ಚೌಡಯ್ಯ ... ೧೮೫
(೨೪೬) ತಂಡೇಶ ಮಾರಯ್ಯ ... ೧೮೬
(೨೪೭) ತಿಪ್ಪಯ್ಯ ... ೧೮೬
(೨೪೮) ಚಿಟ್ಟಂಬಲೇಶ್ವರ ... ೧೮೬
(೨೪೯) ತೆನೆವಳ್ಳಿ ಬಾಚರಸ ... ೧೮೬
(೨೫೦) ದಾಸೋಹದ ಸಂಕಣ್ಣ ... ೧೮೬
(೨೫೧) ಮಳೆಯರಾಜ ... ೧೮೬
(೨೫೨) ಧನಸೇನಸೆಟ್ಟಿ ... ೧೮೬
(೨೫೩) ಧೂಪದ ಮಾಚಯ್ಯ ... ೧೮೭
(೧೫೪) ನಂದಗೋಪಿಯ ರಾಮನಾಥ ... ೧೮೭

(೨೫೫) ವೀರ ಭದ್ರಯ್ಯ ೧೮೭
(೨೫೬) ಉತ್ತಣ್ಣ ೧೮೭
(೨೫೭) ಪ್ರಸಾದದ ಭೀಮಯ್ಯ ೧೮೭
(೨೫೮) ಪ್ರಸಾದಿ ಭೋಗಣ್ಣ ... ೧೮೭
(೨೫೯) ಪ್ರಸಾದಿ ಲೆಂಕಬಂಕಣ್ಣ ೧೮೭
(೨೬೦) ಪುರಾಣಿಕ ಮಾಯಿಭಟ್ಟ ೧೮೭
(೨೬೧) ಪುಷ್ಪದ ಸೋಮಯ್ಯ ೧೮೭
(೨೬೨) ಪುರದ ನಾಗಣ್ಣ ... ೧೮೭
(೨೬೩) ಬಂಕಯ್ಯ ೧೮೭
(೨೬೪) ಬಾಗುಳಿಯ ಕೇಶವರಾಜ ೧೮೮
(೨೬೫) ಬಾಣಸಿಗ ಭೀಮಯ್ಯ ೧೮೮
(೨೬೬) ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವ ... ೧೮೮
(೨೬೭) ಬಾಲ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ೧೮೮
(೨೬೮) ಬಾಲ ಸಂಗಣ್ಣ ೧೮೮
(೨೬೯) ಬೆಡಗಿನ ಸುಂದರಯ್ಯ ... ೧೮೮
(೨೭೦) ಬೊಕ್ಕಸದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ೧೮೮
(೨೭೧) ಭರಿತಾರ್ಪಣದ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ೧೮೮
(೨೭೨) ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತಯ್ಯ ... ೧೮೮
(೨೭೩) ಮನುಮುನಿ ಗುಮ್ಮಟಯ್ಯ ... ೧೮೮
(೨೭೪) ಮಲ್ಲಯ್ಯ ... ೧೮೮
(೨೭೫) ಮಳೆಯರಾಜ ... ೧೮೯
(೨೭೬) ಮಾಚಯ್ಯ ... ೧೮೯
(೨೭೭) ಮಾದಾರ ದೂಡಯ್ಯ ... ೧೮೯
(೨೭೮) ಮಾಯಣ್ಣ ... ೧೮೯
(೨೭೯) ಮಾರೇಶ್ವರೊಡೆಯರು ... ೧೮೯
(೨೮೦) ಮೂರು ಜಾವದ ದೇವರು ... ೧೮೯
(೨೮೧) ಅಂಗಸೋಂಕಿನ ಲಿಂಗತಂದೆ ... ೧೮೯
(೨೮೨) ವರದ ಸಂಗಣ್ಣ ... ೧೮೯
(೨೮೩) ವಿರೂಪಾಕ್ಷಯ್ಯ ... ೧೮೯

(೨೮೪) ವೀರಭೋಗಯ್ಯ ... ೧೮೯

(೨೮೫) ವೇದಮೂರ್ತಿ ಸಂಗಣ್ಣ ... ೧೯೦

(೨೮೬) ವೇದೋಕ್ತ ಪೆದ್ದಿ ... ೧೯೦

(೨೮೭) ಕಾಮಯ್ಯ ... ೧೯೦

(೨೮೮) ಶಂಕರಯ್ಯ ... ೧೯೦

(೨೮೯) ಶಿವಭದ್ರಯ್ಯ ... ೧೯೦

(೨೯೦) ಶಿವಯೋಗಿ ದೇವಯ್ಯ ... ೧೯೦

(೨೯೧) ಶಿವರಾತ್ರಿ ಭದ್ರಯ್ಯ ... ೧೯೦

(೨೯೨) ಸಗರದ ಮಾರಯ್ಯ ... ೧೯೦

(೨೯೩) ಸತ್ತಿಗೆಯ ಕಾಯಕದ ಮಾರಿತಂದೆ ... ೧೯೧

(೨೯೪) ಸದ್ಯೋಜಾತದೇವ ... ೧೯೧

(೨೯೫) ಸಾಂಖ್ಯನಾರು ... ೧೯೧

(೨೯೬) ಸಿಂಗಿದೇವಯ್ಯ ೧೯೧

(೨೯೭) ಸೂಜಿಕಾಯಕದ ರಾಮಿತಂದೆ ... ೧೯೧

(೨೯೮) ಹೊಡೆಹುಲ್ಲ ಬಂಕಣ್ಣ ... ೧೯೧

(೨೯೯) ಸೌಂದರ ನಾಚಯ್ಯ ... ೧೯೧

ಟೀಪು ೧:— ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಹೆಸರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೯೯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಹೆಸರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೫ ಇದನ್ನು ಕಳೆಯಲಾಗಿ ೨೬೪ ಉಳಿಯುವದು. ಮುಂದಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೬೫ರಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುವದು.

ಟೀಪು ೨:— ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿರವರ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ಉದಾ:— ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರು ಕಾಶೀ ಸಿಂಹಾಸನ ಪೀಠದವರೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಇನ್ನೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದೇವೆ.

(೨೬೫) ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ

(೨೬೬) ಅಜ್ಜ ದಾಸಯ್ಯ

(೨೬೭) ಅಣ್ಣ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ

(೨೬೮) ಅಮಾತ್ಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೨೬೯) ಅಮೃತ ನಾಥಯ್ಯ

(೨೭೦) ಅವಗಡದ ಬಸವಯ್ಯ

(೨೭೧) ಅವಸರದ ರೇಚಯ್ಯ

(೨೭೨) ಅಹಂಕಾರ ಭೀಮಯ್ಯ

(೨೭೩) ಅಂಗರಾಯ

(೨೭೪) ಆಚಾರ್ಯ ಭೀಮಯ್ಯ

(೨೭೫) ಆತ್ಮದೇವಯ್ಯ

(೨೭೬) ಆರ್ಯಮರಾಜ

(೨೭೭) ಇಡುಬನಾಥ

(೨೭೮) ಇಂಡೆ ಸೋಮಣ್ಣ

(೨೭೯) ಉಘೇ ನಾಗಯ್ಯ

(೨೮೦) ಏಕಾಂತ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೨೮೧) ಕನ್ನಡೀ ಕಾಯಕದ ಅಮ್ಮೀದೇವಯ್ಯ

(೨೮೨) ಕನ್ನದ ಮಾರಿತಂದೆ

(೨೮೩) ಕಲ್ಲಿನಾಥ ಭೀಮಯ್ಯ

(೨೮೪) ಕಂಗಳ ಬಸವ

(೨೮೫) ಕಾಚಿ ರಾಚಯ್ಯ

(೨೮೬) ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರ

(೨೮೭) ಕಾಳಿಮರಸ

(೨೮೮) ಕಾಳಲಿಂಗ

(೨೮೯) ಕಿರಾತ ಸಂಗಯ್ಯ

(೨೯೦) ಕುಪ್ಪಸದ ಚಂದಯ್ಯ

(೨೯೧) ಕುರ್ಕುಂಟೆ ದೇವಯ್ಯ

(೨೯೨) ಕೆರೆಯೂರ ದಾಸಯ್ಯ

(೨೯೩) ಕೆಲವೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ

(೨೯೪) ಕೊಟ್ವಾರ ಬಾಚಯ್ಯ

(೨೯೫) ಕೋಟಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೨೯೬) ಗಂಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೨೯೭) ಗಂಗಾಪುರದ ಬಸವಣ್ಣ

(೨೯೮) ಗಾವುದೀ ಮಾಚಯ್ಯ

(೨೯೯) ಗುರುಬಸವ

(೩೦೦) ಗೊನೆಯ ಮಾರಯ್ಯ

(೩೦೧) ಗೊಲ್ಲ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೩೦೨) ಗೋಯಿದೇವ

(೩೦೩) ಗೌರಾರ್ಯ

(೩೦೪) ಘನಲಿಂಗದೇವ

(೩೦೫) ಚಕ್ಕಲಿಗಿ ನಾಗಯ್ಯ

(೩೦೬) ಚಾಕಿದೇವಯ್ಯ

(೩೦೭) ಚಾಳುಕ್ಯ ಭೀಮಯ್ಯ

(೩೦೮) ಚಿಕ್ಕ ಬಸವ

(೩೦೯) ಚಿಕ್ಕ ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೩೧೦) ಚಿಕ್ಕ ಸೋಮಯ್ಯ

(೩೧೧) ಚಿಪ್ಪನೂರಪ್ಪಯ್ಯ

(೩೧೨) ಚಿಂಕರಮುಗಿದೇವ

(೩೧೩) ಚೇಟಲ ನೇಮಯ್ಯ

(೩೧೪) ಜಗದಾರಾಧ್ಯ ನಾಗಿದೇವ

(೩೧೫) ಜಟ್ಟಿ ಮಾರಯ್ಯ

(೩೧೬) ಜತ್ತರಟದ ಸೋಮಣ್ಣ

(೩೧೭) ಜೂಹಿರ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

(೩೧೮) ಜೋದುಳ ಮಾಯಣ್ಣ

(೩೧೯) ದಶಗುಣ ಸಿಂಗಿದೇವ

(೩೨೦) ದಂಡಿಪ್ರಸನ್ನ ಬಸವ

(೩೨೧) ದಾರಯ್ಯ

(೩೨೨) ದಾಸ ಕೇಶಯ್ಯ
(೩೨೩) ದೇವರಸ
(೩೨೪) ದೇವರ ಪಂಡಿತ
(೩೨೫) ದೋರಿದೇವ
(೩೨೬) ದ್ರೋಣೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ
(೩೨೭) ಧವಳಯ್ಯ
(೩೨೮) ಧವಳೇಶ್ವರ ರಾಮಯ್ಯ
(೩೨೯) ಧೂರ್ಜಟಿಕೇಶಿ
(೩೩೦) ನಾಗಯ್ಯ
(೩೩೧) ನಾಳ್ಕೊತ್ತಿನ ಬೊಲ್ಲಯ್ಯ
(೩೩೨) ನಿಜಭಾವಯ್ಯ
(೩೩೩) ನಿತ್ಯನೇಮದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ
(೩೩೪) ನಿರಂಜನದೇವ
(೩೩೫) ನಿರಾಲಂಬದೇವ
(೩೩೬) ನಿರಾಳ ದೇವಯ್ಯ
(೩೩೭) ನೆಲವಿಗೆ ಬೈಚಯ್ಯ
(೩೩೮) ನಿರ್ಧನಯ್ಯ
(೩೩೯) ನಿರ್ವಿಷ ಸಂಗಯ್ಯ
(೩೪೦) ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಗಯ್ಯ
(೩೪೧) ಪ್ರಸಾದಿ ದಾಸಯ್ಯ
(೩೪೨) ಪರಮಹಂಸ
(೩೪೩) ಪಲ್ಲವರಾಜ
(೩೪೪) ಕಲ್ಲೇಶ ಸೋಮಯ್ಯ
(೩೪೫) ಪುಷ್ಪದ ಬಾಚಯ್ಯ
(೩೪೬) ಪರ್ವತನಾಥ
(೩೪೭) ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯ
(೩೪೮) ಪಂಚಾಕ್ಷರಿದೇವ
(೩೪೯) ಪಾಕದ ಭೀಮಯ್ಯ
(೩೫೦) ಪಾದಾಲಕ್ಕೆ

(೩೫೧) ಪಾಂಡ್ಯನಾಯಕ
(೩೫೨) ಪೂತಿದೇವ
(೩೫೩) ಪೆದ್ದಿಗದೇವಯ್ಯ
(೩೫೪) ಪೊನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
(೩೫೫) ಪೊನ್ನಯ್ಯ
(೩೫೬) ಫರಾರೇ ದೇವಯ್ಯ
(೩೫೭) ಬಡವರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
(೩೫೮) ಬಲಗರ ಮಾಚಯ್ಯ
(೩೫೯) ಬಸವರಾಜಯ್ಯ
(೩೬೦) ಬಿಸಿಸೆಲಸದ ದೇವಣ್ಣ
(೩೬೧) ಬಾಚರಾಜ
(೩೬೨) ಬಾಚಯ್ಯ
(೩೬೩) ಬಿಜ್ಜಯ್ಯ
(೩೬೪) ಬೀರಯ್ಯ
(೩೬೫) ಬುದ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
(೩೬೬) ಬೆಟ್ಟದ ದೇವರಸಯ್ಯ
(೩೬೭) ಬೈತಲೆಯಮಾಯಿದೇವಯ್ಯ
(೩೬೮) ಬೊಮ್ಮಿಶೆಟ್ಟಿ
(೩೬೯) ಭಾಸ್ಕರ ದೇವಯ್ಯ
(೩೭೦) ಭೋಗಣ್ಣ
(೩೭೧) ಮಹಾಕಾಳಯ್ಯ
(೩೭೨) ಮಹಾಬಲದೇವ
(೩೭೩) ಮಾದಿರಾಜಯ್ಯ
(೩೭೪) ಮಾಯಿದೇವ
(೩೭೫) ಮಿಂಡ ಸಂಗಯ್ಯ
(೩೭೬) ಮುದ್ದಯ್ಯ
(೩೭೭) ಮುಷ್ಟಿ ಚೌಡಯ್ಯ
(೩೭೮) ಮುಂಡ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
(೩೭೯) ಮೂಗ ಸಂಗಯ್ಯ

(೩೮೦) ಮೂಲ ಪ್ರಣಮಿದೇವ
(೩೮೧) ಮೇಧಾವಿ ರುದ್ರ
(೩೮೨) ಮೈಲ
(೩೮೩) ಮೋಳಿಗೆಯ ನಿಜಸಂಗಯ್ಯ
(೩೮೪) ಮೌಕ್ತಿಕ ಸಂಗಯ್ಯ
(೩೮೫) ರತ್ನದ ರಾಚಯ್ಯ
(೩೮೬) ರಾಚಮಲ್ಲಯ್ಯ
(೩೮೭) ರಾಜಾರ್ಧ ದೇವಯ್ಯ
(೩೮೮) ರಾಮದೇವಯ್ಯ
(೩೮೯) ರಾಮೇಸಹಣಿ
(೩೯೦) ರುದ್ರಿಯಣ್ಣ
(೩೯೧) ಲಿಂಗಸತ್ಯಣ್ಣ
(೩೯೨) ಲೆಂಕ ಮಂಚಣ್ಣ
(೩೯೩) ವತ್ಸೇಶ ಸೋಮಯ್ಯ
(೩೯೪) ವರಗೊಂಡ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
(೩೯೫) ವೀರ ಕಲ್ಲಯ್ಯ
(೩೯೬) ವೀರ ಕೇದಾರಬಾಚಯ್ಯ
(೩೯೭) ವೀರಚಂದ
(೩೯೮) ವೀರಚಾಕಿ ರಾಚಯ್ಯ
(೩೯೯) ವೀರನಾಗಯ್ಯ
(೪೦೦) ವೀರ ಶಿವಯ್ಯ
(೪೦೧) ವಿರೂಪ ಕಲ್ಲಯ್ಯ
(೪೦೨) ವೀರಘಂಟಾ
(೪೦೩) ವೀರಬಲ್ಲಾಳ
(೪೦೪) ವೀರಯ್ಯ
(೪೦೫) ವೀರಪೊಲ್ಲಯ್ಯ
(೪೦೬) ವೆಡ್ಡ ಸೋಮಯ್ಯ
(೪೦೭) ವೆರಲದ ಮಾರಯ್ಯ
(೪೦೮) ವೆಂಗಿ ಸಂಗಯ್ಯ

(೪೦೯) ಶಂಕರಶೆಟ್ಟಿ
(೪೧೦) ಶಂಕರ ಸೋಮಯ್ಯ
(೪೧೧) ಶಾಂತರಾಮ
(೪೧೨) ಶಾಂತಶೆಟ್ಟಿ
(೪೧೩) ಶಾರ್ದೂಲ ಸಂಗಯ್ಯ
(೪೧೪) ಶಿಖರೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಯ್ಯ
(೪೧೫) ಶಿವಕುಮಾರಕ
(೪೧೬) ಶಿವದೇವಯ್ಯ
(೪೧೭) ಶಿವಪೂಜೆಯ ಭೀಮಯ್ಯ
(೪೧೮) ಶಿವಮುದ್ದಯ್ಯ
(೪೧೯) ಶಿವಯ್ಯ
(೪೨೦) ಶಿವರಾತ್ರಿಯಪ್ಪಯ್ಯ
(೪೨೧) ಶಿವಾನಂದದೇವ
(೪೨೨) ಶೂಲಾಯುಧಯ್ಯ
(೪೨೩) ಶ್ವೇತಯ್ಯ
(೪೨೪) ಸಕಲದೇವಯ್ಯ
(೪೨೫) ಸನ್ಯಾಸಿ ಮಂಚಣ್ಣ
(೪೨೬) ಸರವೂರ ಬಂಕಿದೇವ
(೪೨೭) ಸಗರದ ನಾಚಯ್ಯ
(೪೨೮) ಸಂಗಯ್ಯ
(೪೨೯) ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಗಯ್ಯ
(೪೩೦) ಸಾಹಿತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
(೪೩೧) ಸಿಗುರಿಯ ಚಂದಯ್ಯ
(೪೩೨) ಸಿಂಗಿ ಬೊಪ್ಪಯ್ಯ
(೪೩೩) ಸಿಂಗಯ್ಯ
(೪೩೪) ಸಿದ್ಧವೀರದೇವ
(೪೩೫) ಸಿದ್ಧ ಬುದ್ಧಯ್ಯ
(೪೩೬) ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ವೀರಸಂಗಯ್ಯ
(೪೩೭) ಸುಂಕದ ಸೋಮಯ್ಯ

(೪೩೮) ಸೆಟ್ಟಣ್ಣ
(೪೩೯) ಸೆಟ್ಟಯ್ಯ
(೪೪೦) ಸೆಟ್ಟಿಯಯ್ಯ
(೪೪೧) ಸೋಮರಾಜ
(೪೪೨) ಹಸಿಯಮಸ್ತಕದ ಮಾಚಯ್ಯ
(೪೪೩) ಹಂದಯ್ಯ
(೪೪೪) ಹಂಪಯ್ಯ
(೪೪೫) ಹಾಟಕೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಯ್ಯ
(೪೪೬) ಹೂವಿನ ಬಾಚಯ್ಯ
(೪೪೭) ಹೊನ್ನಯ್ಯ
(೪೪೮) ಕ್ಷೇತ್ರನಾಥ

ಟೀಕು:— ಪ್ರಮಥರು ಅಮರಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದೇವೆ.

(೪೪೯) ಶ್ರೀ ನಂದೀಶ
(೪೫೦) ಶಿವಕರ
(೪೫೧) ಆನಂದ
(೪೫೨) ನಂದಿಕೇಶ್ವರ
(೪೫೩) ನಂದಿನಾಥ
(೪೫೪) ಅಕ್ಷಯ
(೪೫೫) ವಿಜಯಭದ್ರ
(೪೫೬) ವೀರಭದ್ರ
(೪೫೭) ಭದ್ರಾಕ್ಷ
(೪೫೮) ವೀರಕ
(೪೫೯) ಭದ್ರ
(೪೬೦) ಮಹಾಕಾಲ
(೪೬೧) ತ್ರಿಯಕ್ಷರ
(೪೬೨) ಏಕಾಕ್ಷರ
(೪೬೩) ದ್ವ್ಯಕ್ಷರ
(೪೬೪) ಷಡಕ್ಷರ
(೪೬೫) ಅಕ್ಷರ
(೪೬೬) ಪಂಚಾಕ್ಷರ
(೪೬೭) ಉಗ್ರಾಕ್ಷ
(೪೬೮) ಅನಲಾಕ್ಷ
(೪೬೯) ಧೂಮಾಕ್ಷ
(೪೭೦) ವಿಕಟಾಕ್ಷ
(೪೭೧) ವಿಶ್ವ
(೪೭೨) ವಿಶ್ವಾಕ್ಷ
(೪೭೩) ವಿಮಲಾಕ್ಷ
(೪೭೪) ಅಭ್ರವರ್ಣ
(೪೭೫) ವಿಕಟಾಂಗ
(೪೭೬) ಜಯ
(೪೭೭) ವಿಜಯ
(೪೭೮) ಗಗನಾಂಗ
(೪೭೯) ಸೋಮವರ್ಣ
(೪೮೦) ಮಹಾಜ್ವಲ
(೪೮೧) ಸೂರ್ಯವರ್ಣ
(೪೮೨) ಜ್ವರ
(೪೮೩) ಮಹಾಭೈರವ
(೪೮೪) ಶ್ರೇಷ್ಠ
(೪೮೫) ನಿಷ್ಕಂಪ
(೪೮೬) ನಿಷ್ಕಳ

(೪೮೭) ನಿತ್ಯ
(೪೮೮) ನೀರದ ನಿಸ್ವನ
(೪೮೯) ನಿಶ್ಶಂಕ
(೪೯೦) ಪುಷ್ಕಲ
(೪೯೧) ಕಾಲರೂಪ
(೪೯೨) ನಿರೂಪ
(೪೯೩) ಶಾಂತರೂಪ
(೪೯೪) ವಿಶ್ವರೂಪ
(೪೯೫) ಕಂಕಣಿ
(೪೯೬) ಸುಂದರ
(೪೯೭) ಉಗ್ರರೂಪ
(೪೯೮) ಕೋಕಿಲ
(೪೯೯) ಕುಂದಕ
(೫೦೦) ಕುಮುದ
(೫೦೧) ಕಾಕಪಾದ
(೫೦೨) ಕಟಕಪಾದ
(೫೦೩) ಪಿಂಡಕ
(೫೦೪) ಅಹಿಕಟಕ
(೫೦೫) ಪಿಂಗಳ
(೫೦೬) ಅನಕ್ಷರ
(೫೦೭) ಮಧುಪಿಂಗಳ
(೫೦೮) ಮಧುಪ
(೫೦೯) ಪಿಂಗಳಾಂಬಕ
(೫೧೦) ವಿಷ್ಟಂಭ
(೫೧೧) ಲೋಕವಿಜಯ
(೫೧೨) ಶಿಷ್ಟ
(೫೧೩) ಶ್ರೀಕಂಠ
(೫೧೪) ಸದ್ಯೋಜಾತ
(೫೧೫) ನಿಜಬಲ
(೫೧೬) ಸರ್ವಭೂತ ವಿಜೃಂಭಣ
(೫೧೭) ಸೂರ್ಯಪಾತನ
(೫೧೮) ಸೋಮಪಾತನ
(೫೧೯) ಸುರಗಿರಿ ಪಾತನ
(೫೨೦) ವಿಂಧ್ಯಪಾತನ
(೫೨೧) ಅಂಗಾರಭಕ್ಷಣ
(೫೨೨) ಸರ್ವಪಾತನ
(೫೨೩) ಸರ್ವಕಂಪನ
(೫೨೪) ಸರ್ವದಾಹ
(೫೨೫) ಚಂಡಕೀರ್ತಿ
(೫೨೬) ನೀಲ
(೫೨೭) ಚಂಡೀಶ
(೫೨೮) ದಂಡಪಾಣಿ
(೫೨೯) ಕಪಾಲಧರ
(೫೩೦) ಹರಿಹರ
(೫೩೧) ಮಹಾಕಾಯ
(೫೩೨) ನಂದಿ
(೫೩೩) ಘರ್ಘರ
(೫೩೪) ಈಶಾನ
(೫೩೫) ಚಂಡ
(೫೩೬) ಬೃಂಗಿರಿಟಿ
(೫೩೭) ಪುಂಡರೀಕ
(೫೩೮) ಗೋಪತಿ
(೫೩೯) ದೀರ್ಘ
(೫೪೦) ಹೃಸ್ವ
(೫೪೧) ಸ್ಥೂಲ
(೫೪೨) ಸೂಕ್ಷ್ಮ
(೫೪೩) ಲಂಬಕರ್ಣ
(೫೪೪) ವಿಕರ್ಣ

(೫೪೫) ಸಪರ್ನೇಶ
(೫೪೬) ಗುಹ
(೫೪೭) ರೌದ್ರ
(೫೪೮) ಕೂಷ್ಮಾಂಡ
(೫೪೯) ಜಟಿಲ
(೫೫೦) ಶಿಖಂಡಿ
(೫೫೧) ರುಂಡಾಭರಣ
(೫೫೨) ಭಿಂಡಿ
(೫೫೩) ಅಂಡಾಭರಣ
(೫೫೪) ಮುಂಡಧರ
(೫೫೫) ಶಂಖಕರ್ಣ
(೫೫೬) ದ್ವಿಕರ್ಣ
(೫೫೭) ಗಜಕರ್ಣ
(೫೫೮) ವಿಕರ್ಣ
(೫೫೯) ತ್ರಿಕರ್ಣ
(೫೬೦) ಗೋಕರ್ಣ
(೫೬೧) ಸಹಸ್ರಕರ್ಣ
(೫೬೨) ವಾರಾಹಕರ್ಣ
(೫೬೩) ಸಂಕರ್ಷಣ
(೫೬೪) ಪರ್ವತಾಭರಣ
(೫೬೫) ದರ್ಪ
(೫೬೬) ಸರ್ವಸಂಹರ
(೫೬೭) ವಿಪುಲ
(೫೬೮) ಉತ್ಕರ್ಷಣ
(೫೬೯) ಉಷ್ಟ್ರಮುಖ
(೫೭೦) [illegible]
(೫೭೧) ಗೋಮುಖ
(೫೭೨) [illegible]
(೫೭೩) ಸಿಂಹಮುಖ
(೫೭೪) ಅಶ್ವಮುಖ
(೫೭೫) ಷಣ್ಮುಖ
(೫೭೬) ಸರ್ವಜ್ಞ
(೫೭೭) ದ್ವಿಮುಖ.
(೫೭೮) ಮೇಷಮುಖ
(೫೭೯) ಪಂಚಮುಖ
(೫೮೦) ಸಹಸ್ರಮುಖ
(೫೮೧) ಶಾರ್ದೂಲಮುಖ
(೫೮೨) [illegible]ಮುಖ
(೫೮೩) ಚತುರ್ಮುಖ
(೫೮೪) ತ್ರಿಮುಖ
(೫೮೫) ಅಷ್ಟಮುಖ
(೫೮೬) ದಕ್ಷ ಭಾಸ್ಕರ
(೫೮೭) ಬ್ರಹ್ಮ ಭಕ್ಷಣ
(೫೮೮) ಭದ್ರಕರ್ಣ
(೫೮೯) ಕರಿಮುಖ
(೫೯೦) ವಿಮುಖ
(೫೯೧) ವಿಷಭಕ್ಷಣ
(೫೯೨) ಪೂರ್ವಭದ್ರ
(೫೯೩) ನರಮುಖ
(೫೯೪) ಮಹಾಭದ್ರ
(೫೯೫) ಗುಹೇಶ್ವರ
(೫೯೬) ಅಂತಕ
(೫೯೭) ಅಂತಕಭುಕ್
(೫೯೮) ವಜ್ರದಂತ
(೫೯೯) ಅಸ್ಖಲಿತ
(೬೦೦) ಭಾಸ್ಕರ
(೬೦೧) ಪುಷ್ಪದಂತ
(೬೦೨) ಶರಭಮುಖ

(೬೦೩) ಕಪಿಮುಖ
(೬೦೪) ಅಶನಿ
(೬೦೫) ಪಂಚಾಕ್ಷ
(೬೦೬) ನವಮುಖ
(೬೦೭) ಚಂದ್ರಗಂಗಾಂಬುಶೇಖರ
(೬೦೮) ದಿಗಂಬರ
(೬೦೯) ದಶಮುಖ
(೬೧೦) ವರಾಹಮುಖ
(೬೧೧) ದರ್ದುರ
(೬೧೨) ರೇಣುಕ
(೬೧೩) ದಾರುಕ
(೬೧೪) ಶತಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ
(೬೧೫) ತ್ರಿಯಂಬಕ
(೬೧೬) ಅಸಿತಗ್ರೀವ
(೬೧೭) ಡಮರುಹಸ್ತ
(೬೧೮) ಕಾಲಮರ್ದನ
(೬೧೯) ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ
(೬೨೦) ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ
(೬೨೧) ದಕ್ಷಮರ್ದನ
(೬೨೨) ವಿಮೋಕ್ತೃ
(೬೨೩) ಸಾಂಬರ
(೬೨೪) ಘಟಾರ್ಧ
(೬೨೫) ಫಣಿಭೂಷಣ
(೬೨೬) ಸುಹೋತೃ
(೬೨೭) ವೃಷಭ
(೬೨೮) ಕರಾಳ
(೬೨೯) ಹಾಟಕೇಶ್ವರ
(೬೩೦) ದೇಹಾರ್ಧ
(೬೩೧) ವಕ್ತ್ರಾರ್ಧ
(೬೩೨) ನಾಸಾರ್ಧ
(೬೩೩) ಮಣಿಭೂಷಣ
(೬೩೪) ವಿಪ್ರಮಾಲ
(೬೩೫) ವಷಟ್ಕಾರ
(೬೩೬) ಕಪಾಲಿ
(೬೩೭) ಕಾಲ
(೬೩೮) ಶಂಕರ
(೬೩೯) ವಾಸುದೇವ
(೬೪೦) ಅಧೋರ್ಧ್ವದೇಹ
(೬೪೧) ವರಾಹ
(೬೪೨) ಮೇಘವಾಹನ
(೬೪೩) ಕಂಕಾಲಧರ
(೬೪೪) ವಜ್ರಕಾಯ
(೬೪೫) ತ್ರಿಭುವನಾಂತಕ
(೬೪೬) ಧೂಮಕೇತು
(೬೪೭) ವ್ಯಾಘ್ರವಕ್ತ್ರ
(೬೪೮) ಸುಕ್ಷೀಣ
(೬೪೯) ಓಂಕಾರ
(೬೫೦) ಬಭ್ರು
(೬೫೧) ಶೂಲಾಯುಧ
(೬೫೨) ಸುಮನ
(೬೫೩) ಧೂಮಾಂಗ
(೬೫೪) ಸುಗತಿ
(೬೫೫) ಭವ
(೬೫೬) ಕೋಲಾಹಲ
(೬೫೭) ವಜ್ರಪಾಣಿ
(೬೫೮) ಸುಪಾಣಿ
(೬೫೯) ದಮನ
(೬೬೦) ಶಿವ

(೧೬೧) ಉತ್ತುಂಗ
(೧೬೨) ಶ್ವೇತಸರ್ವಾಂಗ
(೧೬೩) ಮಹಾಬಾಹು
(೧೬೪) ಮಹಾವ್ರತ
(೧೬೫) ಸುದರ್ಶನಪಾಣಿ
(೧೬೬) ಝುಂಕಾರ
(೧೬೭) ಅಪ್ರತಿಮ
(೧೬೮) ನಿರ್ಮಲ
(೧೬೯) ಗುರು
(೧೭೦) ಲಘು
(೧೭೧) ಮಹಾಕೇಶ
(೧೭೨) ಸುಕೇಶ
(೧೭೩) ಸೋಮಕಂಪನ
(೧೭೪) ಕಾಮಾಂಗದಳನ
(೧೭೫) ಭರ್ಗ
(೧೭೬) ಪ್ರಕುಂಡ
(೧೭೭) ಭಾನುಕಂಪನ
(೧೭೮) ಕುಂಡೋದರ
(೧೭೯) ವಿಷಬಲ
(೧೮೦) ಚಂಡೋದರ
(೧೮೧) ಶತೋದರ
(೧೮೨) ಪಿನಾಕಪಾಣಿ
(೧೮೩) ಅಸಿತಕಾಯ
(೧೮೪) ಸಂತಾನಕ
(೧೮೫) ಉನ್ನತ
(೧೮೬) ಮೃತ್ಯುಂಜಯ
(೧೮೭) ನಾಗದಂತ
(೧೮೮) ಸೋಮದಂತ
(೧೮೯) ಸುರಾರ್ಚಿತ
(೧೯೦) ಪ್ರಪಂಚಾಂತಕ
(೧೯೧) ಭೀಮ
(೧೯೨) ದೈತ್ಯಾಂತಕ
(೧೯೩) ಮಹೋದರ
(೧೯೪) ಮಹೇಂದ್ರ
(೧೯೫) ಉಭಯಶಿರ
(೧೯೬) ಶ್ರೀಧರ
(೧೯೭) ಸೂರ್ಯಪೇಷಣ
(೧೯೮) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಹೇಷಣ
(೧೯೯) ಸೋಮಪೇಷಣ
(೨೦೦) ಘೋರ
(೨೦೧) ಶೂಲಿ
(೨೦೨) ಅತಿಕಾಯ
(೨೦೩) ಅಭ್ರಕಾಯ
(೨೦೪) ಪ್ರಚಂಡ
(೨೦೫) ಸಂವರ್ತಕ
(೨೦೬) ಪ್ರಕಂಪನ
(೨೦೭) ಅಂಭೋದನಾದ
(೨೦೮) ನಿಶುಂಭ
(೨೦೯) ಕುತ್ರಿಶೋದರ
(೨೧೦) ಕುಂಬೋಧರ
(೨೧೧) ಹರಿಜಟಾಕೇಸರಾಂದೋಳನ
(೨೧೨) ಅಂಗದ
(೨೧೩) ಅಟ್ಟಹಾಸ
(೨೧೪) ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ರಂಗ
(೨೧೫) ಲಾಲಾಸುರಾಂತಕ
(೨೧೬) ವೃಷಾಂಕ
(೨೧೭) ಕಂಕಟ
(೨೧೮) ಭಸ್ಮೇಶ್ವರ

(೨೧೯) ಹಾಲಾಹಲಹರ
(೨೨೦ ನಕ್ಷತ್ರಕೃಂತನ
(೨೨೧) ಮೋಘರುದ್ರ
(೨೨೨) ಸೂತ್ರ
(೨೨೩) ನಿಪೀಡಿನ
(೨೨೪) ಅತಿವಾಸ
(೨೨೫) ಜಗದೀಶ
(೨೨೬) ಗುಹಾವಾಸ
(೨೨೭) ಕಪರ್ದಿ
(೨೨೮) ಸೂರ್ಯಖೇಟಕ
(೨೨೯) ಇಂದುಖೇಟ
(೨೩೦) ತತ್ಪುರುಷ
(೨೩೧) ಸ್ಥಾಣು
(೨೩೨) ದಿಗ್ವಾಹನಾಶನ
(೨೩೩) ಸಾಗರಧ್ವಾನ
(೨೩೪) ಸಂಹಾರಕಾಳ
(೨೩೫) ದಿಕ್ಪಾಲಕಾರಿ
(೨೩೬) ಸಾಗರಾಪೋಷನ
(೨೩೭) ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಾವ
(೨೩೮) ಹ್ರಸ್ವಕಂಧರ
(೨೩೯) ದಿಗ್ವಾರಣಾಹಾರಿ
(೨೪೦) ಮಹಾರಥ
(೨೪೧) ಪಿಂಗಾಕ್ಷ
(೨೪೨) ದುಷ್ಕರ
(೨೪೩) ಮಹಾಮಾಯ
(೨೪೪) ಶಶಿಧರ
(೨೪೫) ದ್ವೀಪಿನಿರ್ದಲಶ
(೨೪೬) ಪೃಥು
(೨೪೭) ಖಟ್ವಾಂಗಪಾಣಿ
(೨೪೮) ಗರುಡಪಕ್ಷಚ್ಛೇದಿ
(೨೪೯) ಅಸಿತಾಂಬರ
(೨೫೦) ಅಷ್ಟನಾಗಾಂಗುಲೀಯ
(೨೫೧) ಸುಕೇಶ
(೨೫೨) ಅನಂಗ
(೨೫೩) ಅದ್ರಿಕುಂಡಲ
(೨೫೪) ಭಗದತ್ತ
(೨೫೫) ಪಶುಪತಿ
(೨೫೬) ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮೋತ್ತರೀಯ
(೨೫೭) ಕಾಲಾಪಹರಣ
(೨೫೮) ವಿಷ್ಣುಕಂಕಾಳಾಂಕ
(೨೫೯) ಅಗ್ನಿಕುಂಡಲ
(೨೬೦) ಕಾಷ್ಠಕೂಟ
(೨೬೧) ಆನಂದಗಿರಿ
(೨೬೨) ಕಂದುಕಾಟನ
(೨೬೩) ದುರ್ಧರ
(೨೬೪) ಏಕಪಾದ
(೨೬೫) ಕ್ಷಿತಿವಿಯತ್ತಾಳ
(೨೬೬) ನಂದ
(೨೬೭) ಉಗ್ರಕುಂಡಲ
(೨೬೮) ಭೀಮಕಾಯ
(೨೬೯) ವಿಧಿಶಿರಚ್ಛೇದಿ
(೨೭೦) ಉದ್ಧತವರಪ್ರದ

ಅನುಬಂಧ- ೨

ಶಿವಶರಣೆಯರ ಹೆಸರುಗಳು-

	ಹೆಸರು	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಲಿಂಗಮ್ಮ	೯೨
೨	ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ	೯೩
೩	ನೀಲಾಂಬಿಕೆ	೯೪
೪	ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ	೯೫
೫	ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕ	೯೬
೬	ವರದಾನಿಗುಡ್ಡಮ್ಮ	೧೦೦
೭	ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ	೧೦೫
೮	ಲಕ್ಕಮ್ಮ	೧೦೭
೯	ಕಾಳವ್ವೆ	೧೧೪
೧೦	ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವ್ವೆ	೧೧೪
೧೧	ಕದಿರಿ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ	೧೧೪
೧೨	ಮಹಾದೇವಿ	೧೧೬
೧೩	ಕೋಲಂಬೆ	೧೧೭
೧೪	ಮಸಣಮ್ಮ	೧೨೦
೧೫	ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ	೧೨೧
೧೬	ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ	೧೩೮
೧೭	ಅಣ್ಣಲದೇವಿ	೧೫೬
೧೮	ವಿಮಳಾದೇವಿ	೧೬೨
೧೯	ವೀರದೇವಮ್ಮ	೧೬೨
೨೦	ಸಿದ್ಧ ದೇವಮ್ಮ	೧೬೨
೨೧	ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವ್ವೆ	೧೬೨
೨೨	ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ	೧೬೩
೨೩	ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ	೧೬೩

೨೪	ಸೂರಂಬೆ	೧೬೩
೨೫	ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವ್ವೆ	೧೬೩
೨೬	ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ	೧೬೪
೨೭	ಬೊಂತಾದೇವಿ	೧೬೫
೨೮	ವೀರಮ್ಮ	೧೬೬
೨೯	ನಾವದಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡಮ್ಮ	೧೬೬
೩೦	ಸತ್ಯಕ್ಕ	೧೬೭
೩೧	ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು	೧೬೭
೩೨	ತಿಲಕವ್ವೆ	೧೬೮
೩೩	ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ	೧೬೮
೩೪	ವೈಜವ್ವೆ	೧೬೯
೩೫	ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ	೧೭೨

920

ಹೊಸ ಕನ್ನಡ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳು

Columbia

ಬೋಧಾಮೃತ ಕನ್ನಡ ಹೊಸ ವಚನ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳು.

ಕೋಲಂಬಿಯಾ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ "ಸಂಗೀತರತ್ನ" ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ ಇವರಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ನವರ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ.

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ — Mallikarjun Mansur

GE 23623 { ವಚನದಲ್ಲಿ ನಾಮಾಮೃತ ತುಂಬಿ — ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ
ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲಬೇಡ — " "

GE 23621 { ಆಳಿಸಂಕುಳವೇ ಮಾಮರವೇ — ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ವಚನ
ಕರಗಿಸಿ ಎನ್ನ ಮನದ — ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ

Twin FT 5980 { ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊರಡು
ತೀರ ಎಳೆಯುತದ ತಂಗಿ ★

'H. M. V.'

ಅಮೀರಬಾಯಿ ಕರ್ನಾಟಕಿ
Amirbai Karnataki

N 91027 { ಮೊರೆ ಕೇಳ್ ದಯಾ ಸಾಮಪ್ರಿಯಾ
ಶ್ರೀ ಗೌರಿವರ ಭೋಶಶಿಧಾರಿ

ಜೆ. ದೊಡ್ಡಬಸವಾರ್ಯ
J. Doddabasavarya

N 97501 { ನಗೆಯು ಬರುತಿದೆ
ದೇವಲೋಕಮರ್ತ್ಯಲೋಕ

ಶ್ರೀ ಜೆ. ದೊಡ್ಡಣ್ಣಗೌಡರು.
J. K. Doddanna Goúda

N 25947 { ಕಲ್ಯಾಣ
ವಂದೆ ಸಾಕು ನೆನೆವೆ ಮನಕೆ

N 2799 { ಮನವೆಂಬ ಮಂಗವು
ಶಿವ ನಿನ್ನ ಪಾದವ

ಶ್ರೀ ಬಾಳಪ್ಪ ಹುಕ್ಕೇರಿ
Balappa Hukkeri

N 25926 { ಬಿಟ್ಟನೆಂದರೆಬಿಡದೀಮಾಯೆ
ನಾಳೆ ಬಪ್ಪುದು ನಮಗಿಂದೆ

N 25933 { ಸೆಟ್ಟಿಯೆಂಬೆನೆ ಸಿರಿಯಾಳನ
ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ ಜಪವ

N 91001 { ಸಿದ್ದರಾಮು ಜೋ
ನೋಡು ನೋಡು ನೋಡು

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ರಾಜಗುರು
Basavraj Rajguru

N 8820 { ಮಡಕೆಯು ಮಾಡುವರೆ
ಪರಚಿಂತೆಯಮಗೆ

N 25916 { ಅತ್ತಲಿತ್ತ ಹೋಗದಂತೆ
ವಚನದಲಿ ನಾಮಾಮೃತ

N 25944 { ಜಗವ ಸುತ್ತಿಪುದು
ಯನ್ನ ಕಾಯದ ಕತ್ತಲೆಯ

N 91005 { ಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಕೆಅಂಬುಧಿ
ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ

ಶಾರದಾ ನಾಡಕರ್ಣಿ, ಮೀನಾಕ್ಷಿ ತ್ರಾಸಿ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಟಿ
Sharda Nadkarni, Meenaxi Trasy & Party

N 91016 { ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಸ್ತುತಿ
ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಆರತಿ

ಕೆ. ಕೆ. ಮಹದಾನ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೆಲ್ಲೂರ
K. K. -Mahadan Shetty

N 91031 { ತನಗೆ ಮುನಿವರಿಗೆ
ನೆಲದಮರೆಯ ನಿಧಾನದಂತೆ

ಸುಶೀಲಾ ವರದರಾಜನ್
Sushila Varadrajan

N 91029 { ಸದಾ ತೋರೋ ಭಕ್ತಿಭಾವ
ಬನದಾ ಬಿನದಾ ಮನದಾ
ದೇವಿ

ವಸಂತ ಕುಮಾರ ಶಿರಸಂಗಿ
Vasant Kumar Shirsangi

FT 17259 { ಲಿಂಗವೆನ್ನ ಲಿಂಗೈಕವೆನ್ನ
ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ವಂದನೆ

ಸ್ವಾಮಿ ರಾವ್ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಟಿ
Swami Rao & party

FT 17355 { ಮಳೀ ಬಂತು ಮಾದೇವಿ
ಮಳೀ ಬಂತು ಹಸೀ ತಂಶು

Columbia

ಮೀರಾ ಉದ್ಯಾವರ(ಗೋಳೀಕೇರಿ)
Meera Udyavar (Golikeri)

GE 23622 { ಭಲ ಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ
ಭವಬಂಧನ ಭವಪಾಶವಾದ
-ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ

GE 8521 { ಸಂಸಾರ ರಹಿತ ಸಂಸಾರಿ
ಎಲೋ ಹೀನ ಮನವೆ ಅರಿಯೊ

ಕು. ಕಮಲ ಪಾಗೆ
Kamal Page

GE 23616 { ದಾಟಿಸೂ ಮಾಯಾ ಸಾಗರ
ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಗಂಡನ

ಸೌ. ಮಾಣಿಕ ವರ್ಮಾ ಬಿ. ಎ.
Manik Varma

GE 23620 { ತಾಯೇ ಶಿವನಾ ಪ್ರಿಯೇ
ಮಂಗಳಮಸ್ತು ಗೌರಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಾ ಟೆಂಬೆ
Sushila Tembe

GE 23604 { ಶಿವ ಸ್ತುತಿ
ರತಿ ವಿಲಾಪ

ವ್ಹಾ. ಎಮ್. ಚಂದ್ರಯ್ಯ
Y. M. Chandrayya

GE 8712 { ಬಸವೇಶ್ವರ ಲಾವಣಿ
ಭಾಗ ೧-೨

ಉಮರ್ಜಿ ಬೀಳಗಿ Umarji Bilgi

GE 8625 { ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ತುತಿ
ಬಸವೇಶ್ವ ಕಲ್ಯಾಣದ

GE 8770 { ಶ್ರೀ ಶಿವಸ್ತುತಿ
ಒಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದಡೆ

ಉಮರ್ಜಿ, ಸೊನುಬಾಯಿ ವ ಪಾರ್ಟಿ
Umarji, Sonubai & party

GE 8342 ರಿಂದ 8344 { ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ನಾಟಕ
ಭಾಗ ೧-೬

GE 8455 ರಿಂದ 8457 { ಶರಣ ಬಸಪ -ನಾಟಕ
ಭಾಗ ೧-೬

GE 8491 ರಿಂದ 8493 { ಮಹಾತ್ಮಾ ಬಸವೇಶ್ವರ -ನಾಟಕ
ಭಾಗ ೧-೬

ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪ Sidharamappa

GE 8613 { ಗಿರಿಯಲ್ಲದೆ ಹುಲ್ಲು
ಒದ್ದಿಯಬೇ ಮುದಕಿ

GE 8725 { ಬಾ ಬಸವರಾಜ
ನುಡಿಯು ಕನ್ನಡ

ಬಸಪ್ಪಾ ಮಾಸ್ತರ್ ಹುಲಕುಂಡ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಟಿ [Twin]

FT 17361 { ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಲಾವಣಿ
ಭಾಗ ೧-೨

Issued by
THE GRAMOPHONE COMPANY LTD.
COLUMBIA GRAMPHONE CO. LTD.
CALCUTTA BOMBAY MADRAS DELHI

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆ ವಿಜಾಪುರ

ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ೨೮ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ವಚನವಾಙ್ಮಯ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ದ್ವಾರಾ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಘನತರವಾದ ವಿವಿಧ ವಾಙ್ಮಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ತಾವು ಚಂದಾದಾರರಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ರೂ. ೬-೦-೦ ಇರುತ್ತದೆ.

ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಖರ್ಚು ಬೇರೆ

ಪತ್ರಿಕೆ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ

ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ ವಿಜಾಪುರ.

ಮ್ಯಾನೇಜರ

ಶಿವಾನುಭವ ಆಫೀಸ

980
920

ಅರಿವೇ ಗುರು
ಕ್ರಮಾಂಕ
ಶಿವಬಸವ ನಗರ
ಬೆಳಗಾವಿ ೧೦